

Briselē, 22.11.2017.
COM(2017) 771 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS

**EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS CENTRĀLAJAI BANKAI UN
EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI**

Brīdināšanas mehānisma ziņojums par 2018. gadu

**(sagatavots saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 par to, kā novērst un koriģēt
makroekonomisko nelīdzsvarotību, 3. un 4. pantu)**

{SWD(2017) 661 final}

Brīdināšanas mehānisma ziņojums (BMZ) ir sākumpunkts makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūras (MNNP) ikgadējā ciklā, kura mērķis ir konstatēt un novērst nelīdzsvarotību, kas kavē dalībvalstu ekonomiku vai ES ekonomikas pienācīgu darbību un var apdraudēt ekonomiskās un monetārās savienības pareizu darbību.

Lai izvērtētu dalībvalstu iespējamo ekonomikas nelīdzsvarotību, kuras novēršanai nepieciešama politikas rīcība, BMZ ir izmantots atlasītu rādītāju kopsavilkums, kā arī dažādi palīgrādītāji un cita nozīmīga informācija. BMZ tiek identificētas tās dalībvalstis, par kurām jāveic padziļināts pārskats (PP), lai izvērtētu šo dalībvalstu makroekonomikas risku palielināšanos vai attiecīgi samazināšanos un izdarītu secinājumus par to, vai pastāv nelīdzsvarotība vai pārmērīga nelīdzsvarotība. Kad par BMZ būs notikušas diskusijas ar Eiropas Parlamentu un diskusijas Padomē un Eurogrupā, Komisija, ņemot vērā to rezultātus, sagatavos PP par attiecīgajām dalībvalstīm. Saskaņā ar iedibināto praksi PP jebkurā gadījumā tiek sagatavoti par tām dalībvalstīm, kurās nelīdzsvarotība bija konstatēta iepriekšējā PP sagatavošanas kārtā. PP konstatējumi tiks ņemti vērā konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos (KVAI) Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada ietvaros. Paredzams, ka PP valstu ziņojumos tiks publicēti 2018. gada februārī – pirms Eiropas pusgada ietvaros sniegtajiem KVAI.

1. KOPSAVILKUMS

Ar šo ziņojumu tiek aizsākta makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūras (MNNP) septītā ikgadējā kārtā¹. Procedūras mērķis ir identificēt nelīdzsvarotību, kas kavē dalībvalstu tautsaimniecību pienācīgu darbību, un stimulēt atbilstošus politikas risinājumus. MNNP īstenošana ir iekļauta Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadā, lai nodrošinātu saskaņotību ar analīzi un ieteikumiem, kas sniegti citu ekonomikas pārraudzības instrumentu ietvaros. Gada izaugsmes pētījumā (GIP), kas pieņemts vienlaikus ar šo ziņojumu, ir apskatīta ekonomikas un sociālā situācija Eiropā un nākamajam gadam noteiktas vispārējās politikas prioritātes ES kopumā.

Šajā ziņojumā ir norādītas dalībvalstis, attiecībā uz kurām būtu jāveic padziļināti pārskati (PP), lai izvērtētu, vai tajās ir nelīdzsvarotība, kuras novēršanai nepieciešama politikas rīcība². Brīdināšanas mehānisma ziņojums (BMZ), ko publicē katra ekonomikas politikas koordinēšanas ikgadējā cikla sākumā, ir ekonomikas nelīdzsvarotības konstatēšanas instruments. Tā pamatā ir ekonomiskā interpretācija par noteiktu rādītāju (kuriem ir konkrētas indikatīvās robežvērtības) kopsavilkumu un dažādiem palīgrādītājiem.

BMZ uzsvars ir uz eurozonas apsvērumiem. Ievērojot priekšlikumus, kas ietverti Žana Kloda Junkera, Donalda Tuska, Jerūna Deiselblūma, Mario Dragi un Martina Šulca 2015. gada 22. jūnija ziņojumā “Eiropas ekonomiskās un monetārās savienības izveides pabeigšana” un Komisijas 2015. gada 21. oktobra paziņojumā “Par pasākumiem ekonomiskās un monetārās savienības izveides pabeigšanai”, BMZ ir iekļauta arī analīze par valstu nelīdzsvarotības ietekmi uz visu eurozonu un ir izvērtēts, kādā mērā, ņemot vērā eurozonas valstu savstarpējo atkarību, nepieciešama koordinēta pieeja politikas risinājumiem. MNNP tiesiskajā regulējumā ir atzīta šīs savstarpējās atkarības nozīme un nelīdzsvarotības sistēmiskā

¹ Šim ziņojumam ir pievienots statistikas datu pielikums, kurā ietverts šā ziņojuma sagatavošanā izmantotais statistikas datu kopums.

² Skatīt Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu.

ietekme: šajā regulējumā nelīdzsvarotība ir definēta kā “jebkura tendence, kura rada makroekonomikas norises, kas nelabvēlīgi ietekmē vai var nelabvēlīgi ietekmēt dalībvalsts ekonomikas vai Ekonomikas un monetārās savienības, vai visas Savienības stabilu darbību”³.

Šajā ziņojumā sniegtajā izvērtējumā ir ņemts vērā tas, ka ekonomikas atlabšana ir jūtama arvien plašāk un spēcīgāk. Eiropas Komisijas dienestu 2017. gada rudens ekonomikas prognozēs lēsts, ka 2017. gadā reālā IKP pieaugums ES būs 2,3 % un eurozonā 2,2 %, turklāt pieaugums būs vērojams visās ES valstīs; tā pamatā ir uzrāviens pasaules tirdzniecībā un iekšzemes pieprasījuma pieaugums eurozonā. Attiecībā uz 2018. gadu rudens prognozēs paredzēts, ka IKP pieaugums gan ES, gan eurozonā vēl būs 2,1 %, bet 2019. gadā, kad atlabšanas kulminācija būs garām, nedaudz samazināsies līdz 1,9 %. Salīdzinājumā ar nepieredzēti zemo līmeni inflācija 2017. gadā beidzot pieauga, taču atbilstoši 1,6 % prognozei 2019. gadā tā prognožu periodā joprojām būs zem ECB mērķvērtības. Pamatinflācija vēl aizvien ir mazāka – pēdējo trīs gadu laikā tā ir bijusi zem 1 %. Stāvoklis darba tirgū turpina uzlaboties – bezdarba līmenis samazinās un nodarbinātības līmenis palielinās, taču algu pieaugums joprojām ir niecīgs pat valstīs, kurās pieprasījums darba tirgū ir liels, tādējādi neļaujot izklūst no zemās inflācijas, un situācija darba tirgos gan starp dalībvalstīm, gan to iekšienē ļoti atšķiras. Ir atsācis pieaugt izsniegto kredītu apjoms, savukārt valstu un uzņēmumu obligāciju ienesīguma starpības ir samazinājušās.

Kaut arī ekonomikas atlabšana sekmē makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanu, ir vairākas problēmas, kas varētu apdraudēt turpmākās ekonomikas attīstības perspektīvas. Attiecībā uz ekonomikas un politikas perspektīvām pastāv neskaidrības, kas galvenokārt saistītas ar ASV fiskālās un monetārās politikas nākotni un uzsvāru pārbīdi Ķīnā un jaunietekmes valstīs ar augstu uzņēmumu parādu, ģeopolitisko spriedzi un augošu protekcionisma tieksmi. Kaut arī ekonomikas atlabšana ir jūtama plašāk un spēcīgāk, kopējās ražošanas faktoru produktivitātes pieaugums joprojām ir zemāks nekā pirms krīzes. Pēdējā laikā ir vērojama reformu palēnināšanās, ja salīdzina ar krīzes un pirmajiem pēckrīzes gadiem. Ja reformas neturpināsies līdzšinējos tempos, var tikt iedragāti priekšnosacījumi potenciālās izaugsmes noturīgam pieaugumam, kā arī manevrēšanas iespēju paplašināšanai nolūkā paliekoši novērst nelīdzsvarotību. Inflācijas līmenim pakāpeniski tuvojoties ECB mērķvērtībai, lielāka nominālā izaugsme atvieglos aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanās procesu. Vienlaikus jāatzīmē, ka zemās inflācijas pārvarēšana būtu arguments par labu monetārās politikas normalizēšanai.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību.

BMZ sniegtie horizontālās analīzes rezultāti liek izdarīt vairākus secinājumus.

- **Jāturpina līdzsvara atjaunošana.** Kaut arī gandrīz visās dalībvalstīs līdz 2016. gadam tika novērsts lielais un neilgtspējīgais tekošā konta deficīts, neto debitorvalstīs ārējās pozīcijas jānotur piesardzīgā līmenī, lai samazinātu lielās neto starptautisko ieguldījumu pozīcijas (*NIIP*). Tajā pašā laikā dažās eurozonas neto kreditorvalstīs joprojām ir liels tekošā konta pārpalikums, un prognozētās samazinājumu korekcijas ir ierobežotas.
- **Dažos gadījumos neto starptautisko ieguldījumu pozīcijas ir izteikti negatīvas, turklāt konkurētspējas tendences ir tādas, kas ne īpaši sekmē līdzsvara atjaunošanu.** Lielas negatīvas *NIIP* ir vērojamas valstīs, kurās pirmskrīzes periodā pastāvīgi bija liels tekošā konta deficīts. To tekošā konta pozīcijas uzlabošanās vairākumā gadījumu ir radījusi apstākļus kopējo neto ārvalstu saistību pakāpeniskam samazinājumam, taču, lai panāktu saistību pietiekami ātru samazināšanos līdz piesardzīgam līmenim, ir vajadzīgs, lai tekošais konts būtu līdzsvarā vai ar pārpalikumu. Šā mērķa sasniegšanu iepriekšējos gados veicināja konkurētspējas pieaugums, taču pēdējā laikā relatīvo vienības darbaspēka izmaksu tendences starp neto debitorvalstīm un attiecīgi neto kreditorvalstīm ir tādas, kas līdzsvara atjaunošanu sekmē mazāk.
- **Privātā sektora parāda īpatsvara samazināšanās turpinās, bet pēdējā laikā tās temps kļūst gausāks.** Aizņēmumu apjoms nedaudz pieaug, un parāda attiecībās pret IKP arvien vairāk noteicoša ir bijusi tieši nominālās izaugsmes atsākšanās. Vienlaikus parāda īpatsvara samazināšanās ir nevienmērīga un ne vienmēr samērā ar vajadzībām. Parāda īpatsvara samazināšanās lielākajā daļā dalībvalstu uzņēmumu sektorā ir bijusi straujāka nekā mājsaimniecību sektorā; dažās valstīs rezultāts ir zemas investīcijas. Dalībvalstīs ar lielāko parādu valsts parāda samazināšanās ir sākusies tikai pavisam nesen.
- **Banku sektora rentabilitāte un akciju vērtība biržās pieaug.** Tomēr dažās valstīs joprojām ir problēmas ar nospiešām procentu likmju maržām, novecojušiem darījumdarbības modeļiem un lieliem ieņēmumus nenesošo aizdevumu apjomiem.
- **Mājokļu cenas vairākumā dalībvalstu pieaug.** Vērtību pēckrīzes krituma iespaidā tās pārsvarā joprojām ir zem maksimālajiem līmeņiem, bet dažos gadījumos pieejamie rādītāji liecina par pārāk augstu vērtību. Šur un tur ir vērojams pārkaršanas risks, un arvien lielākā skaitā valstu cenu dinamika ir strauji augoša. Tendence izsniegt vairāk kredītu mājsaimniecībām kļūst vispārēja.
- **Vairākumā valstu situācija darba tirgū uzlabojas un pieprasījums pieaug, savukārt algu pieaugums joprojām ir niecīgs.** Visā ES ir vienlaikus samazinājies gan bezdarbs, gan bezdarba līmeņa dispersija, kaut arī dažās valstīs joprojām ir daudz cilvēku, kas nevar atrast darbu. Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju īpatsvars pēdējā desmitgadē ir audzis, taču dažās valstīs un dažās grupās dalība darba tirgū joprojām ir zema. Sociālā spriedze mazinās, taču joprojām ir izteikta dažās valstīs, kurās vērojams ieildzis bezdarbs un zemi neaizsargāto grupu ienākumi, turklāt ir kopumā lēns algu pieaugums. Kaut arī mājsaimniecību izmantojamie ienākumi ir palielinājušies, dažās dalībvalstīs tie reālā izteiksmē vēl nav sasnieguši 2008. gada līmeni. Nedaudzās valstīs liels pieprasījums darba tirgū iet rokrokā ar vienības darbaspēka izmaksu strauju pieaugumu.

Līdzsvara atjaunošanas jautājumiem eurozonā joprojām ir jāpievērš īpaša uzmanība. Eurozonas tekošā konta pārpalikuma palielināšanās ir mitējusies: maksimums tika sasniegts 2016. gadā ar 3,3 % no IKP, un prognozēts, ka tā pierims līdz 3 % šogad un aptuveni tādā pašā līmenī paliks līdz 2019. gadam⁴. Tomēr pasaules līmenī eurozonas pārpalikuma līmenis ir visaugstākais un pārsniedz līmeni, kas atbilstu ekonomikas pamatfaktoriem. Lai samazinātu aizvien lielo neto ārējo saistību apjomu, neto debitorvalstīm jāuztur piesardzīga ārējā bilance. Tajā pašā laikā lielo pārpalikumu sekmīga koriģēšana neto kreditorvalstīs palīdzētu eurozonas aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanos salāgot ar noturīgu ekonomikas atveseļošanu.

Vērtējot kopumā, riski gan ir sākuši samazināties, taču joprojām saglabājas, un to avoti ir pārsvarā tie paši, kas minēti 2017. gada BMZ. Ārējā līdzsvara atjaunošanas jomā sekmes ir pieticīgas – vēl aizvien ir vērojami lieli konta pārpalikumi un arī konkurētspējas tendences ir tādas, kas ne īpaši sekmē līdzsvara atjaunošanu. Privātā un valsts parāda samazināšanās, kaut arī nevienmērīga, tomēr turpinās, galvenokārt pateicoties tam, ka atsākas nominālā izaugsme. Uzņēmumu aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanās bieži izriet no zema investīciju līmeņa, un šobrīd nav skaidrs, kādā mērā šā īpatsvara samazināšanos varētu sekmēt spēcīgāka potenciālā izaugsme nākotnē. Situācija banku sektorā daudzos aspektos ir uzlabojusies, taču joprojām ir arī problēmas. Arvien lielākā skaitā valstu izteiktākas kļūst pazīmes, kas liecina par pārkaršanu darbaspēka izmaksu un mājokļa cenu ziņā.

Padziļinātajos pārskatos tiks veikta sīkāka un plašāka analīze par dalībvalstīm, kas īpaši norādītas BMZ. Tāpat kā iepriekšējos ikgadējos ciklos PP tiks iekļauti ziņojumos par valstīm, kuros sniegta Komisijas dienestu analīze par ekonomikas un sociālajām problēmām ES dalībvalstīs. Šī analīze attiecīgi tiek ņemta vērā konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos (KVAI), kas tiek sniegti Eiropas pusgada ietvaros. Lai sagatavotu PP, Komisija savā analīzē balstīsies uz plašu datu kopumu un būtisko informāciju. Kā noteikts tiesību aktos, PP būs galvenais pamats Komisijas secinājumiem par to, vai pastāv nelīdzsvarotība vai pārmērīga nelīdzsvarotība, un pēc tam politikas ieteikumu sagatavošanai katrai dalībvalstij⁵. Valstis, attiecībā uz kurām konstatēta nelīdzsvarotība vai pārmērīga nelīdzsvarotība, jau tiek un arī turpmāk tiks īpaši uzraudzītas, lai nodrošinātu MNNP īstenotās politikas pastāvīgu pārraudzību.

PP ir nepieciešami attiecībā uz dalībvalstīm, kurās nelīdzsvarotība vai pārmērīga nelīdzsvarotība tika konstatēta iepriekšējā MNNP. Saskaņā ar iedibināto piesardzības praksi PP ir vajadzīgs, lai izvērtētu, vai, ņemot vērā attiecīgajā valstī īstenoto politiku, esošā nelīdzsvarotība samazinās, saglabājas vai palielinās. Šajā BMZ rosināts PP sagatavot par 12 dalībvalstīm, kurās nelīdzsvarotība bija konstatēta 2016. gada PP konstatējumos⁶. Šīs valstis ir **Bulgārija, Francija, Horvātija, Itālija, Īrija, Kipra, Nīderlande, Portugāle, Slovēnija, Spānija, Vācija un Zviedrija.**

Balstoties uz rādītāju kopsavilkuma ekonomisko interpretāciju, Komisija neuzskata, ka būtu vajadzīgs sagatavot PP par dalībvalstīm, kurās pašlaik nav konstatēta nelīdzsvarotība. Rādītāju kopsavilkuma ekonomiskajā analīzē secināts, ka Somijā, kur šogad tika izbeigta MNNP pārraudzība, nav nekādu jaunu ievērojamu papildu risku salīdzinājumā ar

⁴ Skaitļu pamatā ir nacionālie konti.

⁵ Regula (ES) Nr. 1176/2011 (OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.).

⁶ Skatīt “2016. gada Eiropas pusgads – novērtējums par strukturālo reformu virzību, makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanu un koriģēšanu un saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1176/2011 sagatavoto padziļināto pārskatu rezultātiem” COM(2016) 95 final/2, 7.4.2016.

pagājušo gadu. Šajā posmā tāds pats secinājums izdarīts attiecībā uz valstīm, kuru MNNP pārraudzība tika beigta 2016. gadā (Apvienotā Karaliste, Beļģija, Rumānija un Ungārija), un valstīm, par kurām pēdējā laikā nav bijis PP. Tomēr pēdējā laika mājokļu cenu dinamika vairākās valstīs (Apvienotā Karaliste, Austrija, Beļģija, Dānija, Luksemburga, Somija un Ungārija) ir pamats dziļākai analīzei ziņojumos par attiecīgajām valstīm, pat ja šobrīd šķiet, ka PP nav nepieciešams sagatavot, jo riski šķiet ierobežoti. Tas pats sakāms par dinamiku, kas dažās dalībvalstīs sāk iezīmēties attiecībā uz darbaspēka izmaksām (Igaunija, Latvija, Lietuva, Rumānija un Ungārija). Attiecībā uz Grieķiju nelīdzsvarotības pārraudzība un korektīvo pasākumu uzraudzība turpinās stabilitātes atbalsta programmas procedūrā. Līdz ar to kopumā BMZ aicināts PP sagatavot par 12 dalībvalstīm salīdzinājumā ar 13 dalībvalstīm iepriekšējā ciklā.

2. NELĪDZSVAROTĪBA, RISKI UN KOREKCIJAS: GALVENĀS TENDENCES DALĪBVALSTĪS

BMZ balstās uz MNNP rādītāju kopsavilkuma ekonomisko interpretāciju, kas kalpo par filtrēšanas rīku, ar ko atklāt iespējamo risku un neaizsargātības pirmās pazīmes, par ko būtu vērts veikt kārtīgāku analīzi padziļinātajā pārskatā. Rādītāju kopsavilkumu veido 14 rādītāji un to indikatīvās robežvērtības tādās jomās kā ārējās pozīcijas, konkurētspēja, privātā sektora parāds, mājokļu tirgus, banku sektors un nodarbinātība. Lai nodrošinātu datu stabilitāti un konsekveni starp valstīm, tas balstās uz labas statistiskās kvalitātes faktiskajiem datiem. Tāpēc rādītāju kopsavilkumā, kas izmantots šajā ziņojumā, atspoguļoti dati par laiku līdz 2016. gadam. Tomēr rādītāju analīzē papildus dažādiem palīgrādītājiem ir ņemti vērā arī jaunāki dati. Rādītāju kopsavilkuma vērtības netiek interpretētas mehāniski, bet tiek analizētas ekonomiski, kas ļauj ņemt vērā katras valsts konkrētās problēmas un konteksta apsvērumus⁷.

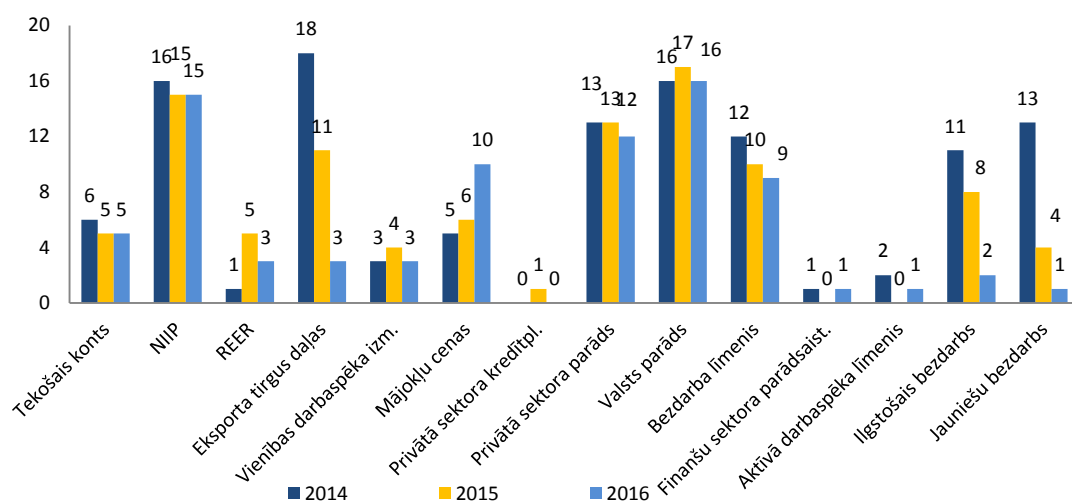
Kopsavilkumā ietvertie rādītāji liecina, ka turpina pastāvēt ar augstu parāda līmeni saistīta nelīdzsvarotība un neaizsargātība. Valsts parāda, neto starptautisko ieguldījumu pozīciju un privātā sektora parāda vērtības joprojām bieži pārsniedz BMZ rādītāju kopsavilkumā noteiktās robežvērtības (1. grafiks)⁸. To dalībvalstu skaits, kurās šie trīs rādītāji pārsniedz robežvērtības, 2016. gadā bija attiecīgi 16, 15 un 12. Situācija bija līdzīga arī iepriekšējos gados, un tas liecina par to, ka šāda veida nelīdzsvarotībai ir raksturīgi ielīgt. Kā tas bija sagaidāms, ņemot vērā ekonomikas atlabšanas gaitā radītās daudzās darbvietas, to valstu skaits, kurās bezdarba līmenis pārsniedz robežvērtību, laikā no 2014. gada līdz 2016. gadam saruka no 12 līdz 9. Tā kā jauniešu un ilgstošais bezdarbs jutīgāk reaģē uz darba tirgus stāvokli, šie rādītāji ir samazinājušies vēl izteiktāk. Turpretī mājokļu cenas strauji aug, un rādītāju kopsavilkumā redzams, ka arvien vairāk dalībvalstu pārsniedz robežvērtību: tagad to ir 10, 2015. gadā tās bija 6, bet 2014. gadā – 5. Rādītāju kopsavilkumā redzams, ka pašlaik 4 no 5 dalībvalstīm, kas pārsniedz tekošā konta rādītāja robežvērtību, ir valstis ar pārpalikumu. To dalībvalstu skaits, kuru darbaspēka vienības izmaksu rādītājs pārsniedz robežvērtību, pēdējo trīs gadu laikā ir bijis salīdzinoši stabils – 3 vai 4. Reālā efektīvā valūtas kursa robežvērtību pārsniedz trīs dalībvalstis: viena konkurētspējas trūkuma dēļ un divas

⁷ Rādītāju kopsavilkuma mehānisku interpretēšanu izslēdz MNNP regula (Regula (ES) Nr. 1176/2011). BMZ rādītāju kopsavilkuma izveides un interpretēšanas principus skatīt dokumentā “*The Macroeconomic Imbalance Procedure. Rationale, Process, Application: A Compendium*” (Eiropas Komisija, 2016).

⁸ Visi kopsavilkumā iekļautie rādītāji un attiecīgās indikatīvās robežvērtības ir sniegti pielikuma 1.1. tabulā.

tāpēc, ka reālais valūtas kurss ir zem minimālās robežvērtības. Ir ievērojami krities to dalībvalstu skaits, kuru eksporta tirgus daļa pārsniedz robežvērtību, jo pieaug pieprasījums pēc eksporta no ES valstīm.

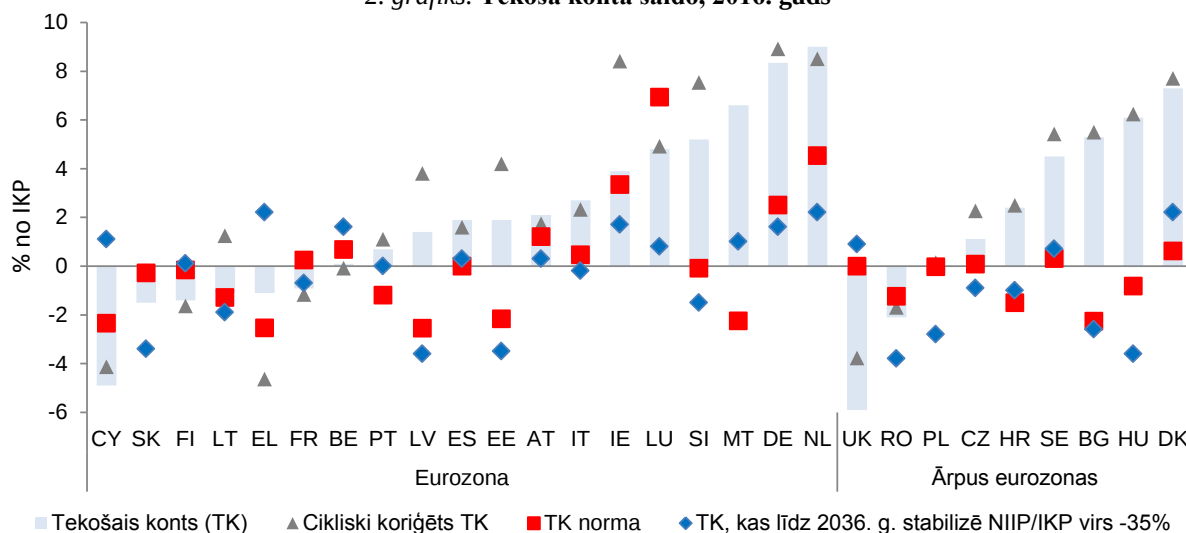
1. grafiks. To valstu skaits, kurās kopsavilkuma mainīgie rādītāji pārsniedz robežvērtības

Avots: Eurostat.

Piezīme. To valstu skaits, kurās kopsavilkuma mainīgie rādītāji pārsniedz robežvērtības, atspoguļo situāciju datumā, kad tiek publicēts attiecīgā gada BMZ iekļautais rādītāju kopsavilkums. Robežvērtības pārsniedzšo valstu skaits, kas aprēķināts, izmantojot jaunākos pieejamos skaitļus par kopsavilkuma mainīgajiem rādītājiem, var atšķirties no grafikā norādītā skaita datu iespējamās *ex post* pārskatīšanas rezultātā.

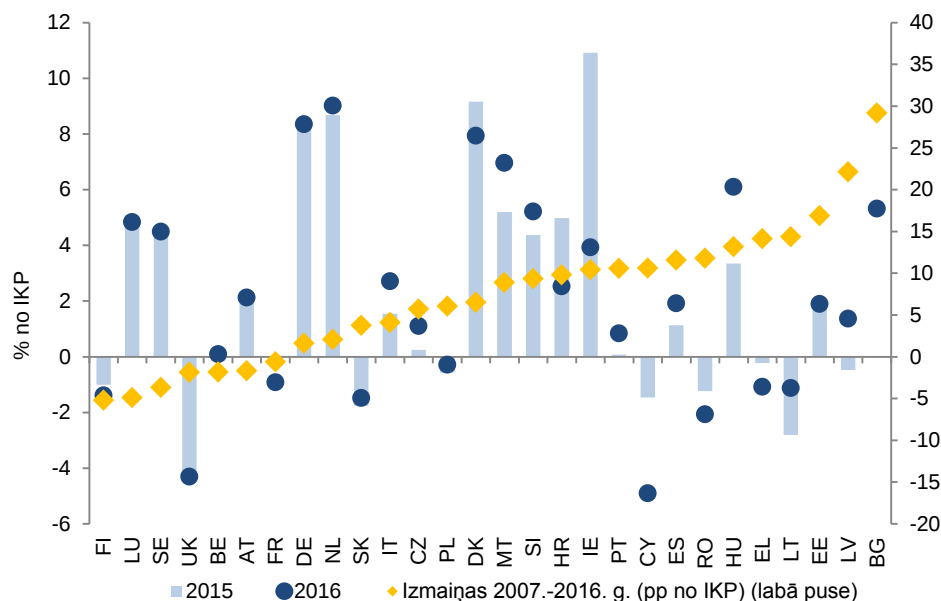
2. grafiks. Tekošā konta saldo, 2016. gads

Avots: Komisijas dienestu aprēķini.

Piezīme. Cikliski koriģētos saldo aprēķina, izmantojot izlaides starpības aplēses, uz kurām balstās Eiropas Komisijas 2017. gada rudens prognozes. Malta 2016. gada cikliski koriģētais saldo grafikā nav redzams; tas ir 13,3 % no IKP. Tekošā konta normu aprēķina kārtību skatīt 9. zemsvītras piezīmē. Neto starptautisko ieguldījumu pozīciju stabilizējošs tekošā konta saldo ir definēts šādi: tekošā konta saldo 20 gadu laikā jāpanāk *NIIP* samazināšanās līdz -35 %; valstīm, kuru *NIIP* 2016. gadā jau ir -35 % no IKP vai lielāka, tas ir saldo, kas nepieciešams *NIIP* noturēšanai 2016. gada līmenī⁹.

3. grafiks. Tekošā konta saldo izmaiņas

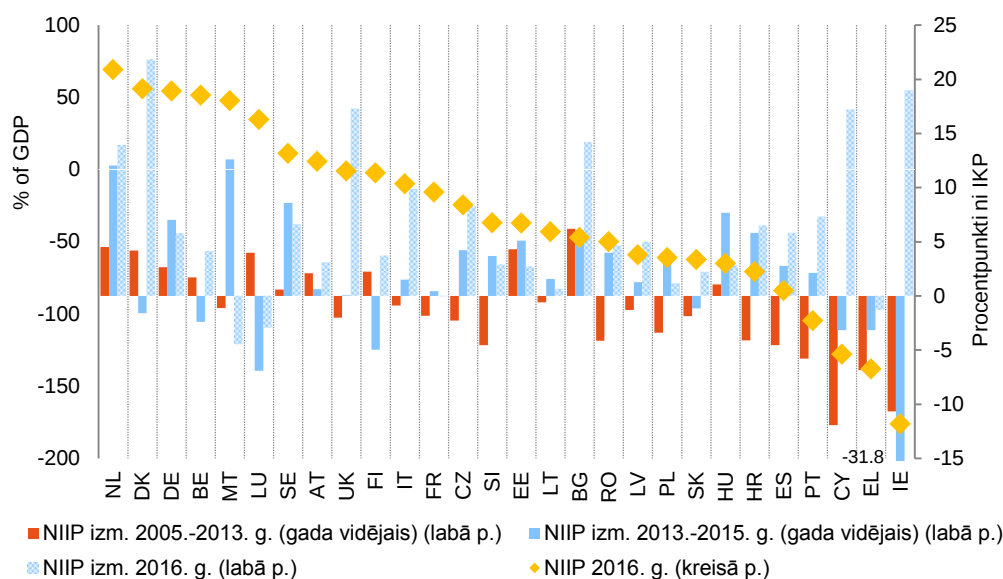
⁹ *NIIP* stabilizējoša tekošā konta saldo aprēķini balstās uz šādiem pieņēmumiem: nominālā IKP prognožu avots ir Eiropas Komisijas 2017. gada rudens prognozes (līdz 2019. gadam) un Komisijas metodika 10 gadu prognozēm; parasti tiek pieņemts, ka pārvērtēšanas efekts prognožu periodā ir nulle; tiek pieņemts, ka kapitāla konta saldo procentuālā izteiksmē no IKP paliks konstanti līmenī, kas atbilst 2016. gada vērtības un prognožu līdz 2019. gadam mediānai.

Tekošā konta deficīts ir ļoti nedaudzās valstīs, un ir vērojami lieli pārpalikumi. Konkurētspējas atjaunošanās un pieticīga iekšzemes pieprasījuma ietekmē vairākums lielo tekošā konta deficītu līdz 2016. gadam jau bija būtiski samazinājušies un kļuvuši par pārpalikumu vai pozīciju līdzsvarā (2. un 3. grafiks). Pēdējā laikā tirdzniecības bilanci ir pozitīvi ietekmējuši tādi faktori kā preču cenu samazināšanās, tirdzniecības uzrāviens ES un pasaules tirdzniecības aktivizēšanās kopš 2016. gada vidus, savukārt neto debitorvalstu ienākumu saldo pozitīvi ietekmēja procentu likmju samazināšanās, kas nozīmē mazāku atlīdzību par neto finanšu saistībām.

- Pašlaik tekošā konta deficīts, kas pārsniedz rādītāju kopsavilkumā norādīto robežvērtību, ir vienīgi Apvienotajā Karalistē. Pārējās dalībvalstīs, kurās 2016. gadā bija tekošā konta deficīts (Beļģija, Grieķija, Francija, Kipra, Latvija, Lietuva, Polija, Rumānija, Slovākija un Somija), tas bija krietni zem rādītāju kopsavilkumā norādītās robežvērtības. Izlaides starpībām samazinoties, cikliskie faktori šos rādītājus ietekmē arvien mazāk (2. grafiks). 2016. gadā bija vērojami vēl daži nelieli uzlabojumi, savukārt tādās valstīs kā Horvātija un Īrija bija vērojama pārpalikuma samazināšanās salīdzinājumā ar ārkārtīgi augsto līmeni 2015. gadā (3. grafiks).
- Grieķijā un Kiprā 2016. gada tekošā konta saldo izmaiņas joprojām ir nepietiekamas, lai pietiekami ātri virzītu lielās *NIIP* samazināšanos līdz piesardzīgam līmenim. Turpretī Portugālē un Spānijā tekošā konta rādītāji nedaudz pārsniedza vērtību, kas būtu nepieciešama, lai nākamajos divdesmit gados panāktu *NIIP* samazinājumu līdz –35 % no IKP, bet Horvātijā un Īrijā šīs starpības bija lielākas.
- Tajā pašā laikā joprojām ir vērojami lieli tekošā konta pārpalikumi. Neraugoties uz pēdējā laikā notikušo nelielo samazināšanos, pārpalikumi Dānijā, Nīderlandē un Vācijā joprojām pārsniedz robežvērtību, tāpat kā tas jau ir bijis vairākus gadus. 2016. gadā robežvērtību pārsniedza arī Malta – tas cita starpā ir ārzonas centra efekts. Ja nebūtu cikliskās ietekmes, pārpalikums Vācijā būtu bijis nedaudz lielāks, bet Dānijā – mazāks. Pārpalikums Dānijā, Nīderlandē un Vācijā pašlaik krietni pārsniedz līmeni, kas atbilstu ekonomikas pamatfaktoriem (ieskaitot, piemēram, novecošanos un relatīvos ienākumus uz vienu iedzīvotāju)¹⁰.
- Kopumā šķiet, ka, izņemot Luksemburgu, visi pēdējā laika pārpalikumi dalībvalstīs gan eurozonā, gan ārpus tās pārsniedz pamatfaktoriem atbilstīgo līmeni, dažos gadījumos ievērojami. Kā liecina Komisijas 2017. gada rudens prognozes, šī situācija šogad un nākamgad mainīsies tikai nebūtiski.

¹⁰ Principā līdzīgs vērtējums ir sniegts SVF dokumentā *External Sector Report*, 2017. Skatīt arī 13. zemspējas piezīmi.

4. grafiks. Neto starptautisko ieguldījumu pozīcijas un to dinamika

Avots: Eurostat (BPM6, ESA10), Komisijas dienestu aprēķini.

Piezīme. Dati par Bulgāriju ir pieejami tikai no 2010. gada un par Kipru – no 2008. gada.

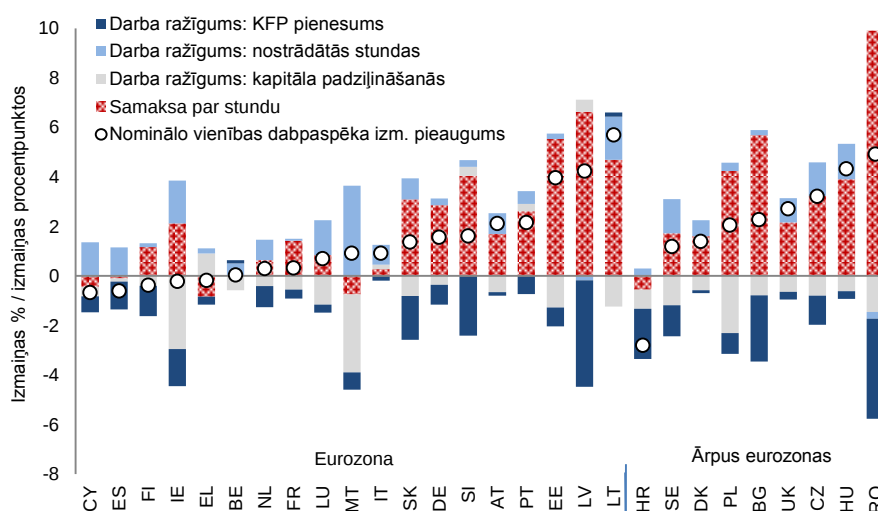
Neto starptautisko ieguldījumu pozīcijas (NIIP) pēdējā laikā ir uzlabojušās gandrīz visās dalībvalstīs, taču vairākās valstīs negatīvās pozīcijas joprojām ir ļoti lielas. Uzlabojumi 2016. gadā bija vērojami gan neto debitorvalstīs, gan neto kreditorvalstīs, un dažkārt tie bija spēcīgi, kaut arī neto kreditorvalstīs tie bija nedaudz izteiktāki. To noteica augošie tekošā konta un kapitāla saldo un lielāks IKP pieaugums. Vērtēšanas efekts dažādās valstīs ļoti atšķīrās, un nebija nepārprotami saistīts ar izejas NIIP, taču dažos gadījumos sekmēja liela negatīva NIIP saldo samazināšanos. Norises 2017. gada pirmajā pusē neliecina, ka šī situācija būtiski mainītos.

- Neraugoties uz pēdējā laikā vērojamajiem uzlabojumiem, 2016. gadā NIIP vairāk nekā pusē ES dalībvalstu pārsniedza MNNP rādītāju kopsavilkumā norādīto robežvērtību. Dažos gadījumos vērtība joprojām pārsniedz –100 % no IKP (Īrija, Grieķija, Kipra un Portugāle); Spānijā un Horvātijā tā pārsniedz –70 % no IKP. Savukārt deviņās valstīs vēl ir jāvirzās uz robežvērtību, kas ir –35 % no IKP (Bulgārija, Latvija, Polija, Rumānija, Slovākija un Ungārija).
- 2016. gadā nepārprotami uzlabojās lielākās negatīvās NIIP – bieži krasā kontrastā ar situācijas pasliktināšanos iepriekšējos gados. Uzlabojumu ziņā 2016. gadā īpaši izceļas Kipra un Īrija, taču arī Portugālē un Spānijā situācija manāmi mainījās – 2016. gada uzlabojums sekoja gadus ilgušam vairāk vai mazāk pastāvīgam pasliktinājumam. Grieķija aizvien ir izņēmums – tās pozīcija pasliktinājās, kaut arī lēnāk nekā līdz šim. Valstīs, kurās negatīvā NIIP ir mazāka, situācijas izmaiņas bija atšķirīgākas, un korekcijas pārsvarā bija mērenākas. Kaut arī tās zaudēju tempu, piemēram, Ungārijas gadījumā, to ievirze vienmēr bija uz NIIP uzlabošanas.
- Neto kreditorvalstīs lielās pozitīvās NIIP 2016. gadā turpināja palielināties, kam par iemeslu bija lieli pārpalikumi un vērtības pieaugumi, kas bieži bija lielāki nekā iepriekš. Konkrētāk, Nīderlandē 2016. gada beigās pozitīvā NIIP sasniedza gandrīz 70 % no IKP, savukārt Dānijā un Vācijā tā pieauga līdz 55 % no IKP. Visos trijos gadījumos tā bija

pēdējo desmit gadu maksimālā vērtība. Tekošā konta saldo acīmredzami pārsniedz līmeni, kas nepieciešams *NIIP* un IKP attiecības noturēšanai 2016. gada līmenī. Malta un Luksemburga bija vienīgās neto kreditorvalstis, kurās *NIIP* 2016. gadā samazinājās, tomēr joprojām ir izteikti pozitīvas. Turklāt vairākumā valstu, kurās ir salīdzinoši sabalansēta *NIIP*, tā 2016. gadā vēl uzlabojās, dažos gadījumos daudz izteiktāk nekā iepriekš. Apvienotajā Karalistē pēc vairākiem negatīvas *NIIP* gadiem tā 2016. gadā beidzot bija tuvu līdzsvaram, galvenokārt pateicoties vērtēšanas efektam saistībā ar sterliņu mārciņas vērtības kritumu.

- Ar neto negatīvām pozīcijām saistītie riski un neaizsargātība var būt atkarīga arī no pozīcijas struktūras. Attiecībā uz šo jāatzīmē, ka bieži tādās izteiktās neto debitorvalstīs kā Kipra, Grieķija, Portugāle un Spānija *NIIP* pārsvarā nosaka neto ārējā parāda līmenis, kas tās var padarīt neaizsargātākas finansēšanas nosacījumu maiņas gadījumā, īpaši, ja ir lielas refinansēšanas vajadzības. Savukārt citās debitorvalstīs, piemēram, Bulgārijā, Igaunijā, Latvijā, Lietuvā, Polijā, Rumānijā un Slovākijā lielu negatīvās *NIIP* daļu veido ārvalstu tiešie ieguldījumi, kas var būt stabilāks finansējuma avots.

5. grafiks. Vienības darbaspēka izmaksu pieaugums un tā struktūra, 2016. gads

Avots: AMECO un Eurostat. Komisijas dienestu aprēķini.

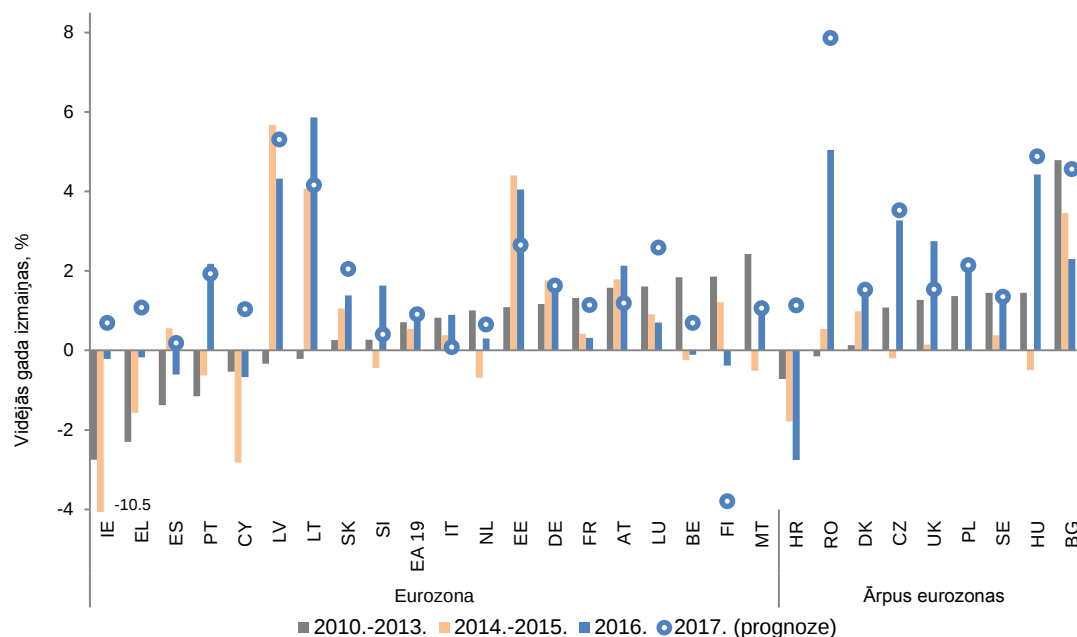
Piezīme. Sadalījums balstās uz vienības darbaspēka izmaksu pieauguma standartiedalījumu nominālajā samaksā par stundu un darba ražīgumā; darba ražīgumu atbilstoši pieauguma uzskaites standartsistēmai sīkāk iedala nostrādāto stundu ieguldījumā, kopējā ražošanas faktoru produktivitātē un kapitāla uzkrājumā.

Izmaksu konkurētspējas tendences ir tādas, kas ne īpaši sekmē līdzsvara atjaunošanu. Konkurētspējas pieaugums daudzās neto debitorvalstīs kļūst mērens vai apstājas, savukārt neto kreditorvalstīs konkurētspēja ir mainījusies maz. Situācijā, kad lielajā vairākumā valstu darba ražīguma pieaugums ir salīdzinoši vājš un algu dinamika ir pieticīga, vienības darbaspēka izmaksu (VDI) tendences 2016. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem šķiet mazāk saistītas ar atlikumu vai plūsmu ārējām pozīcijām (5. grafiks). Kopumā izmaksu konkurētspējas tendenču mazākas savstarpējās atšķirības mazāk sekmē simetriskāku līdzsvara atjaunošanu eurozonā (skatīt 6. grafiku un 2. ielaidumu).

- 2016. gadā dažās neto debitorvalstīs pēc vairākus gadus ilgušās vienības darbaspēka izmaksu samazināšanās tās sāka stagnēt vai pieaugt (piemēram, Grieķijā, Īrijā, Spānijā, Portugālē, Slovēnijā), kam iemesls bija ražīguma pieauguma palēnināšanās un algu samazināšanās pierimums vai pat to palielināšanās. Tādās valstīs kā Igaunija, Latvija un Lietuva vienības darbaspēka izmaksas turpināja strauji augt, ko noteica spēcīgais algu pieaugums apstākļos, kad darba tirgos aug pieprasījums, bet ražīgums mēreni palielinās. Vienlaikus arī citās valstīs pēdējā laikā, ieskaitot 2017. gadu, vienības darbaspēka izmaksas strauji aug, kas īpaši sakāms par Rumāniju, bet arī par Bulgāriju, Čehijas Republiku un Ungāriju (6. grafiks). Dažās no šīm valstīm algu pieaugums seko apjomīgām korekcijām pēc 2008.–2009. gada krīzes, kas uz laiku apstādināja algu konvergenci ilgtermiņā. Zems darba ražīgums bieži iet roku rokā ar mērenu kopējās ražošanas faktoru produktivitātes pieaugumu¹¹.
- Vienības darbaspēka izmaksu pieaugums vairākās neto kreditorvalstīs (Dānijā, Luksemburgā, Nīderlandē, Vācijā un Zviedrijā) 2016. gadā bija visumā mērens; Vācijā tas pieklusa vājas algu dinamikas ietekmē, kaut arī pieprasījums darba tirgū auga.
- Cenu konkurētspēju, kuru novērtē pēc reālā efektīvā valūtas kursa (*REER*) un kura pēdējos gados ir bijusi salīdzinoši stabila, uzturēt ir palīdzējusi zemā inflācija (7. grafiks). Euro vērtība pēc samazināšanās 2015. gadā sāka augt 2016. gadā, kā rezultātā eurozonas valstīs vispārēji palielinājās nominālā efektīvā vērtība, un tas atspoguļojās arī pēdējā laika *REER* dinamikā. Neraugoties uz šo neseno vērtības pieaugumu, *REER* pozīcijas lielākajā daļā neto debitorvalstu joprojām uzrāda cenu konkurētspējas uzlabojumu salīdzinājumā ar pirmskrīzes periodu. Konkurētspējas samazināšanās salīdzinājumā ar pirmskrīzes periodu lielākas inflācijas ietekmē dažos pēdējos gados ir bijusi vērojama tikai Igaunijā, Latvijā un Lietuvā, bet pēdējā laikā arī Bulgārijā un Čehijas Republikā. Visu ES valstu vidū tikai Apvienotajā Karalistē, Polijā un Vācijā cenu konkurētspēja ir uzlabojusies salīdzinājumā ar 2000. gadu.

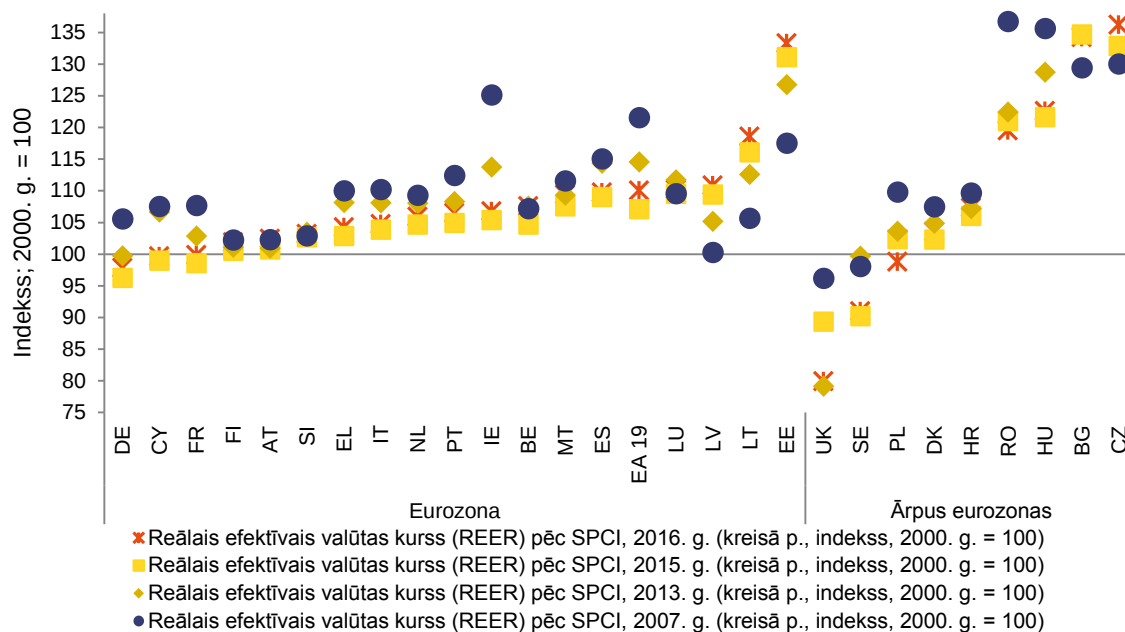
¹¹ Nedaudzās valstīs, piemēram, Polijā un Rumānijā, spēcīgs kapitāla apjoma pieaugums uz vienu darbinieku (tā dēvētais kapitāla intensitātes pieaugums) palielināja darba ražīgumu un samazināja vienības darbaspēka izmaksas, savukārt Grieķijā, Latvijā, Portugālē un Slovēnijā notika pretējais.

6. grafiks. Vienības darbaspēka izmaksu pieaugums

Avots: AMECO; dati par 2017. gadu no Komisijas dienestu 2017. gada rudens prognozēm.

7. grafiks. Reālie efektīvie valūtas kursi, 42 tirdzniecības partneri, SPCI deflatori

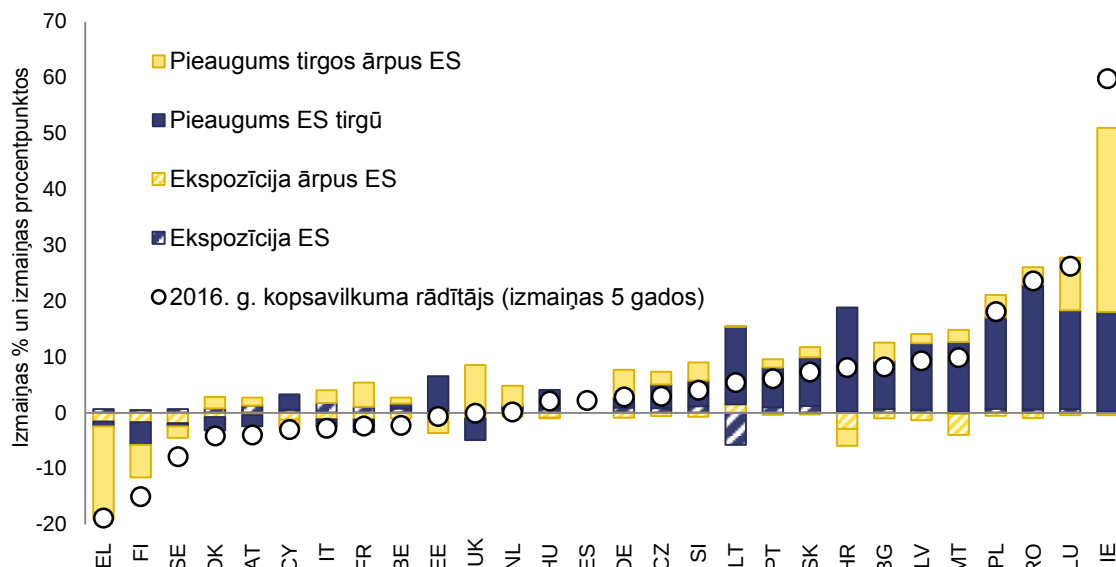
Avots: AMECO.

Piezīme. Dati par Slovākiju ir ārpus datu lauka; attiecīgie indeksi ir 2007. g. 153, 2013. g. 173, 2015. g. 170 un 2016. g. 171.

Lielākajā daļā ES valstu pēdējā laikā ir palielinājušās eksporta tirgus daļas. Šie rādītāji atspoguļo ES iekšējās pārrobežu tirdzniecības nedaudz spēcīgāku pieaugumu salīdzinājumā ar ES ārējo tirdzniecību un to, ka standartpreču cenu krituma rezultātā pēdējos gados palielinās nestandartpreču eksporta īpatsvars kopējā eksporta apjomā. Eksporta tirgus daļa visvairāk

pieauga Īrijā, Luksemburgā un Rumānijā, bet visvairāk samazinājās Grieķijā, Somijā un Zviedrijā. Lielākajās ES tautsaimniecībās tirgus daļas pārsvarā nemainījās. Tirgus daļas dinamikas ziņā pēdējos gados nav konstatēts, ka būtu sistemātiska atšķirība starp neto kreditorvalstīm un neto debitorvalstīm, izņemot 2016. gadu, kad neto debitorvalstu rādītāji bija nedaudz labāki.

8. grafiks. Eksporta tirgus daļu izmaiņas, kumulatīvās izmaiņas 2011.–2016. gadā

Avots: Eurostat, Komisijas dienestu aprēķini.

Piezīme. Sadalījums balstās uz izmaiņu-daļu metodiku. Svītrotie stabiņi atspoguļo to tirgus daļu dinamiku, kas izriet no konkrēta tirgus ekspozīcijas izmaiņām; nesvītrotie stabiņi atspoguļo to tirgus daļu dinamiku, kas izriet no tirgus daļu izmaiņām konkrētā tirgū. Aprēķinos izmantoti BPM6 dati, izņemot Somiju, kuras eksports uz ES iegūts no nacionālajiem kontiem; dati par Spāniju daļēji nav pieejami.

1. ielaidums. Makroekonomikas nelīdzsvarotības eurozonas dimensija

Ir jāpievērš īpaša uzmanība makroekonomikas nelīdzsvarotības ietekmei uz eurozonu. Ievērojot priekšlikumus, kas ietverti Žana Kloda Junkera, Donalda Tuska, Jerūna Deiselblūma, Mario Dragi un Martina Šulca 2015. gada 22. jūnija ziņojumā “Eiropas ekonomiskās un monetārās savienības izveides pabeigšana” un Komisijas 2015. gada 21. oktobra paziņojumā “Par pasākumiem ekonomiskās un monetārās savienības izveides pabeigšanai”, kopš 2016. gada BMZ tiek iekļauta sistemātiska analīze par valstu nelīdzsvarotības ietekmi uz visu eurozonu un to, vai, ņemot vērā savstarpējo atkarību, nepieciešama koordinēta pieeja politikas risinājumiem.

Lielais eurozonas tekošā konta pārpalikums ir stabilizējies. Eurozonas tekošā konta pārpalikums, kas 2015. gadā bija 3,2 % no IKP, 2016. gadā nedaudz pieauga un sasniedza maksimumu 3,3 % apmērā no IKP. Komisijas 2017. gada rudens prognozēs paredzēts, ka līdz 2019. gadam tas paliks aptuveni 3 % līmenī, ko galvenokārt nosaka tas, ka eurozona

salīdzinājumā ar tās tirdzniecības partneriem ir cikla atlabšanas fāzē un tirdzniecības pieaugums pierimst¹². Nemainīgas politikas gadījumā paredzams, ka tekošā konta pārpalikuma līmenis eurozonā joprojām būs augstākais pasaulē. Tas pārsniedz līmeni, kas atbilstu ekonomikas pamatfaktoriem (ieskaitot, piemēram, novecošanos un relatīvos ienākumus uz vienu iedzīvotāju), jo eurozonas tekošā konta normas empīrisko aprēķinu rezultāts par 2016. gadu ir neliels pārpalikums nedaudz vairāk kā 1 % apmērā no IKP¹³. Raugoties nākotnē, lielais eurozonas tekošā konta pārpalikums varētu būt faktors, kas veicinātu euro ārējās vērtības pieaugumu.

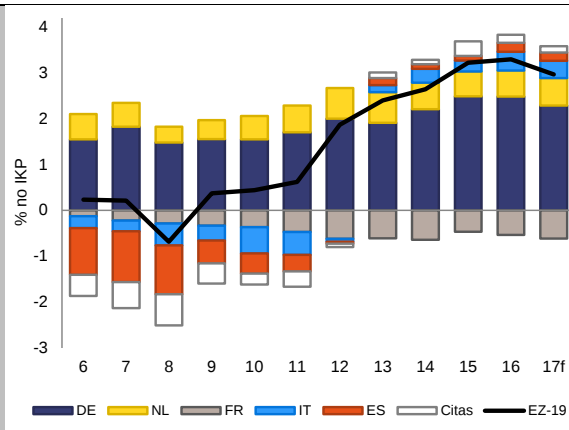
Pārpalikuma saglabāšanās eurozonā izriet no iepriekš deficitā bijušo tekošo kontu korekcijām un lielu pārpalikumu saglabāšanās. Lielie pārpalikumi Nīderlandē un Vācijā kopsummā veido gandrīz 90 % no eurozonas kopējā pārpalikuma pašreizējā līmeņa (B.1.1. grafiks). Eurozonas tekošā konta pozīcijas straujā palielināšanās pēckrīzes gados sakrīt ar lielo ārējo deficītu krasu korekciju pēc privāto pārrobežu finanšu plūsmu apvērses (B.1.2. grafiks). Sekojošo eurozonas pārpalikuma pieaugumu noteica noturīga tekošā konta saldo līdzsvarošanās neto debitorvalstīs un turpmāks pārpalikuma pieaugums neto kreditorvalstīs. Kopš 2011. gada apmēram 2/3 no eurozonas pārpalikuma pieauguma nosaka tekošā konta pozīcijas *dinamika* Itālijā un Vācijā. 2017. gadā prognozēto eurozonas pārpalikuma samazināšanos galvenokārt nosaka pārpalikuma samazināšanās Vācijā.

Eurozonas pārpalikuma dinamiku ietekmē iekšzemes pieprasījuma atpalikšana no ekonomiskās aktivitātes un noturīgs eksporta pieprasījums. Neto eksports atbilst starpībai starp kopējiem ienākumiem un izdevumiem, kura pastāvīgi palielinājās laikā no 2009. gada līdz 2016. gadam, kad reālā kopējā pieprasījuma izmaiņas pirmoreiz kopš krīzes pārsniedza IKP pieaugumu (skatīt B.1.3. grafiku). Pārpalikuma attīstība atspoguļo pieprasījuma vājo dinamiku neto debitorvalstīs un neto kreditorvalstu ārējās pozīcijas, kas, jau iepriekš bijušas pozitīvas, vēl palielinājās. Aizvien vājais pieprasījums atspoguļojās eurozonas izlaides starpības rādītājā, kas kopš 2009. gada ir bijis negatīvs, bet saskaņā ar Komisijas 2017. gada rudens prognozēm 2018. gadā beidzot būs pozitīvs. Šis ietilgušais ekonomikas kūtrums izskaidro inflācijas rādītājus, kas joprojām ir zem monetāro iestāžu noteiktās mērķvērtības. Eurozonas pārpalikuma attīstību ietekmē arī eurozonas eksporta dinamika, kuru nosaka liels globālais pieprasījums pēc Eiropas precēm un pakalpojumiem un uzlabojusies konkurētspēja. 2015. gadā notikusī euro vērtības samazināšanās pakāpeniski izpaužas pozitīvā ietekmē uz tirdzniecības bilanci, savukārt nesenā euro vērtības pieauguma ietekme praktiski nav jūtama.

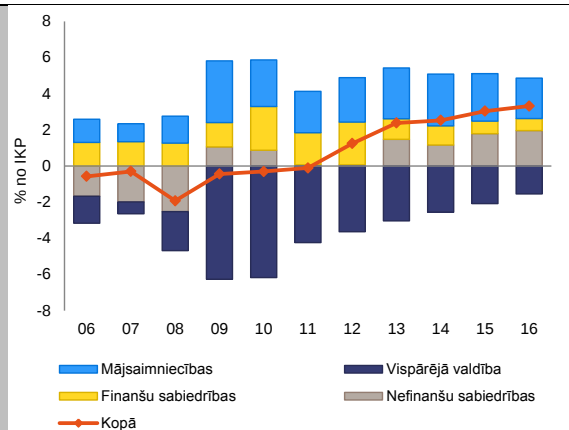
B.1.1. grafiks. Tekošā konta saldo eurozonā un atsevišķās dalībvalstīs	B.1.2. grafiks. Eurozonas aizņēmumi/aizdevumi pa sektoriem	Eurozonas	neto
---	---	------------------	-------------

¹² Rādītājs par 2017.–2019. gadu balstās uz nacionālajiem kontiem. Uz nacionālajiem kontiem balstītie rādītāji un maksājumu bilances statistikas rādītāji par 2015. un 2016. gadu sakrīt.

¹³ Normu iegūst reducētas formas regresijās, kas aptver uzkrājumu un ieguldījumu saldo galvenos noteicošos faktorus, ieskaitot pamatfaktorus (piemēram, demogrāfiju un resursus), politikas faktorus un globālos finanšu apstākļus. Metodika ir līdzīga tai, ko SVF izmanto ārējā saldo novērtējumā (*Phillips, S. u. c., 2013. g., The External Balance Assessment (EBA) Methodology, IMF Working Paper, 13/272*). Galvenās atšķirības ir tas, ka aplēsēm izmanto lielāku izlasi, nedaudz atšķirīga empīriskā specifikācija (atšķirīga mijiedarbība attiecībā uz mainīgo, kas raksturo novecošanos, un papildu mainīgais, kas raksturo rūpniecības īpatsvaru pievienotajā vērtībā) un dažas atšķirības normas definīcijā (prognozes balstās uz pamatfaktoru mazāku kopumu, piemēram, nav ietverti NIIP un globālās izvairīšanās no riska mainīgie, un politikas mainīgie ir noteikti pasaules vidējā lieluma līmenī). Eurozonas tekošā konta normas aplēse atbilstoši SVF metodikai ir neliels pārpalikums 2,7 % apmērā no IKP (dienestu novērtējums).

Avots: AMECO.

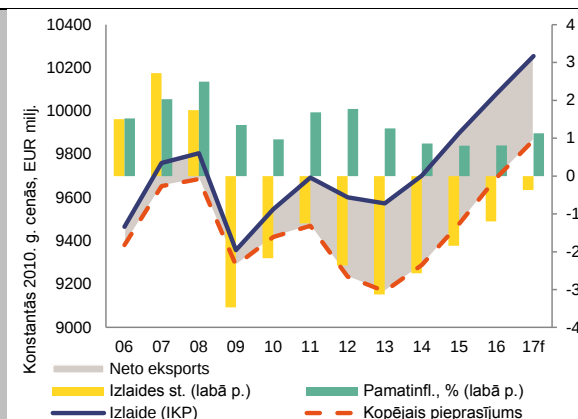
Avots: Eurostat.

Eurozonas ārējās pozīcijas palielināšanās ir saistīta ar aizņemto līdzekļu īpatsvara vispārēju samazināšanos. Eurozonā kopumā mājsaimniecību, uzņēmumu un valdību sektorā parāda līmenis joprojām ir augsts, un starp valstīm pastāv ievērojamas atšķirības. Aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanās sākās pēc krīzes iestāšanās un ir izraisījusi neto uzkrājumu pieaugumu eurozonā (B.1.2. grafiks). Šā īpatsvara aktīva samazināšanās privātajā sektorā aizsākās agri, pēc krīzes iestāšanās ap 2009. gadu, savukārt ar publiskajām finansēm tika mīkstināta ietekme uz ienākumiem. Neto aizdevumu apjomi mājsaimniecību sektorā pašlaik ir divreiz lielāki nekā pirmskrīzes periodā. Uzņēmumi, kas parasti ir neto aizņēmēji, kopš 2013. gada uzrāda pozitīvas neto aizdevumu pozīcijas un pašlaik eurozonā ir lielākie neto aizdevēji; tas skaidrojams ar pieticīgiem ieguldījumiem, neraugoties uz plašām iekšējās finansēšanas iespējām. Šis apkopotais rādītājs notušie būtiskas atšķirības starp valstīm, taču tā pamatā ir pozitīvas neto aizdevumu pozīcijas gandrīz visās eurozonas valstīs, ar augstākajiem rādītājiem (IKP izteiksmē) Grieķijā, Nīderlandē un Spānijā; tikai Luksemburgā, Francijā un Igaunijā uzņēmumi 2016. gadā bija neto aizņēmēji. Valdību aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanās sākās 2011. gadā. Pēc budžeta izdevumu samazināšanas politikas īstenošanas neto aizņēmumu/aizdevumu pozīcijas samazinājās un nozīmīgi ietekmēja eurozonas neto aizdevumu pozīcijas palielināšanos.

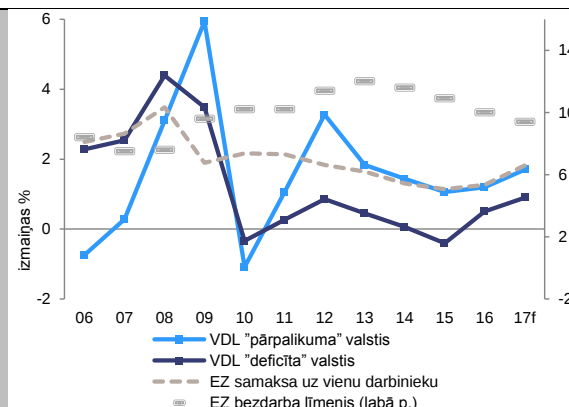
B.1.3. grafiks. Eurozonas izlaide, iekšzemes pieprasījums, neto eksports un pamatinflācija

B.1.4. grafiks. Eurozonas bezdarba līmenis, algu pieaugums un vienības darbaspēka izmaksu līdzsvara atjaunošanās¹⁴

¹⁴ Valstis ar pārpalikumu ir Beļģija, Vācija, Luksemburga, Nīderlande, Austrija un Somija; valstis ar deficītu ir pārējās EZ-19 valstis. Visās valstīs ar pārpalikumu tekošā konta pozīcija 1999.–2012. gadā bija līdzsvarā vai ar pārpalikumu (vienīgie izņēmumi ir Vācija un Austrija līdz 2002. gadam un Somija pēc 2010. gada), savukārt visās valstīs ar deficītu 2000.–2012. gadā bija deficīts.

Avots: AMECO.

Avots: AMECO.

Jāturpina līdzsvara atjaunošana eurozonā. Valstīs, kuras ir novērsušas lielos deficītus, joprojām ir vērojamas lielas negatīvas neto starptautisko ieguldījumu pozīcijas un liela privātā vai valsts sektora parāda masa, kas rada neaizsargātību. Lai pakāpeniski deldētu lielo parāda masu, tekošā konta saldo ir jānotur līdzsvara vai pārpalikuma pozīcijā, kas cita starpā nozīmē, ka valstī pastāvīgi jāsamazina aizņemto līdzekļu īpatsvars. Relatīvais konkurētspējas pieaugums neto debitorvalstīs, kas sākās 2012. gadā, pamazām izplēnē, un ražīguma pieaugums ir apstājies (B.1.4. grafiks).

Lielāks pieprasījums un stabila izaugsme turpinātu sekmēt aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanos un līdzsvara atjaunošanu, un lielāks ražīguma un konkurētspējas pieaugums sekmētu nelīdzsvarotības paliekošu novēršanu. Ņemot vērā eurozonas tautsaimniecību savstarpējās saiknes, ir nepieciešama dalībvalstu makroekonomikas politiku piemērota kombinācija, jo tā sekmētu nelīdzsvarotības novēršanu un ekonomikas atveseļošanu. Neto debitorvalstīm tālab būtu ļoti svarīgi, lai eurozonas neto kreditorvalstīs un valstīs ārpus eurozonas būtu labvēlīgi pieprasījuma apstākļi. Attiecībā uz šo jāatzīmē, ka nominālās izaugsmes atjaunošanās pēdējā laikā ir sekmējusi kopējo neto ārvalstu saistību straujāku samazināšanos attiecībā pret IKP. Lai sekmētu stabilas korekcijas un parāda sloga mazināšanos, būtu jāturpina ražīguma un konkurētspējas strukturālie uzlabojumi, īpaši neto debitorvalstīs.

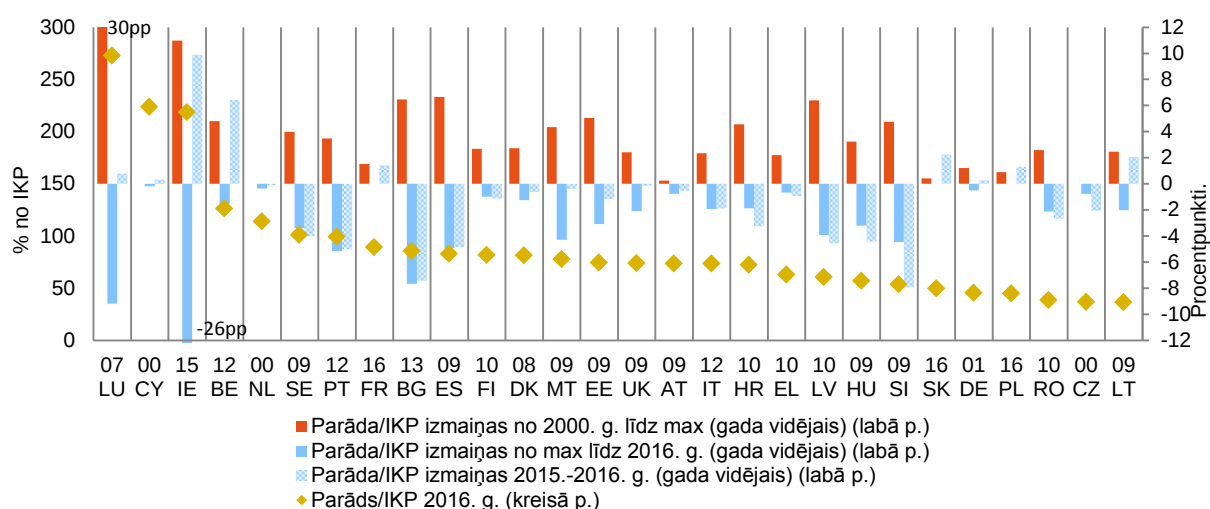
Privātā sektora parāda attiecības kopumā ir samazinājušās salīdzinājumā ar pēckrīzes maksimālajiem līmeņiem, taču vairākās valstīs parādsaistības joprojām ir pārmērīgas. Rādītāju kopsavilkumā noteikto privātā sektora parāda robežvērtību 2016. gadā pārsniedza 12 dalībvalstis, kas ir tās pašas valstis, kas pagājušā gada BMZ, izņemot Maltu, kuras rādītājs tagad ir zem robežvērtības. Lielākās privātā sektora parāda attiecības ir Kiprā, Luksemburgā, Īrijā un Nīderlandē, tomēr šos rādītājus ietekmē lielie daudznacionālo uzņēmumu un ārzonas sektori. Nākamās lielākās rādītāju vērtības kopsavilkumā ir Dānijai, Zviedrijai, Beļģijai, Portugālei un Apvienotajai Karalistei, kur privātā sektora parāda masa pārsniedz 160 % no IKP.

Mājsaimniecību un uzņēmumu īpatsvars augstajos privātā sektora parāda līmeņos dažādās dalībvalstīs atšķiras. Attiecībā uz Luksemburgu, Īriju un mazākā mērā arī Beļģiju starptautisko salīdzinājumā uzkrītošas ir galvenokārt lielās nefinanšu sabiedrību parāda attiecības. Savukārt Dānijā un Apvienotajā Karalistē lielo privātā sektora parāda masu avots ir mājsaimniecību sektors. Kiprā, Nīderlandē un Portugālē salīdzinoši augsts parāda līmenis ir gan uzņēmumu, gan mājsaimniecību sektorā. Kopumā parāda masas atšķirības dažādās valstīs ir lielā mērā izskaidrojamas ar atšķirībām pamatfaktoros, kas ir pamats parāda pieaugumam; tie ietver izaugsmes un ieguldījumu perspektīvas, privāto uzkrājumu veidošanas kavēkļus un finanšu attīstību. Tajā pašā laikā riski, kurus rada lielais parāds, būtu jāvērtē, ņemot vērā

valsts izaugsmes potenciālu, tās finanšu sektora noturību un minēto saistību valūtas, kā arī pamatā esošo aktīvu vērtību, likviditāti, svārstīgumu un sadalījumu.

Privātā sektora parāda samazināšanās dažādās valstīs notiek atšķirīgā tempā un ne vienmēr ir samērīga ar aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanas vajadzībām. Parāda līmenis nefinanšu privātajā sektorā pirms finanšu krīzes ievērojami pieauga, un kopš tā laika tas lielākajā daļā gadījumu ir samazinājies tikai nebūtiski. Tajās piecās valstīs, kurās nefinanšu sabiedrību parāda attiecība ir vislielākā (Luksemburga, Kipra, Īrija, Beļģija un Nīderlande), pēdējo divu gadu laikā aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanās ir apstājusies vai šis īpatsvars pat sācis pieaugt, savukārt Francijā samazināšanās vispār vēl nav sākusies (9. grafiks). Turpretī Zviedrijā, Portugālē, Bulgārijā un Spānijā, kur parāda attiecība arī ir liela, nefinanšu sabiedrību aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanās turpinājās straujā tempā. Dažās valstīs, kurās nav problēmas ar augstu parāda līmeni, tādās kā Latvija, Ungārija un Slovēnija, nefinanšu sabiedrību aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanās pēdējo divu gadu laikā ir bijusi strauja un kļuvusi vēl straujāka. Mājsaimniecību aizņemto līdzekļu īpatsvars pēdējo divu gadu laikā samazinājās gan tajās trijās dalībvalstīs, kurās mājsaimniecību parādi ir vislielākie (Dānija, Kipra un Nīderlande), gan citās valstīs ar lielu parādu, tādās kā Portugāle, Spānija un Grieķija (10. grafiks). Turpretī Apvienotajā Karalistē mājsaimniecību aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanās ir apstājusies, bet Zviedrijā un Somijā salīdzinoši lielās parāda attiecības vēl turpināja palielināties.

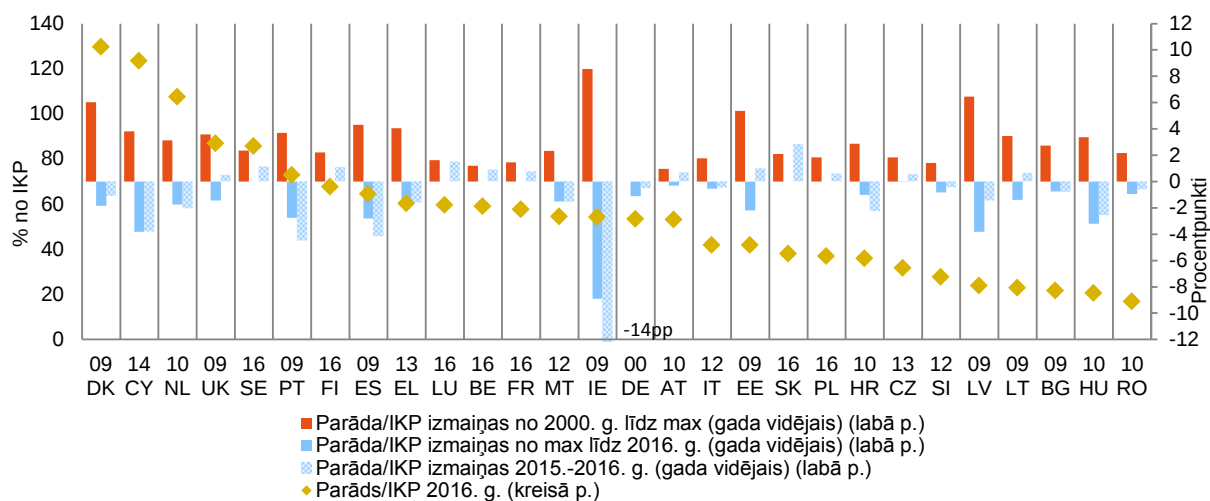
9. grafiks. Nefinanšu sabiedrību aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanās tempi

Avots: Eurostat, Komisijas dienestu aprēķini.

Piezīme. Skaitlis zem valsts koda norāda maksimuma gadu. Aprēķinot pieaugumu līdz maksimālajam rādītājam, 2000. gads kā izejas punkts nav izmantots attiecībā uz šādām valstīm: LU (2001.), PL (2002.), MT (2003.) un LV (2003.). Izmantoti konsolidētie parāda dati.

10. grafiks. Mājsaimniecību aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanās tempi

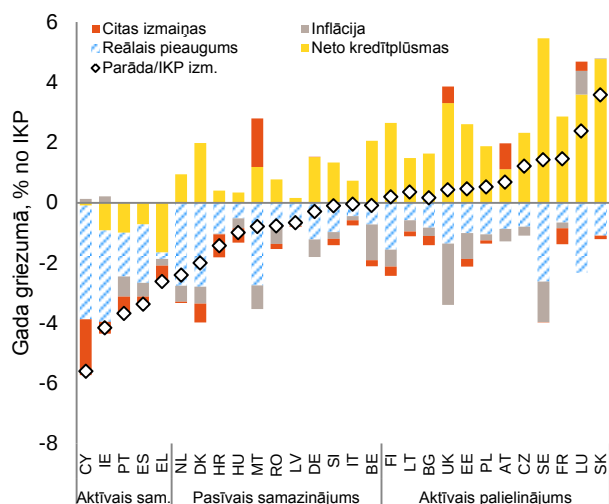

Avots: Eurostat, Komisijas dienestu aprēķini.

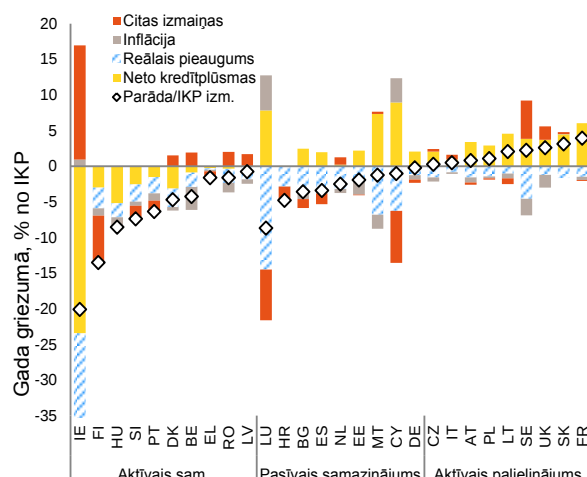
Piezīme. Skaitlis zem valsts koda norāda maksimuma gadu. Aprēķinot pieaugumu līdz maksimālajam rādītājam, 2000. gads kā izejas punkts nav izmantots attiecībā uz šādām valstīm: LU (2002.), PL (2003.), MT (2004.) un LV (2004.). Izmantoti konsolidētie parāda dati.

Kredītplūsmas mājsaimniecību sektorā pieaug spēcīgāk nekā uzņēmumu sektorā, kas skaidrojams ar atšķirīgiem aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanās veidiem un ieguldījumu dinamiku. Kopumā privātā sektora kredītplūsmas joprojām ir salīdzinoši lēnas, un 2016. gadā neviena dalībvalsts nepārsniedza rādītāju kopsavilkumā noteikto robežvērtību. Pēdējo gadu laikā izaugsmes atjaunošanās kontekstā mājsaimniecību aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanās, ko raksturo parāda attiecības pret IKP samazināšanās, arvien vairāk ir noteicis spēcīgāks IKP pieaugums (“pasīvā aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanās”), savukārt šā īpatsvara “aktīvā” samazināšanās negatīvu neto kredītplūsmu ietekmē tika novērota tikai dažās tādās valstīs, kuras ekonomikas un finanšu krīze skāra vissmagāk, t. i., Kiprā, Īrijā, Portugālē, Spānijā un Grieķijā (11.a grafiks). Iepriekšējā gadā 12 dalībvalstīs aizņemto līdzekļu īpatsvars pat palielinājās; to vidū ir tādās valstis ar augstu parāda līmeni kā Apvienotā Karaliste, Zviedrija un Somija. Uzņēmumu kredītplūsmu palielināšanās kopumā ir bijusi lēnāka; uzņēmumu sektorā aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanās pašlaik notiek vairāk nekā divās trešdaļās dalībvalstu, un valstu ar aktīvo dinamiku ir tikpat, cik valstu ar pasīvo dinamiku (11.b grafiks). Aktīvā aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanās uzņēmumos pārsvarā ir skaidrojama ar zemiem ieguldījumiem (12. grafiks), kas izceļ pārmērīgi lielā parāda nozīmi nefinanšu sabiedrību sliktajos ieguldījumu rādītājos pēckrīzes periodā.

11.a grafiks. Mājsaimniecību parāda attiecības pret IKP izmaiņu struktūra (2017. g. 1. cet.)

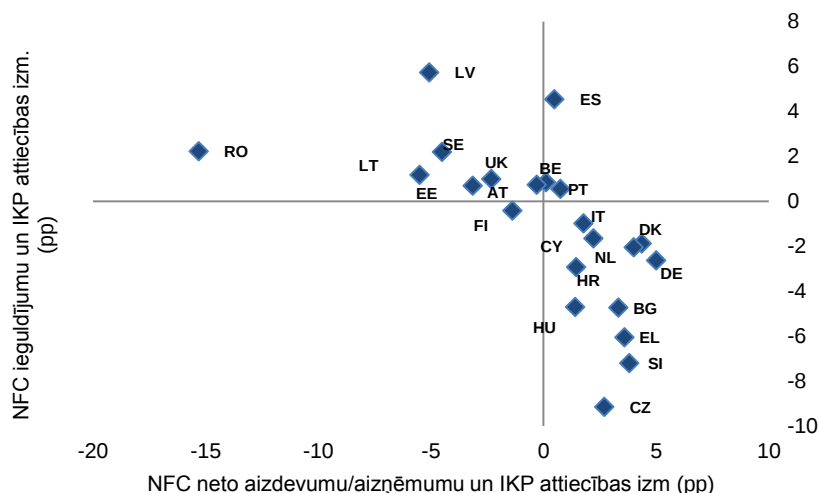
11.b grafiks. Nefinanšu sabiedrību parāda attiecības pret IKP izmaiņu struktūra (2017. g. 1. cet.)

Avoti: Eurostat, Komisijas dienestu aprēķini.

Piezīmes. Šajos grafikos attēlots parāda attiecības pret IKP izmaiņu iedalījums četros komponentos: kredītplūsmas, reālā IKP pieaugums, inflācija un citas izmaiņas. Aktīvā aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanās ietver parāda neto atmaksu (negatīvas neto kredītplūsmas), kas parasti izraisa sektora bilances samazināšanos nominālā izteiksmē un *ceteris paribus* rada nelabvēlīgu ietekmi uz ekonomisko aktivitāti un aktīvu tirgiem. Savukārt pasīvā aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanās nozīmē, ka nominālā IKP pieaugums ir lielāks nekā pozitīvās neto kredītplūsmas, kā rezultātā pakāpeniski samazinās parāda attiecība pret IKP. Aktīvā aizņemto līdzekļu īpatsvara palielināšanās ir vērojama, kad pozitīvās neto kredītplūsmas ir lielākas nekā nominālā IKP pieaugums. CY nefinanšu sabiedrību dati ir par 2016. g. 3. cet.

12. grafiks. Nefinanšu sabiedrību ieguldījumu un neto aizņēmumu/aizdevumu attiecību izmaiņas gados pēc parāda maksimuma

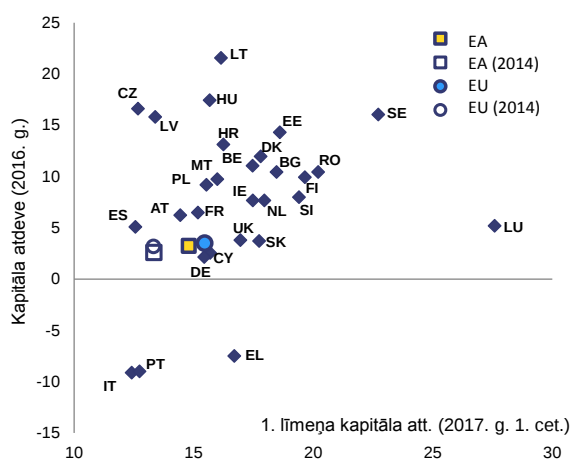
Avots: Eurostat, Komisijas dienestu aprēķini.

Piezīme. Valstu izlasē ir iekļautas tikai tās valstis, par kurām dati ir pieejami un kurās nefinanšu sabiedrību parāda attiecība pret IKP maksimumu sasniedza pirms 2016. gada.

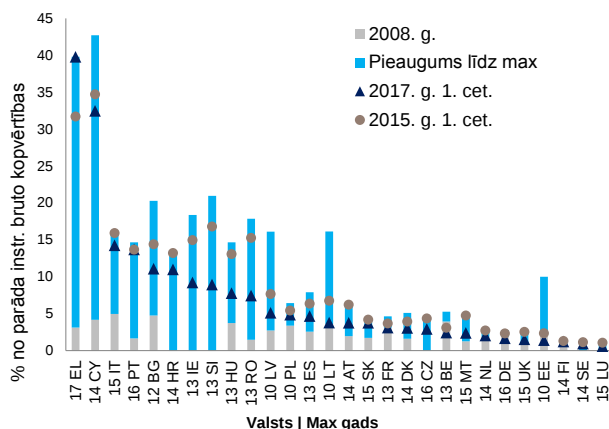
Dažās valstīs ES banku sektorā joprojām ir problēmas saistībā ar zemu rentabilitāti un lieliem ieņēmumus nenesošu aizdevumu (NPL) apjomiem. Lielākajā daļā dalībvalstu finanšu sektora saistību pieaugums uzņem tempu, taču pārsvarā ir krietni zem rādītāju kopsavilkumā noteiktās robežvērtības¹⁵. Iepriekšējā gadā lielākajā daļā dalībvalstu banku rentabilitāte, kapitāla rādītāji, NPL apjomi un kredītplūsmu rādītāji nedaudz uzlabojās. Laikā no 2016. gada vidus līdz 2017. gada vidum īpaši pieauga banku noteiktās vērtības, kas skaidrojams ar augstāku procentu likmju un stāvāku ienesīguma līkņu gaidām. Tomēr rentabilitāti joprojām apdraud zemās procentu likmes un novecojusi darījumdarbības prakse. Dažās dalībvalstīs ir vērojama kombinācija, ko veido zema rentabilitāte, salīdzinājumā ar citām valstīm zemi kapitāla rādītāji un augsts NPL līmenis. Tas jo īpaši attiecas uz Grieķiju, Kipru, Itāliju un Portugāli (13. un 14. grafiks).

¹⁵ Izņēmums ir Ungārija, kaut arī straujais finanšu sektora saistību pieaugums 2016. gadā izriet no viena konkrēta darījuma ar ierobežotu makroekonomisko ietekmi.

13. grafiks. Banku rentabilitāte un kapitāla rādītāji

14. grafiks. Ieņēmumus nenesošie aizdevumi

Avoti: ECB, Komisijas dienestu aprēķini.

Piezīmes. 2008. gada dati par ieņēmumus nenesošo parāda instrumentu bruto vērtību nav pieejami par CZ, HR, SE un SI. 13. grafikā datu punkts, kas atbilst 2015. gada 1. ceturksnim, attiecībā uz BG atbilst 2014. gada 4. ceturksnim, bet CZ – 2016. gada 1. ceturksnim.

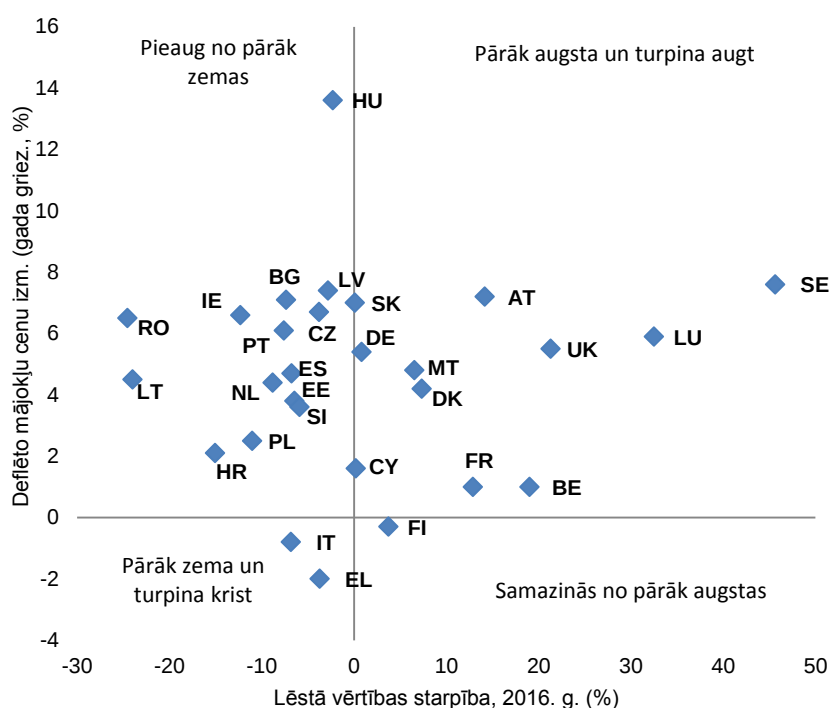
NPL apjomi visā ES turpina samazināties, taču vairākās dalībvalstīs joprojām ir lieli. NPL rādītājs samazinās visās dalībvalstīs, kurās ir salīdzinoši liels NPL īpatsvars, izņemot Grieķiju. Tomēr Portugālē un Itālijā NPL rādītājs ir sācis samazināties tikai pavisam nesen (14. grafiks). Neraugoties uz samazināšanās tendenci, vairākās valstīs NPL apjoms joprojām ir liels. Konkrēti, Grieķijā un Kiprā NPL apjoms joprojām pārsniedz 30 % no aizdevumu kopsummas, savukārt Itālijā un Portugālē NPL rādītāji ir tuvu 14 %. Bulgārijā, Īrijā, Horvātijā un Slovēnijā NPL apjoms ir aptuveni 10 % no aizdevumu kopsummas.

ES notiek vispārēja mājokļu reālo cenu celšanās, kas, no vienas puses, ir atgūšanās no iepriekšējās lejupslīdes, bet, no otras puses, dažos gadījumos varētu novest pie pārāk augsta novērtējuma. 2016. gadā mājokļu reālās cenas pieauga 25 dalībvalstīs, un Bulgārijā, Čehijas Republikā, Īrijā, Latvijā, Ungārijā, Austrijā, Portugālē, Rumānijā, Slovākijā un Zviedrijā rādītāja vērtības pārsniedza robežvērtību. Tas ir par četrām valstīm vairāk nekā pērn, un šīs kopas sastāvs atšķiras: abos gados robežvērtību pārsniedza tikai Īrija, Ungārija un Zviedrija¹⁶. Mājokļu reālās cenas samazinājās tikai Grieķijā, Itālijā un Somijā, turklāt pirmajās divās minētajās valstīs samazināšanās turpinājās arī 2017. gadā un rada negatīvu vērtības starpību (15. grafiks). Vairākās citās dalībvalstīs mājokļu reālo cenu pieaugums radīja papildu spiedienu uz jau tā pārāk augstajām vērtībām mājokļu tirgos. Šis spiediens īpaši izpaužas Zviedrijā un mazākā mērā arī Apvienotajā Karalistē, Luksemburgā un Austrijā, kur mājokļu reālo cenu spēcīgais pieaugums 2016. gadā notika apstākļos, kad, kā liecina aprēķini, jau pastāv pozitīva vērtības starpība. Tomēr ceturkšņa dati liecina, ka Austrijā un Apvienotajā Karalistē cenu pieauguma temps 2017. gadā mazinājās. Zviedrijā un Apvienotajā Karalistē,

¹⁶ Eiropas Sistēmisko risku kolēģija (ESRK) 2016. gada novembrī astoņām ES dalībvalstīm (Apvienotā Karaliste, Austrija, Beļģija, Dānija, Luksemburga, Nīderlande, Somija un Zviedrija) izdeva katrai valstij adresētu brīdinājumu par mājokļa īpašumu sektora neaizsargātību vidējā termiņā.

bet arī Dānijā vienlaikus ir gan pārāk augstas mājokļu cenas, gan liels mājstāvēniecību parāda līmenis. Dažos gadījumos spēcīgs cenu pieaugums ir vērojams valstīs, kurās (negatīvā) vērtības starpība ir neliela. Tas attiecas uz Ungāriju, Bulgāriju, Latviju, Čehijas Republiku un Slovākiju, kur mājokļu reālo cenu pieaugums turpinājās arī 2017. gadā un, iespējams, veidojas pārāk augstas vērtības risks. Nīderlandē salīdzinoši ilgstošs mājokļu cenu pieaugums notiek liela mājstāvēniecību parāda līmeņa apstākļos. Dažās dalībvalstīs ir līdztekus vērojams ilgstošs mājokļu cenu un hipotekārās kredīvēšanas pieaugums, kas varētu radīt kredīvēšanas izraisītu pārkaršanas risku. Tas jo īpaši attiecas uz Slovākiju un Rumāniju, kur hipotekāro kredītu pieaugums 2016. gadā pārsniedza 10 %, kaut arī mājstāvēniecību parāda līmenis ir zems. Kopumā jāsecina, ka straujo mājokļu cenu celšanos vairākās ES valstīs būtu vērts pastāvīgi uzraudzīt, ņemot vērā iespējamo lokalizētu makrofinansialo risku veidošanos un ietekmi uz resursu sadalījumu un mājokļu pieejamību cenu ziņā.

15. grafiks. Mājokļu cenu izmaiņas un vērtības starpības 2016. gadā

Avots: Eurostat, ECB, Starptautisko norēķinu banka, ESAO un Komisijas dienestu aprēķini.

Piezīme. Vērtības starpība aprēķināta kā vidējais lielums, ko veido trīs rādītāji: cenas attiecības pret ienākumiem un cenas attiecības pret īres maksu novirzes no attiecīgajiem ilgtermiņa vidējiem lielumiem un saskaņā ar pamatfaktoru modeli iegūtā vērtības starpība.

Valsts sektora parāda attiecības gandrīz visās dalībvalstīs tagad ir sasniegušas maksimumu un sāk mazināties, taču vairākumā valstu parāda līmenis joprojām ir augsts. Rādītāju kopsavilkuma vērtības 2016. gadā pārsniedza robežvērtību 16 dalībvalstīs salīdzinājumā ar 17 valstīm 2017. gada BMZ. Deviņās no šīm dalībvalstīm ir gan valsts parāds, kas pārsniedz 60 % no IKP, gan privātā sektora parāds, kas pārsniedz robežlielumu, un tas liecina, ka nepieciešama aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšana visas tautsaimniecības mērogā. Dalībvalstīs, kurās ir augstākais valsts parāda līmenis, valsts parāda attiecībai pret IKP pārsvarā ir tendence samazināties, izņemot Franciju un Itāliju. Tomēr aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanās bieži vien norit gausi: paredzams, ka to desmit dalībvalstu vidū, kurās ir augstākais valsts parāda līmenis, tikai Grieķijā, Kiprā un Austrijā

parāda attiecība no 2016. līdz 2019. gada beigām būs samazinājusies par vismaz 10 procentpunktiem. No tām dalībvalstīm, kurās parāda līmenis ir zemāks, parāda attiecības pieaugums ir prognozēts Rumānijā un Luksemburgā. Kopumā valsts sektora aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanos sekmē budžeta stāvokļa pakāpeniskā uzlabošanās pēdējo gadu laikā un nesen atsākusies izaugsme. Šie apstākļi dod iespēju sākt samazināt valsts parāda attiecību pret IKP, neraugoties uz to, ka vairākās valstīs budžeta politika kļūst nedaudz brīvāka.

2. ielaidums. Norises nodarbinātības un sociālajā jomā

Situācija ES darba tirgos 2016. gadā un 2017. gada pirmajā pusē turpināja uzlaboties – bezdarba līmenis turpina samazināties un lielās ES līmenī vērojamas atšķirības kļūst mazākas. Ekonomikas atlabšanas gaitā radītās daudzās darbvietas ir sekmējušas sociālās situācijas uzlabošanu, turklāt, samazinoties mājāsaimniecību ar zemu darba intensitāti skaitam un smagai materiālajai nenodrošinātībai, ir samazinājies nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto personu skaits un vienlaikus ir stabilizējies (monetārās) nabadzības riska rādītājs. Daudzās dalībvalstīs joprojām ir vērojama sociālā spriedze, kas var negatīvi ietekmēt potenciālā IKP pieaugumu un makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanu, tāpēc tai būtu jāpievērš uzmanība. Jaunais “Eiropas sociālo tiesību pīlārs” var kalpot par virzienrādītāju šo problēmu novēršanā un sekmēt augšupēju sociālo konvergenci ES.

Bezdarba līmenis 2016. gadā turpināja samazināties, taču vairākās ES valstīs joprojām bija augsts vai pat ļoti augsts. 2016. gadā salīdzinājumā ar 2015. gadu tas palielinājās tikai divās valstīs – Austrijā un Igaunijā –, taču no zema līmeņa. Vislielākais uzlabojums bija valstīs, kurās bezdarba līmenis ir visaugstākais (Horvātijā, Kiprā un Spānijā samazinājums bija 2 procentpunkti vai lielāks). Tomēr rādītāju kopsavilkumā noteikto robežvērtību, kas ir vidēji 10 % iepriekšējo triju gadu laikā, pārsniedz deviņas dalībvalstis (Grieķija, Spānija, Francija, Horvātija, Itālija, Kipra, Latvija, Portugāle un Slovākija); iepriekšējos divos BMZ tādu bija 12. Turklāt aptuveni divās trešdaļās dalībvalstu bezdarba līmenis 2016. gadā joprojām bija augstāks nekā 2008. gadā. Bezdarba līmenis ES kopumā bija 8,6 % un eurozonā 10 %, kas ir par aptuveni 2 procentpunktiem mazāk nekā maksimālais līmenis 2013. gadā, taču tik un tā par attiecīgi 1,6 un 2,4 procentpunktiem lielāks nekā 2008. gadā. 2017. gada pirmajā pusē bezdarba līmenis turpināja stabili samazināties, līdz 2017. gada vidum sasniedzot 7,7 % Eiropas Savienībā un 9,1 % eurozonā.

Nodarbinātība un nodarbinātības līmenis gandrīz visās dalībvalstīs pieauga, tādējādi turpinājās iepriekšējo gadu pozitīvā tendence. Nodarbinātības līmenis (20–64 gadu vecuma grupā) Eiropas Savienībā kopumā sasniedza 71,1 %, pārsniedzot pirmskrīzes maksimumu (70,3 %), kas fiksēts 2008. gadā. 2017. gada otrajā ceturksnī nodarbinātības līmenis turpināja augt, sasniedzot rekordlielo rādītāju 72,2 %. Absolūtos skaitļos nodarbināto personu skaits samazinājās tikai Rumānijā un Latvijā.

Ekonomiski aktīvā darbaspēka līmenis pieauga gandrīz visā ES. Pēdējo triju gadu laikā ekonomiski aktīvā darbaspēka līmenis ir mazinājies tikai divās valstīs: Kiprā samazinājums ir tieši kopsavilkumā noteiktās robežvērtības (–0,2) apmērā, savukārt Spānijā to pat nesasniedza (–0,1). Kopumā ekonomiski aktīvā darbaspēka līmenis gan ES, gan eurozonā 2016. gadā bija 72,9 %, t. i., par attiecīgi 2,6 un 2,1 procentpunktiem virs 2007. gada līmeņa. Šo augošo tendenci galvenokārt nosaka tas, ka darba tirgū arvien vairāk piedalās vecāka gadagājuma darba ņēmēji un sievietes.

Ilgstošā bezdarba rādītājs pēc ekonomikas atlabšanas sākuma ir uzlabojies ar nelielu aizkavēšanos, taču 2016. gadā uzlabošanās bija manāma jau gandrīz visās dalībvalstīs. Rādītāju kopsavilkumā noteikto robežvērtību, kas ir pieaugums par 0,5 procentpunktiem salīdzinājumā ar līmeni pirms trim gadiem, pārsniedza tikai divas valstis: Austrijā rādītājs bija 1,9 % un Somijā 2,3 %. Augstākais ilgstošā bezdarba līmenis bija Grieķijā (17 %) un Spānijā (9,5 %).

Pēdējos trijos gados līdz 2016. gadam *jauniešu bezdarba līmenis* samazinājās visās ES valstīs, izņemot Luksemburgu (kur 2,2 procentpunktu pieaugums nedaudz pārsniedz rādītāju kopsavilkumā noteikto 2 procentpunktu robežvērtību) un mazākā mērā arī Austriju un Somiju. Kritums par 10 procentpunktiem vai vairāk tajā pašā periodā bija vērojams valstīs, kurās šā bezdarba līmenis bija visaugstākais (ieskaitot Grieķiju, Ungāriju, Spāniju un Horvātiju), kā arī Bulgārijā un Slovākijā. Jauniešu bezdarba līmenis joprojām pārsniedz 30 % Grieķijā, Horvātijā, Itālijā un Spānijā, savukārt to jauniešu, kas nestrādā, nemācās un neapgūst arodu, īpatsvars joprojām pārsniedz 15 % Bulgārijā, Grieķijā, Horvātijā, Itālijā, Kiprā un Rumānijā.

Bažas joprojām rada sociālā situācija, kas vērojama vairākās ES valstīs. Laikā no 2015. gada līdz

2016. gadam nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto (*AROPE*) personu īpatsvars samazinājās aptuveni pusē ES valstu un daudzos gadījumos tikai pavisam niecīgā apmērā¹⁷. 2016. gadā gandrīz ceturtdaļu ES iedzīvotāju apdraudēja nabadzība vai sociālā atstumtība. Šis īpatsvars ir ļoti atšķirīgs: aptuveni 40 % Bulgārijā un Rumānijā un vairāk nekā 35 % Grieķijā, savukārt Čehijas Republikā aptuveni 13 % un Dānijā, Nīderlandē un Somijā 17 %. Lielākais *AROPE* pieaugums 2016. gadā salīdzinājumā ar 2015. gadu bija Luksemburgā un Rumānijā, savukārt izteiktākais samazinājums – Latvijā, Maltā un Ungārijā. Vienlaikus, kaut arī mājsaimniecību izmantojamie ienākumi ir palielinājušies, daudzās dalībvalstīs tie reālā izteiksmē vēl nav sasnieguši 2008. gada līmeni.

AROPE rādītāja kopējās izmaiņas sastāv no tā komponentu atšķirīgajām izmaiņām. Kaut arī nabadzības riskam pakļauto personu (*AROP*) īpatsvars 2016. gadā lielākajā daļā dalībvalstu samazinājās, pēdējo gadu laikā tas lielākajā daļā ES valstu bija audzis: tā lielākais pieaugums triju gadu periodā bija Igaunijā, Latvijā, Nīderlandē un Rumānijā, savukārt ievērojamākais samazinājums – Grieķijā, lai gan tur tas sākotnēji bija virs vidējā lieluma. Turpretī smagas materiālās nenodrošinātības rādītājs gandrīz visās ES dalībvalstīs samazinājās gan pēdējo triju gadu laikā, gan 2016. gadā, turklāt Bulgārijā, Latvijā un Ungārijā tas triju gadu periodā samazinājās par vairāk nekā 10 procentpunktiem. Visbeidzot, lai gan, ekonomikai atlabstot, ir samazinājies to personu (vecumā līdz 60 gadiem) īpatsvars, kuras dzīvo mājsaimniecībās ar ļoti zemu darba intensitāti, īpaši Ungārijā, Portugālē, Latvijā un Igaunijā, 2016. gadā šis īpatsvars tomēr palielinājās tādās valstīs kā Lietuva, Somija, Grieķija un Rumānija.

Kopumā secināms, ka vairākās dalībvalstīs ir vērojami riski un neaizsargātība, kas izriet no ilglaicīgām problēmām un/vai jaunākām tendencēm. Tas, cik attiecīgie riski ir nopietni un cik steidzami jārod atbilstīgi politikas risinājumi, dalībvalstīs ievērojami atšķiras atkarībā no neaizsargātības un tendenču rakstura, kā arī no tā, vai tās skar vienu vai vairākas ekonomikas nozares.

- Vairākās dalībvalstīs ir vērojami *daudzi un savstarpēji saistīti neaizsargātības faktori saistībā ar uzkrājumiem*. Tas attiecas uz valstīm, kuras visvairāk skāra kredītcikli ar krasiem kāpumiem un kritumiem, bieži apvienojumā ar banku sektora likviditātes un maksātpējas problēmām, un tekošā konta pozīciju krasākās apvērse. Grieķijā¹⁸, Kiprā un Portugālē vienlaikus ir gan augsts privātā sektora parādsaistību līmenis, gan augsts valsts parāda līmenis, lielas negatīvās neto starptautisko ieguldījumu pozīcijas un neatrisinātas problēmas banku sistēmā. Šajās valstīs joprojām ir aktuāla problēma, kā samazināt ievērojamo aizņemto līdzekļu īpatsvaru situācijā, ko raksturo ierobežotas fiskālās manevrēšanas iespējas, augsts (kaut arī rūkošs) bezdarba līmenis un pieticīga nominālā izaugsme. Arī Bulgārijā, Horvātijā, Īrijā, Slovēnijā un Spānijā ir daudz

¹⁷ Ar rādītāju “nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauts” (*AROPE*) tiek raksturots to personu īpatsvars, kuras ir uzskatāmas par neaizsargātām atbilstoši vismaz vienam šiem trim sociālajiem rādītājiem: 1) nabadzības riskam pakļautas (*AROP*) ir personas, kuru izmantojamie ienākumi (koriģēti atbilstoši mājsaimniecības sastāvam) ir zemāki par 60 % no valsts mediānas; 2) smaga materiālā nenodrošinātība (*SMD*) ietver rādītājus, kas saistīti ar resursu nepietiekamību, proti, to personu īpatsvars, kas atbilst vismaz četriem no deviņiem nenodrošinātības kritērijiem; 3) personas, kas dzīvo mājsaimniecībās, kurās ir ļoti zema darba intensitāte, ir 0–59 gadus vecas personas, kas dzīvo mājsaimniecībās, kurās pieaugušie (vecumā no 18 līdz 59 gadiem) pēdējā gadā ir izmantojuši mazāk par 20 % no sava kopējā nodarbinātības potenciāla.

¹⁸ Grieķijas gadījumā nelīdzsvarotības pārraudzība un korektīvo pasākumu uzraudzība joprojām notiek saskaņā ar finansiālās palīdzības programmu, nevis makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūras ietvaros.

savstarpēji saistītu neaizsargātības faktoru, kas – izņemot, iespējams, Bulgāriju – ir cieši saistīti ar uzkrājumu nelīdzsvarotību. Tomēr šajās valstīs progress to novēršanā ir bijis ātrāks nekā iepriekš minētajās valstīs.

- Dažās dalībvalstīs neaizsargātību rada galvenokārt *liels uzkrātais vispārējās valdības parāds* un bažas par *potenciālās izlaides pieaugumu* un *konkurētspēju*. Tas jo īpaši attiecas uz Itāliju, kur neaizsargātības faktori ir saistīti arī ar banku sektoru, jo īpaši lielu *NPL* apjomu. Beļģijā un Francijā arī ir liels vispārējās valdības parāds un potenciālās izaugsmes problēmas, bet tajās nav līdzīgu potenciālo risku, kas izriet no neaizsargātām bankām.
- Dažām dalībvalstīm ir raksturīgi *apjomīgi un noturīgi tekošā konta pārpalikumi*, kas atspoguļo augstu konkurētspēju, taču reizē – lielākā vai mazākā mērā – arī vāju privāto patēriņu un ieguldījumus. Šāda situācija ir jo īpaši Dānijā, Nīderlandē, Vācijā un arī Zviedrijā. Vācijā turklāt visās ekonomikas nozarēs ir vērojamas aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanās tendences, lai gan parāda līmeņi nav īpaši augsti. Šie apjomīgie un noturīgie pārpalikumi var norādīt uz neizmantotām izaugsmes un iekšzemes ieguldījumu iespējām. Turklāt kopējā pieprasījuma iztrūkums rada sekas pārējā eurozonā apstākļos, kad ekonomiskā aktivitāte joprojām ir vāja un inflācija mazāka par mērķvērtību.
- Dažās dalībvalstīs *cenu vai izmaksu mainīgo izmaiņas norāda uz iespējamu pārkaršanu, īpaši attiecībā uz mājokļu tirgu vai darba tirgu*. Zviedrijā, kā arī Apvienotajā Karalistē, Austrijā, Dānijā, Luksemburgā un Nīderlandē cenu spiediens galvenokārt ir jūtams mājokļu sektorā, un turklāt ir vērojams arī būtisks mājtsaimniecību parāda līmenis. Igaunijā, Latvijā, Lietuvā, Rumānijā un Ungārijā vienības darbaspēka izmaksas turpina augt visai strauji, savukārt cenu konkurētspēja mazinās. Šajās valstīs, īpaši Rumānijā un arī Ungārijā, vienības darbaspēka izmaksu straujais pieaugums notiek apstākļos, kad tiek īstenota procikliska fiskālā politika, kas varētu vēl saasināt iespējamās pārkaršanas riskus.

Kopumā PP tiek ieteikts sagatavot par 12 dalībvalstīm: Bulgāriju, Franciju, Horvātiju, Itāliju, Īriju, Kipru, Nīderlandi, Portugāli, Slovēniju, Spāniju, Vāciju un Zviedriju. Attiecībā uz visām šīm valstīm PP tika veikts arī iepriekšējā ciklā, kura laikā PP tika sagatavots par 13 valstīm. Kaut arī to dalībvalstu skaits, par kurām paredzēts sagatavot PP, ir nedaudz samazinājies salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, vairākās valstīs, par kurām pašlaik PP nav nepieciešams, parādās jauni iespējamie riski, un tāpēc, kā minēts 3. iedaļā, tiks turpināts uzraudzīt turpmākās norises. Salīdzinājumā ar 2017. gada BMZ aprakstīto situāciju ir panākta turpmāka virzība ārējās nelīdzsvarotības novēršanā neto debitorvalstīs un stāvoklis darba tirgos un izaugsmes priekšnosacījumu ziņā kopumā ir turpinājis uzlaboties. Savukārt ar iekšzemes dinamiku un atsevišķu sektoru parādu masu saistītās nelīdzsvarotības profilaksē un novēršanā sekmes ir bijušas neviendabīgas. Tā kā ar iekšējiem un ārējiem uzkrājumiem saistītās nelīdzsvarotības koriģēšana ir lēns process, tā joprojām ir risku un neaizsargātības avots daudzās dalībvalstīs un negatīvi ietekmē arī ieguldījumu perspektīvas un ekonomikas atlabšanu. Ja netiks stiprināti tādi ilgtermiņa izaugsmes virzītājspēki kā ieguldījumi, ražīgums un nodarbinātība, ar konjunktūras uzlabošanu var nepietikt pašreizējās ar uzkrājumiem saistītās nelīdzsvarotības mazināšanai līdz piesardzīgam līmenim. Vienlaikus šī konjunktūras uzlabošanās rada lokalizētu spiedienu uz cenām, izmaksām un mājokļu tirgiem, kas dažās valstīs būtu cieši jāuzrauga.

3. NELĪDZSVAROTĪBA, RISKI UN KOREKCIJAS: KONKRĒTĀM VALSTĪM ADRESĒTIE KOMENTĀRI

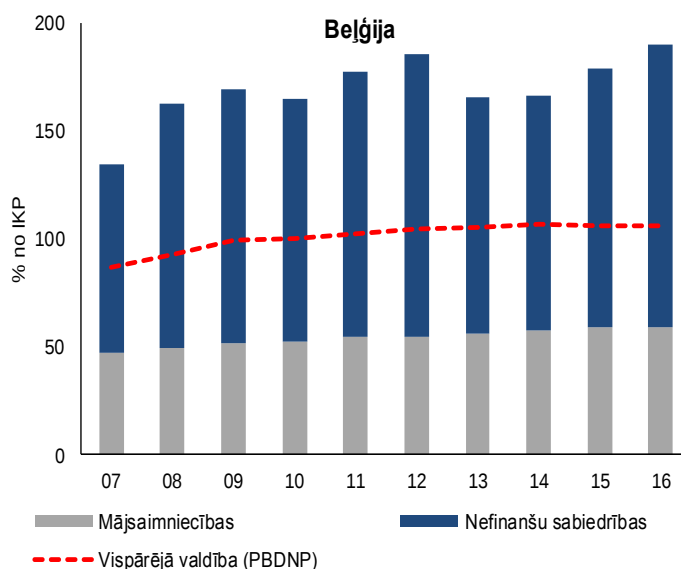
Beļģija. Iepriekšējā MNNP kārtā Beļģijā *netika konstatēta makroekonomikas nelīdzsvarotība*. Atjauninātajā rādītāju kopsavilkumā pāris rādītāji pārsniedz indikatīvo robežvērtību, proti, privātā sektora parāds un valsts parāds.

Ārējās pozīcijas ilgtspējas pamatā ir ļoti labvēlīgā neto starptautisko ieguldījumu pozīcija un tekošā konta stāvoklis, kas ir tuvu līdzsvaram. Pateicoties pieaugumam 2016. gadā, uzkrātie eksporta tirgus daļu zaudējumi ir būtiski samazināti. Vienības darbaspēka nominālo izmaksu dinamika ir bijusi pieticīga, bet ir paredzams, ka nākotnē tās pieaugs. Privātā sektora parāds joprojām ir samērā liels, jo īpaši nefinanšu uzņēmumiem, lai arī parāda rādītājus palielina plaši izplatītie grupu iekšējie aizdevumi. Ar mājsaimniecību parādu saistītos riskus galvenokārt rada mājokļu tirgus. Reālās mājokļu cenas pēdējos gados ir bijušas samērā stabilas, kas nozīmē, ka nav notikusi korekcija, kas neitralizētu cenu straujo pieaugumu līdz 2008. gadam. Paredzams, ka valsts parāds pamazām samazināsies no augstā līmeņa, taču tas turpina būtiski apdraudēt publisko finanšu ilgtermiņa stabilitāti; notiekošās publisko finanšu konsolidācijas rezultātā valsts patēriņš ir nemainīgs. Darbvietu radīšanas līmenis joprojām ir augsts, un ilgstošais bezdarbs, kā arī augstais un noturīgais jauniešu bezdarbs samazinās.

Kopumā rādītāju ekonomiskā interpretācija izgaismo problēmas, kas attiecas uz publiskā sektora parādsaistībām, tomēr ar tām saistītie riski joprojām ir ierobežoti. Tāpēc Komisija šajā posmā neveiks papildu padziļinātu analīzi saistībā ar MNNP.

Bulgārija. Komisija 2017. gada februārī secināja, ka Bulgārijā *ir pārmērīga makroekonomikas nelīdzsvarotība*, jo īpaši saistībā ar nelielu neaizsargātību finanšu sektorā apvienojumā ar augstajām uzņēmumu parādsaistībām nepilnīgas darba tirgus korekcijas apstākļos. Atjauninātajā rādītāju kopsavilkumā vairāki rādītāji pārsniedz indikatīvo robežvērtību, proti, neto starptautisko ieguldījumu pozīcija (NIIP) un reālo mājokļu cenu pieaugums.

A1. grafiks. Parāds pa tautsaimniecības nozarēm

Avots: Eurostat

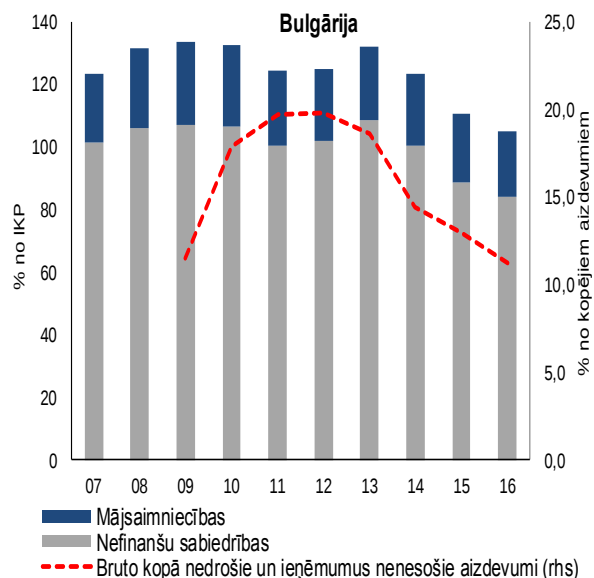
Negatīvā *NIIP* joprojām pārsniedz robežvērtību, bet turpināja uzlaboties, jo tekošajā kontā ir radies ievērojams pārpalikums. Atspoguļojot attīstības dinamiku, lielākā daļa no *NIIP* attiecas uz neto ārvalstu tiešo ieguldījumu saistībām, kas mazina ārējos riskus. Ārējās pozīcijas uzlabojumus veicina eksporta tirgus daļu pieaugums pēdējo gadu laikā. Bažas joprojām rada privātā sektora parādsaistības, jo īpaši nefinanšu uzņēmumiem, kuru ieņēmumus nenesošu aizdevumu līmenis joprojām ir augsts, neraugoties uz notiekošo aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanās procesu. Reālās mājokļu cenas 2016. gadā ievērojami pieauga un ir cieši jāuzrauga. Savlaicīgi tiek īstenoti pasākumi, lai palīdzētu novērst neaizsargātību finanšu sektorā. Tomēr, neraugoties uz labvēlīgu makroekonomikas vidi, sektora darbību joprojām kavē ieilgušās problēmas ar vāju pārvaldību, aktīvu kvalitāti un uzraudzību. Darba tirgus atveseļošanās turpinās, un paredzams, ka prognožu periodā bezdarbs samazināsies. Tomēr ieilgušās strukturālās problēmas, piemēram, ilgstošo bezdarbnieku lielais īpatsvars, kā arī prasmju un kvalifikāciju neatbilstība, rada cilvēkkapitāla nepilnīgu izmantojumu un negatīvi ietekmē nodarbinātību. Vienlaikus sagaidāms, ka darba samaksa un darbaspēka izmaksas nākotnē pieaugs, jo īpaši sakarā ar piedāvājuma trūkumu dažās nozarēs un plāniem 2018.–2020. gadā vēl vairāk palielināt minimālo algu.

Kopumā rādītāju ekonomiskā interpretācija norāda uz atlikušajām nepilnībām ekonomikā, tostarp finanšu sektorā. Tāpēc Komisija, ņemot vērā arī februārī konstatēto pārmērīgo nelīdzsvarotību, uzskata par lietderīgu turpināt analizēt makroekonomikas risku saglabāšanos un pārraudzīt progresu pārmērīgās nelīdzsvarotības novēršanā.

Čehija. Iepriekšējā MNKP kārtā Čehijā netika konstatēta *makroekonomikas nelīdzsvarotība*. Atjauninātajā rādītāju kopsavilkumā reālo mājokļu cenu pieaugums pārsniedz indikatīvo robežvērtību.

Tekošā konta saldo tendence liecina par uzlabojumiem, un tagad saldo uzrāda nelielu pārpalikumu. Neto starptautisko ieguldījumu pozīcija turpināja nostiprināties, daļēji sakarā ar valūtas maiņas kursa pret euro minimālās vērtības aizsardzību, kas tomēr kopš 2017. gada aprīļa vairs netiek īstenota. Eksporta tirgus

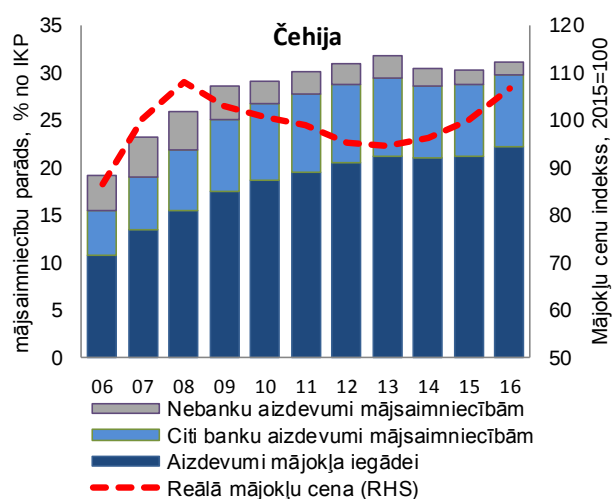
A2. grafiks. *Privātā sektora parāds un ieņēmumus nenesošie aizdevumi*

Avots: Eurostat un ECB

joprojām kavē ieilgušās problēmas ar vāju pārvaldību, aktīvu kvalitāti un uzraudzību. Darba tirgus atveseļošanās turpinās, un paredzams, ka prognožu periodā bezdarbs samazināsies. Tomēr ieilgušās strukturālās problēmas, piemēram, ilgstošo bezdarbnieku lielais īpatsvars, kā arī prasmju un kvalifikāciju neatbilstība, rada cilvēkkapitāla nepilnīgu izmantojumu un negatīvi ietekmē nodarbinātību. Vienlaikus sagaidāms, ka darba samaksa un darbaspēka izmaksas nākotnē pieaugs, jo īpaši sakarā ar piedāvājuma trūkumu dažās nozarēs un plāniem 2018.–2020. gadā vēl vairāk palielināt minimālo algu.

A3. grafiks. *Mājsaimniecību parāds un mājokļu cenu indekss*

Avots: Eurostat un ECB

daļas pieauga. Vienības darbaspēka nominālās izmaksas pieauga, ko lielā mērā noteica būtiskais algu pieaugums, kas, paredzams, turpmāk vēl pastiprināsies saistībā ar pieprasījuma pieaugumu darba tirgū. Reālās mājokļu cenas turpināja pieaugt un tagad pārsniedz robežvērtību; tam jāpievērš uzmanība. Pastiprinājās atgriezeniskā saite starp mājokļu cenām un hipotekāro kredītu apjomu. Privātā sektora parāda līmenis 2016. gadā nedaudz paaugstinājās, taču joprojām nepārsniedz robežvērtību. Galvenokārt ārvalstu īpašumā esošais banku sektors joprojām ir stabils, neraugoties uz finanšu sektora saistību pieaugumu, kas 2016. gadā ievērojami pastiprinājās. Bezdarba līmenis turpināja kristies un ir ļoti zems.

Kopumā rādītāju ekonomiskā interpretācija izgaismo problēmas, kas attiecas uz iespējamām iekšējiem riskiem, kuri tomēr joprojām ir ierobežoti. Tāpēc Komisija šajā posmā neveiks papildu padziļinātu analīzi saistībā ar MNNP.

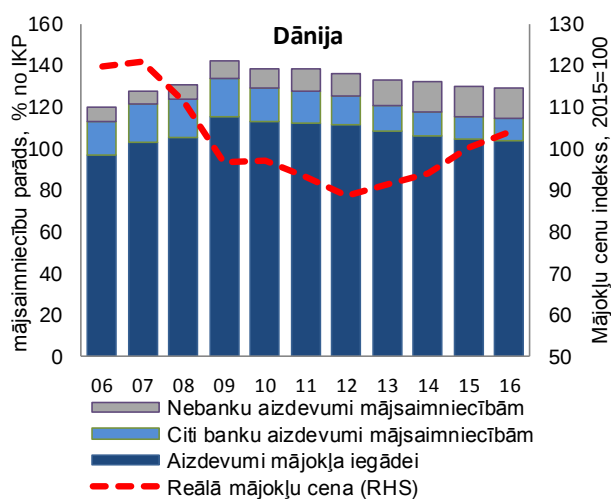
Dānija. Iepriekšējā MNNP kārtā Dānijā netika konstatēta *makroekonomikas nelīdzsvarotība*. Atjauninātajā rādītāju kopsavilkumā pāris rādītāji pārsniedz indikatīvo robežvērtību, proti, tekošā konta saldo un privātā sektora parāds.

Tekošā konta saldo turpina uzrādīt lielu pārpalikumu, atspoguļojot ievērojamus uzņēmumu ietaupījumus un mājāsaimniecību aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanu. Tekošā konta pārpalikumi ir radījuši lielu pozitīvu neto starptautisko ieguldījumu pozīciju, kas savukārt rada pozitīvus neto ienākumus no ārvalstu ieguldījumiem. Uzkrātie eksporta tirgus daļu zaudējumi ir samazinājušies, un izmaksu konkurētspējas rādītāji ir stabili. Mājāsaimniecību parāds, kaut arī samazinās, joprojām ir viens no augstākajiem ES. Šāds augsts līmenis atspoguļo īpašu banku hipotekārās kreditēšanas modeli, labvēlīgu nodokļu režīmu un zemu motivāciju atmaksāt hipotekāro parādu, kā arī progresīvu pensiju un sociālās drošības sistēmu. Tomēr, sakarā ar ilgstoši zemām finansējuma izmaksām un darba tirgus apstākļu uzlabojumiem, mājokļu cenas turpina augt, jo īpaši galvenajās pilsētu teritorijās, tāpēc tam jāpievērš uzmanība. Tomēr banku sektors joprojām ir stabils. Darba tirgus pakāpeniski uzlabojas, un bezdarba līmenis ir zems un samazinās.

Kopumā rādītāju ekonomiskā interpretācija izgaismo problēmas, kas attiecas uz tekošo kontu, privātā sektora parādu un mājokļu sektoru, bet riski, šķiet, ir ierobežoti. Tāpēc Komisija šajā posmā neveiks papildu padziļinātu analīzi saistībā ar MNNP.

Vācija. Komisija 2017. gada februārī secināja, ka Vācijā ir *makroekonomikas nelīdzsvarotība*, jo īpaši saistībā ar tās lielo tekošā konta pārpalikumu, kas atspoguļo pārmērīgus ietaupījumus un vājus ieguldījumus. Atjauninātajā rādītāju kopsavilkumā pāris rādītāji pārsniedz indikatīvo robežvērtību, proti, tekošā konta saldo un valsts parāds.

A4. grafiks. *Mājāsaimniecību parāds un mājokļu cenu indekss*

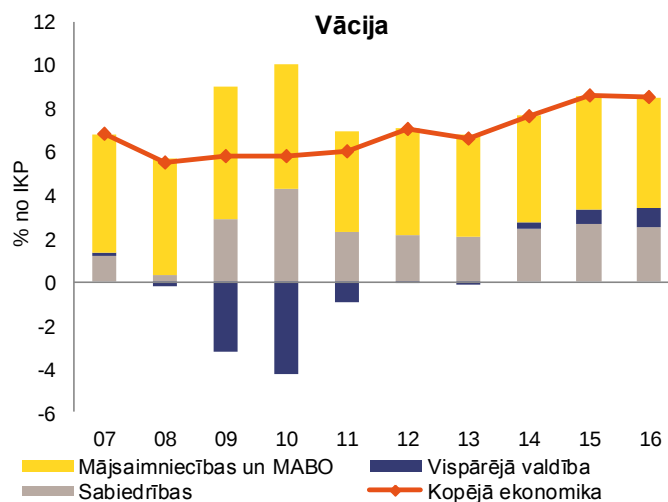

Avots: Eurostat un ECB

Tekošā konta pārpalikums 2016. gadā kopumā bija stabils. Pateicoties stabilam iekšzemes pieprasījuma pieaugumam, paredzams, ka tekošā konta pārpalikums turpinās samazināties, bet saglabāsies augstā līmenī un vēl vairāk palielinās neto starptautisko ieguldījumu pozīciju. Tirdzniecības nosacījumu pozitīvā ietekme rūk. Eksporta pieaugums mazinājās, ņemot vērā pasaules tirdzniecības palēnināšanos, tomēr saglabājot eksporta tirgus daļas. Neraugoties uz zemo privātā sektora parādu, privātā sektora aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanās tendences turpinās ar pārmērīgiem ietaupījumiem un vājiem ieguldījumiem, kas pēc tam atspoguļojas lielā tekošā konta pārpalikumā. Uzņēmumu ieguldījumi ir ierobežoti, neraugoties uz likviditātes uzlabošanos. Reālās mājokļu cenas turpina pieaugt. Tomēr kredītu pieaugums ir bijis pieticīgs, neraugoties uz zemajām procentu likmēm un pieaugošām mājokļu cenām. Algu pieaugums ir mērens, bet tāds ir arī mājsaimniecību patēriņš uz vienu iedzīvotāju, tādējādi mājsaimniecību ietaupījumu rādītājs joprojām ir augsts. Valsts parāds turpināja samazināties robežvērtības virzienā, un prognožu periodā ir paredzami budžeta pārpalikumi. Saglabājas publiskā sektora ieguldījumu aiztures problēma. Kopējais bezdarbs, kā arī jauniešu un ilgstošais bezdarbs vēl vairāk samazinājās un joprojām ir ļoti zems.

Kopumā rādītāju ekonomiskā interpretācija izgaismo problēmas, kas attiecas uz ļoti lielo un tikai pakāpeniski samazinošos ārējo pārpalikumu un spēcīgo atkarību no ārējā pieprasījuma un kas uzsver vajadzību turpināt līdzsvara atjaunošanu. Tāpēc Komisija, ņemot vērā arī februārī konstatēto nelīdzsvarotību, atzīst par lietderīgu turpināt analizēt nelīdzsvarotības saglabāšanos vai tās novēršanu.

A5. grafiks. *Neto aizdevumi/aizņēmumi pa sektoriem*

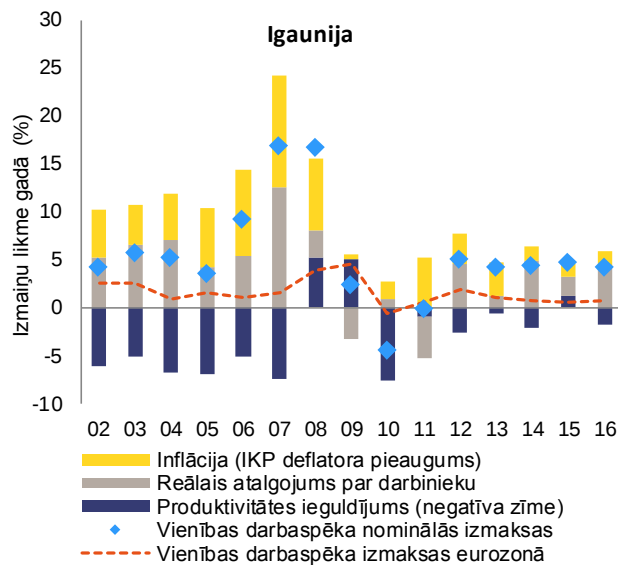

Avots: Komisijas dienesti. MABO nozīmē mājsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas

Igaunija. Iepriekšējā MNNP kārtā Igaunijā netika konstatēta *makroekonomikas nelīdzsvarotība*. Atjauninātajā rādītāju kopsavilkumā pāris rādītāji pārsniedz indikatīvo robežvērtību, proti, negatīvā neto starptautisko ieguldījumu pozīcija (*NIIP*) un vienības darbaspēka izmaksas.

Negatīvā *NIIP* pārsniedz robežvērtību, taču tuvojās tai; vairāk kā pusi no ārējām saistībām veido ārvalstu tiešie ieguldījumi. Tekošajā kontā kopš 2014. gada ir neliels pārpalikums, un ir sagaidāms, ka prognožu periodā tas saglabāsies. Neraugoties uz nelielu pieaugumu 2016. gadā, kumulatīvā izteiksmē eksporta tirgus daļas ir stabilas. Vienības darbaspēka nominālo

A6. grafiks. **Vienības darbaspēka izmaksu sadalījums**

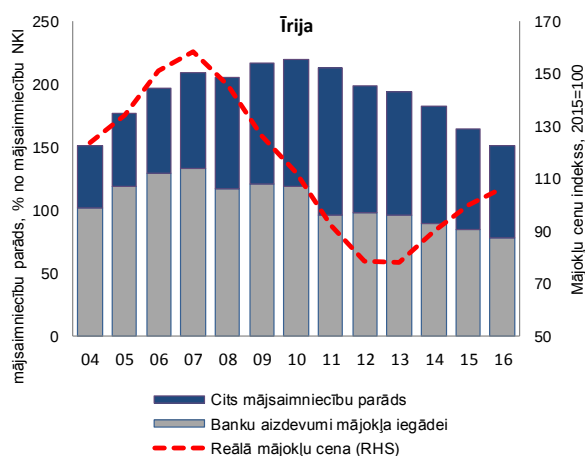
Avots: Komisijas dienesti

izmaksu lielais pieaugums un reālā efektīvā valūtas kursa kāpums galvenokārt atspoguļo algu pieaugumu darba tirgū, kurā pieaug pieprasījums. Raugoties nākotnē, šogad un nākamgad atgūstoties ieguldījumu plūsmām un eksporta tirgiem, pieaugs produktivitāte un palēnināsies vienības darbaspēka izmaksu pieaugums. Mājokļu cenu pieaugums 2016. gadā palēninājās pēc tam, kad iepriekšējos gados tas pārsniedza robežvērtību. Privātā sektora parāds ir stabils, un valsts parāds joprojām ir zemākais ES. Ilgstošā un jauniešu bezdarba rādītāji vēl vairāk uzlabojās, ekonomiski aktīvā darbaspēka līmenim sasniedzot vēsturiski augstu atzīmi.

Kopumā rādītāju ekonomiskā interpretācija izgaismo problēmas, kas attiecas uz izmaksu konkurētspēju darba tirgū, kurā pieaug pieprasījums, bet riski ir ierobežoti. Tāpēc Komisija šajā posmā neveiks papildu padziļinātu analīzi saistībā ar MNNP.

Īrija. Komisija 2017. gada februārī secināja, ka Īrijā ir *makroekonomikas nelīdzsvarotība*, jo īpaši saistībā ar neaizsargātību, ko rada publiskā un privātā sektora parāda un neto ārējo saistību liels uzkrājums, neraugoties uz plūsmas mainīgo lielumu uzlabojumiem. Atjauninātajā rādītāju kopsavilkumā vairāki rādītāji joprojām pārsniedz indikatīvo robežvērtību, proti, neto starptautisko ieguldījumu pozīcija (*NIIP*), reālais efektīvais valūtas kurss (*REER*), privātā sektora parāds, valsts parāds, kā arī reālās mājokļu cenas.

A7. grafiks. Mājsaimniecību parāds un mājokļu cenu indekss

Avots: Eurostat, Komisijas dienesti un ECB

Tekošajā kontā ir ievērojams pārpalikums, bet *NIIP* ievērojami pasliktinājās galvenokārt tādu faktoru dēļ, kas nav saistīti ar iekšzemes ekonomiku. Kopumā ir joprojām grūti novērtēt reālo tekošo kontu un ārējo pozīciju

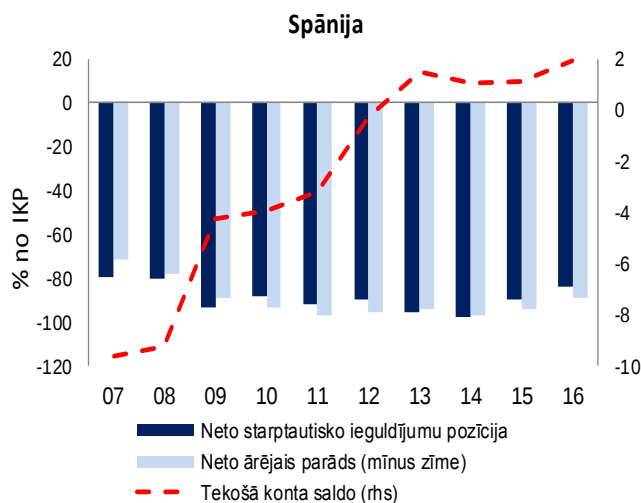
starptautisko uzņēmumu darbības apjoma un ietekmes dēļ. Straujš produktivitātes pieaugums pēdējos gados ir palīdzējis uzlabot izmaksu konkurētspēju. Spēcīgas atlabšanas kontekstā privātā un valsts parāda attiecība pret IKP samazinās, tomēr joprojām ir augsta. Mājsaimniecības turpināja aktīvi samazināt aizņemto līdzekļu īpatsvaru, bet iekšzemes nefinanšu uzņēmumu situāciju ir sarežģītāk interpretēt, ņemot vērā to, ka starptautiskie uzņēmumi ietekmē kopējo uzņēmumu parādu. Prognožu periodā valsts budžeta deficīts tuvojas līdzsvaram. Ieņēmumus nenesošu aizdevumu īpatsvars pēdējos gados samazinās, tomēr joprojām ir augsts, un tas var ietekmēt visu ekonomiku. Bankas ir labi kapitalizētas, un to rentabilitāte, lai gan joprojām neliela, pakāpeniski uzlabojas. Reālās mājokļu cenas strauji pieaug (ko galvenokārt veicina piedāvājuma trūkums) no, iespējams, joprojām pārāk zema līmeņa, tomēr tam jāpievērš uzmanība. Īrija tuvojas pilnīgai nodarbinātībai, bezdarbs samazinās un pilnslodzes darbvietu skaits pieaug straujākajā tempā kopš 1999. gada. Būtiski samazinājas arī ilgstošais un jauniešu bezdarbs.

Kopumā rādītāju ekonomiskā interpretācija izgaismo problēmas, kas attiecas uz ārējās pozīcijas ilgtspējas novērtējumu, finanšu sektora neaizsargātību, privātā un publiskā sektora parādu. Tāpēc Komisija, ņemot vērā arī februārī konstatēto nelīdzsvarotību, atzīst par lietderīgu turpināt analizēt nelīdzsvarotības saglabāšanos vai tās novēršanu.

Spānija. Komisija 2017. gada februārī secināja, ka Spānijā ir *makroekonomikas nelīdzsvarotība*, jo īpaši saistībā ar privātā un publiskā sektora un ārējo parādsaistību augsto līmeni augsta bezdarba apstākļos. Atjauninātajā rādītāju kopsavilkumā vairāki rādītāji pārsniedz indikatīvo robežvērtību, proti, neto starptautisko ieguldījumu pozīcija (NIIP), kā arī privātā sektora un valsts parāda attiecība un bezdarba līmenis.

Turpinājās ārējā līdzsvara atjaunošana. NIIP uzlabojās, bet joprojām ir ļoti augsta, un paies laiks, līdz tā sasniegs piesardzīgu līmeni. Paredzams, ka tekošajā kontā saglabāsies mērens pārpalikums, neraugoties uz spēcīgo galapieprasījumu, daļēji pateicoties eksporta rādītāju strukturāliem uzlabojumiem. Vienības darbaspēka izmaksu pieaugums ir bijis neliels, bet zema produktivitātes pieauguma rezultātā konkurētspējas pieaugums ir atkarīgs no izmaksu priekšrocībām. Joprojām pastāv vajadzība pēc aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanas, kaut arī privātā sektora, jo īpaši uzņēmumu, parāds 2016. gadā turpināja samazināties. Parāda

Ab. grafiks. NIIP un tekošā konta saldo

Avots: Komisijas dienesti

samazināšanas temps palēninājās, jo atkal atsākās kredīta plūsma, kas veicina ieguldījumu spēcīgu pieaugumu. Valsts parāda attiecība ir augsta un tikai lēnām samazinās, ko galvenokārt veicina spēcīga izaugsme. Bezdarbs strauji samazinās, tomēr joprojām ir ļoti augsts, jo īpaši jauniešu un ilgstošu bezdarbnieku vidū. Darbvietu radīšanai ir raksturīga liela pagaidu līgumu proporcija.

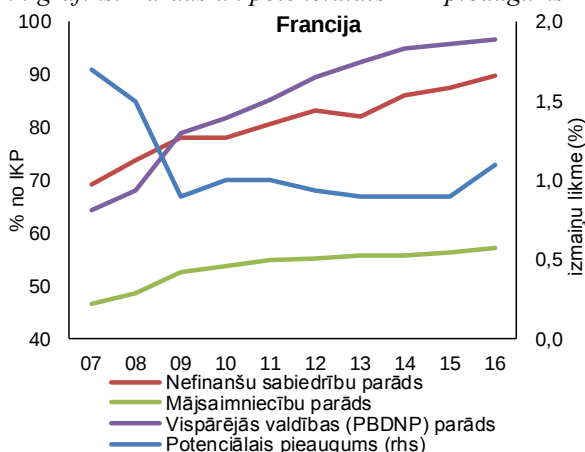
Kopumā rādītāju ekonomiskā interpretācija izgaismo problēmas, kas attiecas uz ārējās pozīcijas ilgtspēju, privātā un publiskā sektora parādu un darba tirgus korekcijām saistībā ar vāju produktivitātes pieaugumu. Tādēļ Komisija, ņemot vērā arī februārī konstatēto nelīdzsvarotību un tās nozīmi pārrobežu līmenī, atzīst par lietderīgu turpināt analizēt nelīdzsvarotības saglabāšanos vai tās novēršanu.

Francija. Komisija 2017. gada februārī secināja, ka Francijā ir pārmērīga makroekonomikas nelīdzsvarotība, jo īpaši ļoti augstu publiskā sektora parādu un vāju konkurētspēju saistībā ar zemu produktivitātes pieaugumu. Atjauninātajā rādītāju kopsavilkumā vairāki rādītāji pārsniedz indikatīvo robežvērtību, proti, valsts parāds, privātā sektora parāds un bezdarba līmenis.

Tekošajā kontā joprojām vērojams mērens deficīts, un tiek prognozēts, ka tas paliks stabils. Eksporta tirgus daļas pēdējos gados ir stabilizējušās. Konkurētspējas rādītāji ir uzlabojušies, jo vienības darbaspēka nominālās izmaksas ievērojami samazinājās sakarā ar algu mērenu dinamiku un darbaspēka izmaksu samazināšanas pasākumiem. Tomēr darba ražīguma pieaugums joprojām ir zems, kas kavē izmaksu konkurētspējas ātrāku atveseļošanos. Privātā sektora parāds pārsniedz robežvērtību, uzņēmumu parādam palielinoties un mājokļu cenām saglabājoties diezgan augstā līmenī salīdzinājumā ar izmantojamo ienākumu. Valsts parāds nostabilizējas augstā līmenī un aizvien ir būtisks neaizsargātības avots, samazinot fiskālās manevrēšanas iespējas reaģēšanai uz satricinājumiem nākotnē. Bezdarba līmenis krītas salīdzinājumā ar 2015. gadā sasniegto augstāko līmeni, savukārt ilgstošais bezdarbs nostabilizējās.

Kopumā rādītāju ekonomiskā interpretācija izgaismo problēmas, kas attiecas uz augstu publiskā sektora parādsaistību līmeni un vāju konkurētspēju saistībā ar zemu produktivitātes pieaugumu. Tāpēc Komisija, ņemot vērā arī februārī konstatēto pārmērīgo nelīdzsvarotību, uzskata par lietderīgu turpināt analizēt makroekonomikas risku saglabāšanos un pārraudzīt progresu pārmērīgās nelīdzsvarotības novēršanā.

A9. grafiks. Parāds un potenciālais IKP pieaugums

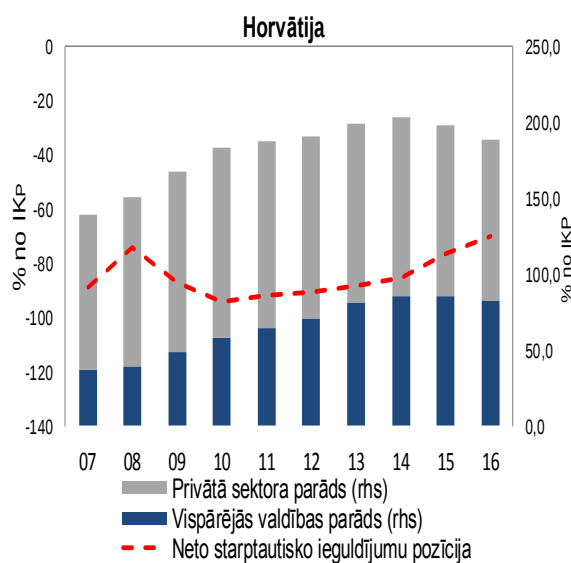
Avots: Eurostat un ECB

Horvātija. Komisija 2017. gada februārī secināja, ka Horvātijā ir *pārmērīga makroekonomikas nelīdzsvarotība*, kas jo īpaši ietver riskus saistībā ar publiskā sektora, uzņēmumu un ārējā parāda (visas parādsaistības galvenokārt ir denominētas ārvalstu valūtā) augsto līmeni nelielas potenciālās izaugsmes apstākļos. Atjauninātajā rādītāju kopsavilkumā vairāki rādītāji pārsniedz indikatīvo robežvērtību, proti, neto starptautisko ieguldījumu pozīcija (NIIP), valsts parāds un bezdarba līmenis.

NIIP samazinās, bet tās līmenis joprojām saglabājas augsts, ar pastāvīgiem riskiem saistībā ar valūtu. Tekošajā kontā, kas kopš 2013. gada ir bijis pozitīvs, ir ievērojams pārpalikums. Lai gan sākotnēji to izraisīja iekšzemes pieprasījuma sarukums, tagad tas arvien vairāk ir balstīts uz spēcīgu eksporta pieaugumu, ko veicina uzlabojusies izmaksu konkurētspēja. Eksporta tirgus daļu pieaugums 2016. gadā pastiprinājās. Privātā sektora parāds turpināja samazināties, ņemot vērā vājas kredītu plūsmas, bet tā līmenis joprojām ir augsts. Turpmākai spēcīgai ekonomikas izaugsmei vajadzētu veicināt aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanās procesu, mazinot spiedienu uz kredītu pieaugumu nākotnē. Lai gan to nefinanšu sabiedrībām izsniegto aizdevumu daļa, kuri nenes ieņēmumus, samazinās, tā joprojām ir liela. Valsts parāda attiecība 2016. gadā samazinājās vēl vairāk, un tiek prognozēts, ka tā turpinās samazināties, arī pateicoties ierobežotam deficītam. Bezdarba līmenis samazinās, bet tā samazinājumu lielā mērā izraisa darbaspēka strauja samazināšanās. Riski, kas apdraud ekonomikas perspektīvas, ir saistīti ar lielā konglomerāta *Agrokor* notiekošo pārstrukturēšanu.

Kopumā rādītāju ekonomiskā interpretācija izgaismo problēmas, kas attiecas uz augsto parāda līmeni un valūtas risku visos sektoros, kā arī darba tirgus rādītājiem. Tāpēc Komisija, ņemot vērā arī februārī konstatēto pārmērīgo nelīdzsvarotību, uzskata par lietderīgu turpināt analizēt makroekonomikas risku saglabāšanos un pārraudzīt progresu pārmērīgās nelīdzsvarotības novēršanā.

A10. grafiks. NIIP, privātā sektora parāds un valsts parāds

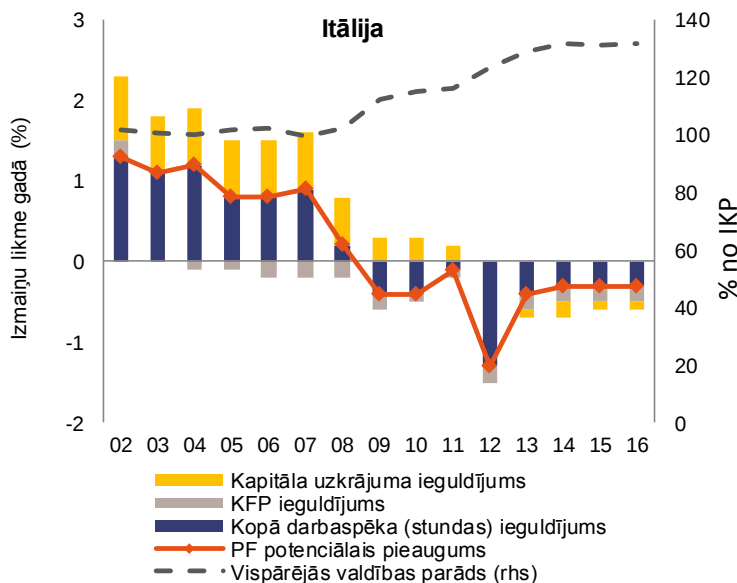

Avots: Eurostat

Itālija. Komisija 2017. gada februārī secināja, ka Itālijā ir *pārmērīga makroekonomikas nelīdzsvarotība*, jo īpaši saistībā ar riskiem, ko rada liels publiskā sektora parāds un ietilusi vājas produktivitātes dinamika augsta ieņēmumus nenesošo aizdevumu un bezdarba līmeņa apstākļos. Atjauninātajā rādītāju kopsavilkumā pāris rādītāji pārsniedz indikatīvo robežvērtību, proti, valsts parāds un bezdarba līmenis.

Tekošā konta pārpalikums 2016. gadā turpināja palielināties, ko veicināja eksports; pateicoties eksporta tirgus daļu mērenam pieaugumam, rādītājs atgriezās indikatīvās robežvērtības ietvaros, bet arī atspoguļoja ilgstoši vāju iekšzemes pieprasījumu, par ko liecina vēsturiski zemā kapitālieguldījumu attiecība pret IKP. Tomēr izmaksu konkurētspējai problēmas joprojām rada vājš darbaspēka produktivitātes pieaugums, neraugoties uz ierobežoto algu pieaugumu, savukārt ārpusizmaksu

A11. grafiks. *Potenciālais pieaugums un publiskā sektora parāds*

Avots: Komisijas dienesti

faktori, piemēram, inovācijas un uzņēmumu lielums, ietekmē arī eksporta rādītājus. Gausa ekonomikas atlabšana, zemā inflācija un kopumā ekspansīva fiskālā politika pēdējos gados kavē ļoti augstās valsts parāda attiecības samazināšanos. Potenciālās izaugsmes izredzes ir vājas, jo īpaši ņemot vērā nelabvēlīgos demogrāfiskos apstākļus un zemo produktivitātes pieaugumu, kā arī ilgstoši nepareizas kapitāla sadales ietekmi saistībā ar ieņēmumus nenesošo aizdevumu augsto līmeni un zemo ieguldījumu līmeni. Neraugoties uz neseno publisko intervenci, lai noregulētu vājākās bankas, joprojām zemā rentabilitāte un ieņēmumus nenesošo aizdevumu liels uzkrājums padara banku sistēmu neaizsargātu pret satricinājumiem un kavē banku spēju piesaistīt papildu kapitālu un veicināt ekonomikas atveseļošanu. Darba tirgus apstākļi pakāpeniski uzlabojas, taču bezdarba līmenis joprojām ir augsts un ievērojami pārsniedz pirmskrīzes līmeni, jo īpaši jauniešu un ilgstošo bezdarbnieku vidū. Kopējais ekonomiski aktīvā darbaspēka līmenis pieaug, tomēr saglabājas zem eurozonas vidējā rādītāja.

Kopumā rādītāju ekonomiskā interpretācija izgaismo problēmas, kas attiecas uz augstu publiskā sektora parādsaistību līmeni un augstu bezdarba līmeni saistībā ar vāju produktivitātes pieaugumu un joprojām neaizsargātu banku sistēmu. Tāpēc Komisija, ņemot vērā arī februārī konstatēto pārmērīgo nelīdzsvarotību, uzskata par lietderīgu turpināt analizēt makroekonomikas risku saglabāšanos un pārraudzīt progresu pārmērīgās nelīdzsvarotības novēršanā.

Kipra. Komisija 2017. gada februārī secināja, ka Kiprā ir *pārmērīga makroekonomikas nelīdzsvarotība*, kas jo īpaši ietver privātā sektora, publiskā sektora un ārējā parāda lielu uzkrājumu un ieņēmumus nenesošo aizdevumu augsto īpatsvaru banku sistēmā. Atjauninātajā rādītāju kopsavilkumā vairāki rādītāji joprojām pārsniedz indikatīvo robežvērtību, proti, neto starptautisko ieguldījumu pozīcija (NIIP), reālais efektīvais valūtas kurss (REER), privātā

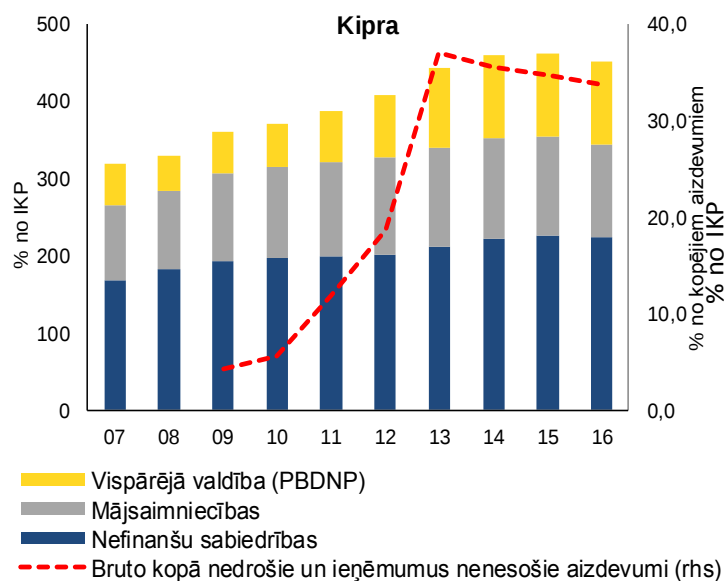
sektora parāds, valsts parāds, kā arī bezdarba līmenis un ekonomiski aktīvā darbaspēka līmeņa izmaiņas.

Tekošā konta deficīts 2016. gadā ievērojami palielinājās, un negatīvā NIIP joprojām ir būtiska. Uzkrātie eksporta tirgus daļu zaudējumi tika samazināti ar pieaugumu 2016. gadā. Izmaksu konkurētspēja uzlabojās līdz ar REER būtisku vērtības samazinājumu, kas saistīts ar negatīvo inflāciju līdz 2016. gadam, un nelielām algām, kas kompensē zemo produktivitātes pieaugumu. Raugoties nākotnē, turpmākie pieaugumi var izrādīties problemātiski, šiem faktoriem izzūdot. Privātā sektora parādsaistību līmenis ir viens no augstākajiem ES, gan

mājsaimniecībām, gan uzņēmumiem, bet aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanās process ir lēns. Mājsaimniecību ietaupījumi ir negatīvi. Deflācijas vide līdz 2016. gada beigām samazināja iespējas pasīvai aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanai, taču šī tendence tiks apvērsta, jo tiek prognozēts, ka inflācija pieaugs. Reālās mājokļu cenas ir bijušas stabilas un, šķiet, zemākais punkts ir aiz muguras. Ļoti augstais ieņēmumus nenesošo aizdevumu līmenis kavē veselīgu kredītu plūsmu atjaunošanos ekonomikā, kas ir nepieciešama, lai atbalstītu potenciālo izaugsmi vidējā termiņā. Ļoti augstā valsts parāda attiecība pret IKP 2016. gadā, domājams, sasniedza savu augstāko līmeni. Bezdarbs samazinās, taču joprojām ir augsts, jo īpaši ilgstošais un jauniešu bezdarbs.

Kopumā rādītāju ekonomiskā interpretācija izgaismo problēmas, kas attiecas uz ārējās pozīcijas ilgtspēju, privātā un publiskā sektora parādu, neaizsargātību finanšu sektorā un darba tirgus korekciju. Tāpēc Komisija, ņemot vērā arī februārī konstatēto pārmērīgo nelīdzsvarotību, uzskata par lietderīgu turpināt analizēt makroekonomikas risku saglabāšanos un pārraudzīt progresu pārmērīgās nelīdzsvarotības novēršanā.

A12. grafiks. Parāds un ieņēmumus nenesošie aizdevumi

Avots: Eurostat un ECB

Latvija. Iepriekšējā MNNP kārtā Latvijā netika konstatēta *makroekonomikas nelīdzsvarotība*. Atjauninātajā rādītāju kopsavilkumā vairāki rādītāji pārsniedz indikatīvo robežvērtību, proti, neto starptautisko ieguldījumu pozīcija (NIIP), vienības darbaspēka izmaksas, reālās mājokļu cenas un bezdarba līmenis.

Tekošajā kontā 2016. gadā izveidojās pārpalikums, taču nākotnē sagaidāma atgriešanās pie deficīta. Lielā negatīvā NIIP, kas galvenokārt izriet no valsts parāda un ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem (ĀTI), turpina pakāpeniski uzlaboties. Eksporta tirgus daļas pēdējos gados ir stabilizējušās. Tomēr izmaksu konkurētspējas rādītāji liecina par pastāvīgu pavājināšanos. REER pieaug. Vienības darbaspēka izmaksas ievērojami pieauga, ko galvenokārt izraisīja stabils algu pieaugums, kas nākotnē, sagaidāms, turpināsies saistībā ar darbaspēka apjoma

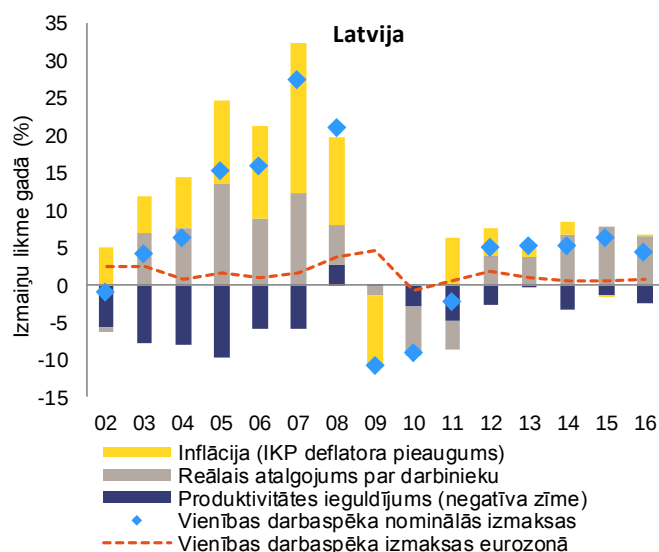
samazināšanos un pieprasījuma pieaugumu darba tirgū, kaut arī tiek prognozēts, ka darba ražīgums nedaudz palielināsies. Reālās mājokļu cenas 2016. gadā ievērojami pieauga; tām jāpievērš uzmanība. Privātā sektora parāda īpatsvara samazināšanās turpinās, un kredītu pieaugums joprojām ir pieticīgs. Publiskā sektora parāda līmenis joprojām ir zems un stabils. Bezdarbs joprojām samazinās.

Kopumā rādītāju ekonomiskā interpretācija izgaismo problēmas, kas attiecas uz iekšzemes pieprasījuma spiedienu un izmaksu konkurētspēju, bet šķiet, ka riski ir ierobežoti. Attiecīgi Komisija šajā posmā neveiks papildu padziļinātu analīzi saistībā ar MNNP.

Lietuva. Iepriekšējās MNNP kārtās Lietuvā netika konstatēta *makroekonomikas nelīdzsvarotība*. Atjauninātajā rādītāju kopsavilkumā vairāki rādītāji pārsniedz indikatīvo robežvērtību, proti, neto starptautisko ieguldījumu pozīcija (NIIP), vienības darbaspēka izmaksas un reālais efektīvais valūtas kurss (REER).

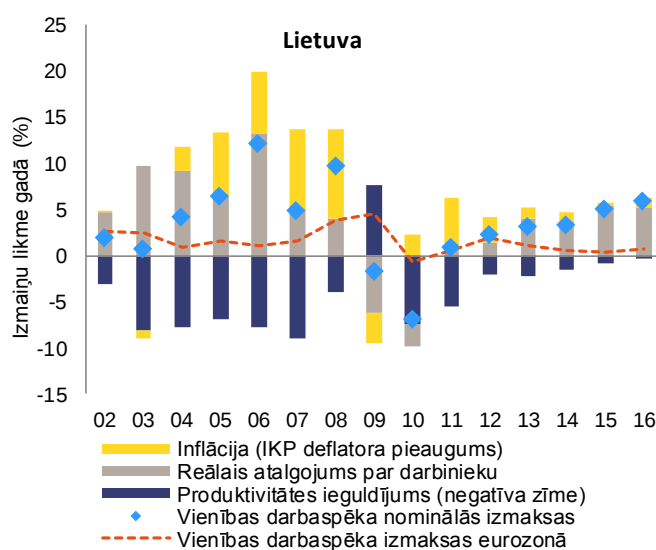
Tekošais konts 2015.–2016. gadā saruka, tuvinot rādītāju līdzsvaram. NIIP, kas galvenokārt atspoguļo valsts parādu un ārvalstu tiešos ieguldījumus (ĀTI), turpina uzlaboties. Eksporta tirgus daļas

A13. grafiks. **Vienības darbaspēka izmaksu sadalījums**

Avots: Komisijas dienesti

A14. grafiks. **Vienības darbaspēka izmaksu sadalījums**

Avots: Komisijas dienesti

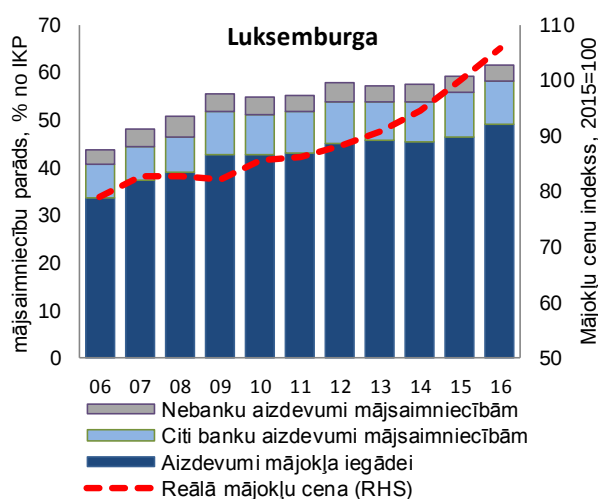
2016. gadā pieauga. Tomēr izmaksu konkurētspēja ir mazinājusies. *REER* pēdējos gados pieaug, un vienības darbaspēka izmaksu pieaugums ir stabils, taču paredzams, ka turpmākajos gados tas nedaudz mazināsies līdz ar paredzamo produktivitātes pieaugumu. Publiskā un privātā sektora parāda līmenis joprojām ir samērā zems un stabils. Reālās mājokļu cenas pieaug, bet no zema līmeņa. Bezdarbs samazinās un tagad atbilst robežvērtībai.

Kopumā rādītāju ekonomiskā interpretācija izgaismo problēmas, kas attiecas uz izmaksu konkurētspēju, bet riski joprojām ir ierobežoti. Tāpēc Komisija šajā posmā neveiks papildu padziļinātu analīzi saistībā ar MNNP.

Luksemburga. Iepriekšējā MNNP kārtā Luksemburgā netika konstatēta *makroekonomikas nelīdzsvarotība*. Atjauninātajā rādītāju kopsavilkumā pāris rādītāji pārsniedz indikatīvo robežvērtību, proti, privātā sektora parāds, kā arī jauniešu bezdarba līmeņa paaugstināšanās.

Ārējā pozīcija kopumā turpina uzrādīt stabilus tekošā konta pārpalikumus un pozitīvu *NIIP*, tomēr izmaiņas lielā mērā atspoguļo valsts kā starptautiska finanšu centra pozīciju, nevis iekšzemes ekonomikas dinamismu. Uzkrātie eksporta tirgus pieaugumi ir lieli; tos lielā mērā veicina izmaksu konkurētspējas stabilitāte pēdējā laikā, ko sekmē vienības darbaspēka izmaksu mazais pieaugums. Vairākus gadus pēc kārtas reālās mājokļu cenas ir turpinājušas pieaugt samērā straujā tempā, un tās cieši jāuzrauga. Mājokļu cenu pieauguma pamatā ir dinamisks darba tirgus apvienojumā ar apjomīgām neto migrācijas plūsmām un

A15. grafiks. *Mājsaimniecību parāds un mājokļu cenu indekss*

Avots: Eurostat un ECB

labvēlīgiem finansēšanas nosacījumiem, savukārt piedāvājums joprojām ir samērā ierobežots. Mājokļu pieejamība turpina pasliktināties, ņemot vērā pastāvīgi pieaugošās mājokļu cenas. Lai gan uzņēmumu parādsaistības galvenokārt ir saistītas ar pārrobežu starpuzņēmumu aizdevumiem, mājsaimniecību parāda līmenis, ko galvenokārt veido hipotekārais parāds, ir nepārtraukti paaugstinājies, atspoguļojot pieaugošās mājokļu cenas. Tomēr riskus valsts finanšu stabilitātei mazina banku sektora stabilitāte. Publiskā sektora parāds joprojām ir ļoti zems. Spēcīgas izaugsmes kontekstā pieprasījums darba tirgū pieaug un bezdarbs samazinās.

Kopumā ekonomiskajā interpretācijā galvenokārt norādīts uz dažiem ierobežotiem riskiem, kas saistīti ar pastāvīgi pieaugošām mājokļu cenām un mājsaimniecību parādu. Tāpēc Komisija šajā posmā neveiks papildu padziļinātu analīzi saistībā ar MNNP.

Ungārija. Iepriekšējā MNNP kārtā Ungārijā netika konstatēta *makroekonomikas nelīdzsvarotība*. Atjauninātajā rādītāju kopsavilkumā vairāki rādītāji pārsniedz indikatīvo robežvērtību, proti, neto starptautisko ieguldījumu pozīcija (*NIIP*), valsts parāds, reālās mājokļu cenas un kopējo finanšu sektora saistību izmaiņas gada laikā.

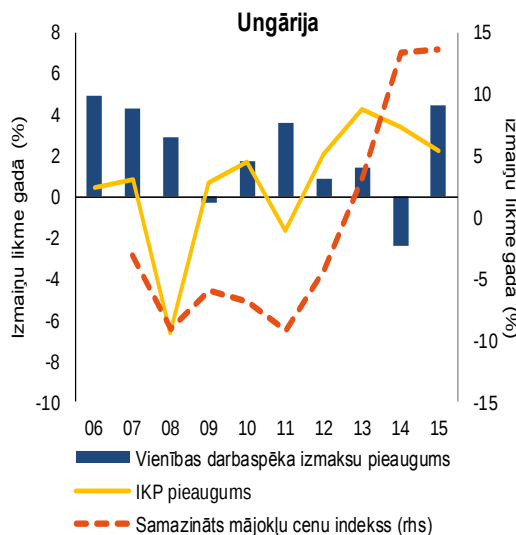
Tekošajā kontā joprojām ir pārpalikums, kas nozīmēja negatīvās NIIP stabilu uzlabojumu. Eksporta tirgus daļas pieauga, ko veicināja automobiļu nozares attīstība. Tomēr izmaksu konkurētspēja pasliktinājās, kas atspoguļojas vienības darbaspēka izmaksu dinamiskā pieaugumā. Privātā sektora parāds turpina samazināties. Uzņēmumu sektorā aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanās temps palēninājās, jo nostiprinās ekonomikas izaugsme un sāka atjaunoties uzņēmumu kreditēšana. Pazīmes liecina par jauniem jaudas ierobežojumiem un cenu spiedienu ekonomikā, kam jāpievērš uzmanība. Jo īpaši strauji turpināja pieaugt reālās mājokļu cenas, kaut arī jāatzīmē, ka iepriekš novērtējums bija pārāk zems. Tomēr joprojām lielā ieņēmumus nenesošo hipotekāro aizdevumu daļa varētu samazināties, pateicoties pieaugumam mājokļu tirgū, jo uzlabotos pārdošanas iespējas. Valsts parāds tikai lēnām samazinās. Banku sektors uzlaboja savu rentabilitāti un šoku absorbēšanas spēju. Finanšu sektora saistību pieaugums ir saistīts ar īpašam nolūkam dibinātas sabiedrības lielu vienreizēju darījumu, kas neietekmē iekšzemes kredītu. Bezdarba līmenis 2016. gadā vēl vairāk samazinājās, un pieprasījums darba tirgū turpina pieaugt.

Kopumā rādītāju ekonomiskā interpretācija izgaismo problēmas, kas attiecas uz mājokļu tirgu un darba tirgu, lai gan šķiet, ka riski ir ierobežoti. Komisija šajā posmā neveiks papildu padziļinātu analīzi saistībā ar MNNP.

Malta. Iepriekšējā MNNP kārtā Maltā netika konstatēta makroekonomikas nelīdzsvarotība. Atjauninātajā rādītāju kopsavilkumā tekošā konta saldo pārsniedz indikatīvo robežvērtību.

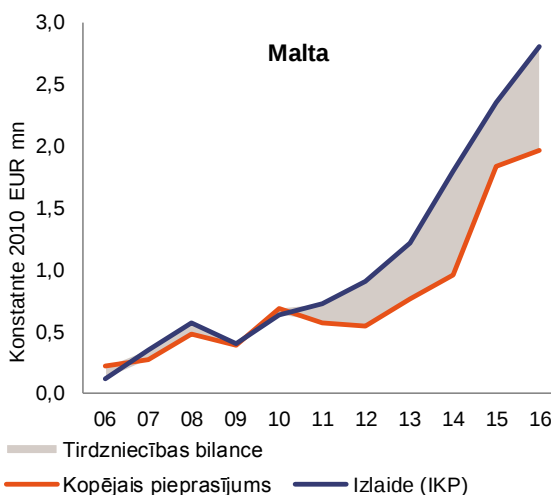
Neraugoties uz straujo iekšzemes pieprasījuma pieaugumu, 2016. gadā turpināja palielināties augstais tekošā konta pārpalikums, un šis rādītājs tagad pārsniedz robežvērtību. Neto starptautisko ieguldījumu pozīcija ir izteikti pozitīva. Izmaksu konkurētspējas tendences ir bijušas labvēlīgas. Vienības darbaspēka izmaksu pieaugums ir bijis ierobežots gan mērenu algu izmaiņu, gan samērā augsta darba ražīguma pieauguma dēļ. REER tendences bija stabilas. Privātā sektora parāda attiecība 2016. gadā bija stabila, bet

A16. grafiks. IKP, vienības darbaspēka izmaksas un mājokļu cenas

Avots: Komisijas dienesti

A17. grafiks. Pieprasījums, izlaide un tirdzniecības balance

Avots: Komisijas dienesti

gan samērā augsta darba ražīguma pieauguma dēļ. REER tendences bija stabilas. Privātā sektora parāda attiecība 2016. gadā bija stabila, bet

turpmākas pasīvas aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanās pamatā ir spēcīga izaugsme. Tomēr uzņēmumu aizņemto līdzekļu īpatsvars joprojām ir augsts. Kredītu pieaugums mājsaimniecībām bija samērā stabils. Valsts parāda attiecībai pret IKP bija izteikti lejupejoša tendence, un tā tagad atbilst robežvērtībai. Plaukstoša ekonomikas vide un daži trūkumi saistībā ar iekšzemes ietaupījumu novirzīšanu ieguldījumiem veicināja mājokļu tirgus aktivizēšanos. Mājokļu cenas pastāvīgi pieaug; tām jāpievērš uzmanība. Aktīvu kvalitāte iekšzemes banku nozarē uzlabojas, un pieejamās kapitāla rezerves šķiet pietiekamas, lai absorbētu tūlītējus riskus, kas varētu rasties no mājokļu tirgus. Turpinājās spēcīga nodarbinātības izaugsme, ko papildināja bezdarba samazināšanās.

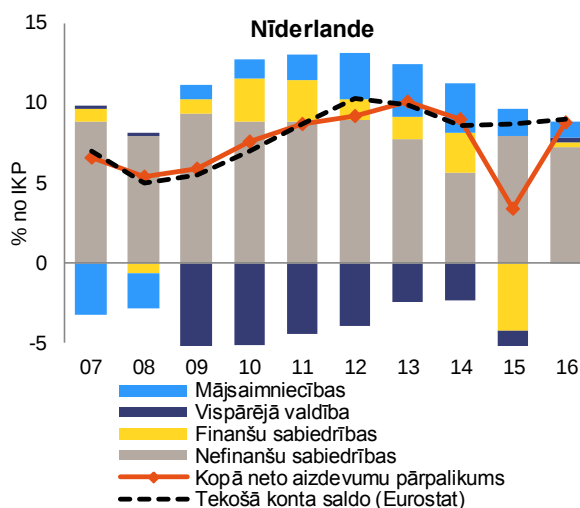
Kopumā rādītāju ekonomiskā interpretācija norāda uz spēcīgu dinamismu tekošā konta saldo un mājokļu tirgū saistībā ar spēcīgu izaugsmi, bet riski, šķiet, ir ierobežoti. Tāpēc Komisija šajā posmā neveiks papildu padziļinātu analīzi saistībā ar MNNP.

Nīderlande. Komisija 2017. gada februārī secināja, ka Nīderlandē ir *makroekonomikas nelīdzsvarotība*, jo īpaši saistībā ar mājsaimniecību parāda augstu līmeni un lielu un noturīgu tekošā konta pārpalikumu. Atjauninātajā rādītāju kopsavilkumā vairāki rādītāji pārsniedz indikatīvo robežvērtību, proti, tekošais konts, privātā sektora parāds un valsts parāds.

Tekošā konta pārpalikums joprojām ir līmenī, kas ievērojami pārsniedz indikatīvo robežvērtību. Pārpalikums atspoguļo pārmērīgos nefinanšu uzņēmumu, jo īpaši starptautisko uzņēmumu, ietaupījumus zemo ieguldījumu un uzņēmumu ierobežotas peļņas sadales kontekstā. Kopējā ietekme no citiem sektoriem joprojām ir ierobežota. Mājsaimniecību ieguldījumu uzlabošanās lielā mērā kompensēja fiskālās bilances neseno izmaiņu ietekmi uz tekošo kontu. NIIP ir pozitīva un turpina pieaugt. Izmaksu konkurētspējas rādītāji bija labvēlīgi, kas atspoguļo arī algu nelielo pieaugumu. Privātā sektora parāda līmenis ir augsts. Tas jo īpaši skaidrojams ar mājsaimniecību parāda augsto līmeni, salīdzinot ar mājsaimniecību rīcībā esošiem ienākumiem. Mājsaimniecību parādsaistību augšanu joprojām veicina (parāda finansēta) mājokļa īpašumam labvēlīgs nodokļu režīms un zemas hipotekārā kredīta procentu likmes. Mājsaimniecību aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanās ir tupinājusies vairākus gadus, lai gan galvenokārt pasīvi, nesnai mājokļu tirgus darbībai un pieaugošām mājokļu cenām palielinot nominālā parāda līmeni. Valsts parāda attiecība samazinās virzībā uz robežvērtību. Valsts parāda attiecībai ir tendence samazināties, un tā samazināsies zem 60 % robežvērtības.

Kopumā rādītāju ekonomiskā interpretācija izgaismo problēmas, kas attiecas uz pastāvīgiem neto ietaupījumiem un ieguldījumu nelīdzsvarotību, kā arī augsto privātā sektora parāda

A18. grafiks. *Neto aizdevumi/aizņēmumi pa sektoriem un tekošais konts*

Avots: Eurostat

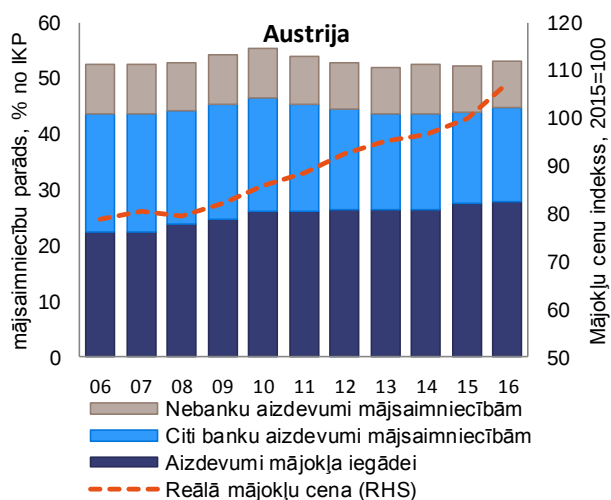
līmeni. Tāpēc Komisija, ņemot vērā arī martā konstatēto nelīdzsvarotību, atzīst par lietderīgu turpināt analizēt nelīdzsvarotības saglabāšanos vai tās novēršanu.

Austrija. Iepriekšējā MNNP kārtā Austrijā netika konstatēta *makroekonomikas nelīdzsvarotība*. Atjauninātajā rādītāju kopsavilkumā vairāki rādītāji pārsniedz indikatīvo robežvērtību, proti, reālās mājokļu cenas, valsts parāds, kā arī izmaiņas ilgstošā bezdarba līmenī.

Tekošā konta pārpalikums 2016. gadā nostabilizējās mērenā līmenī, bet neto starptautisko ieguldījumu pozīcija joprojām ir tuvu līdzsvaram. Pēdējos gados ir notikusi arī eksporta tirgus daļu nostabilizēšanās, ko sekmē izmaksu konkurētspēja, jo reālais efektīvais valūtas kurss kopumā palika nemainīgs un vienības darbaspēka izmaksu pieauguma temps samazinājās sakarā ar ierobežoto algu pieaugumu. Reālās mājokļu cenas, kas ir pieaugušas kopš 2009. gada, 2016. gadā ievērojami pieauga, bet kopš tā laika ir kļuvušas mērenākas. Lai gan šķiet, ka cenu pieaugumu nerada kreditēšana, situācija ir cieši jāuzrauga. Privātā sektora parāds, kas atbilst robežvērtībai, bet tuvu tai, IKP izteiksmē mainījās nedaudz. Paredzams, ka valsts parādam būs tendence samazināties, pateicoties arī nacionalizēto finanšu iestāžu samazinātas vērtības aktīvu atsavināšanu. Banku sektora situācija uzlabojās īpaši 2016. gadā, jo bankas vēl vairāk samazināja savus ieņēmumus nenesošos aizdevumus un kapitāla rādītāji pamazām tuvinās citu ES dalībvalstu rādītājiem. Bezdarba līmenis 2016. gadā, domājams, sasniedza maksimālo līmeni, un ir sagaidāms, ka tas lēni samazināsies, pateicoties spēcīgam nodarbinātības pieaugumam. Ilgstošā un jauniešu bezdarba līmenis ir nedaudz pieaudzis, taču joprojām ir samērā zems.

Kopumā rādītāju ekonomiskā interpretācija izgaismo problēmas, kas attiecas uz mājtsaimniecībām un banku sektoru, bet šķiet, ka riski ir ierobežoti. Tāpēc Komisija šajā posmā neveiks papildu padziļinātu analīzi saistībā ar MNNP.

A19. grafiks. Mājtsaimniecību parāds un mājokļu cenu indekss

Avots: Eurostat un ECB

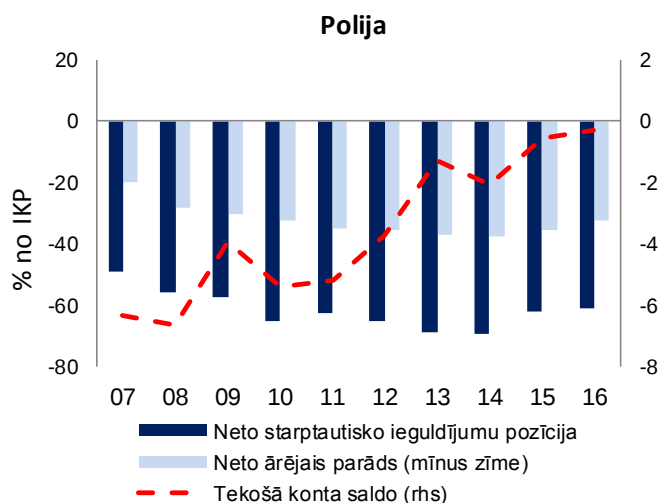
Polija. Iepriekšējā MNNP kārtā Polijā netika konstatēta *makroekonomikas nelīdzsvarotība*. Atjauninātajā rādītāju kopsavilkumā neto starptautisko ieguldījumu pozīcija (NIIP) pārsniedz indikatīvo robežvērtību.

Tekošā konta deficīts turpināja sarukt, tuvojoties līdzsvaram. NIIP joprojām ir ļoti negatīva, bet 2016. gadā tā nedaudz uzlabojās. Neaizsargātība pret ārējiem faktoriem ir ierobežota, ņemot vērā to, ka lielāko daļu ārvalstu saistību veido ārvalstu tiešie ieguldījumi, savukārt neto ārējais parāds turpināja pakāpeniski samazināties. 2016. gadā eksporta tirgus daļu pieaugums pastiprinājās, bet izmaksu konkurētspējas rādītāji nostiprinājās. Gan privātā sektora, gan valsts parāds 2016. gadā palielinājās, bet tas joprojām ir samērā zems.

Polijas banku sektors ir samērā labi kapitalizēts, likvīds un rentabls, lai gan tā neaizsargātību palielina ārvalstu valūtā denominētu aizdevumu lielais uzkrājums. Darba tirgus rādītāji joprojām ir spēcīgi un uzlabojās līdz ar bezdarba līmeņa krišanos un nabadzības rādītāju saistīto uzlabošanu.

Kopumā rādītāju ekonomiskā interpretācija izgaismo problēmas, kas attiecas uz ārējo ieguldījumu pozīciju, bet kopējie riski joprojām ir ierobežoti. Tāpēc Komisija šajā posmā neveiks padziļinātu analīzi saistībā ar MNNP.

A20. grafiks. NIIP un tekošā konta saldo

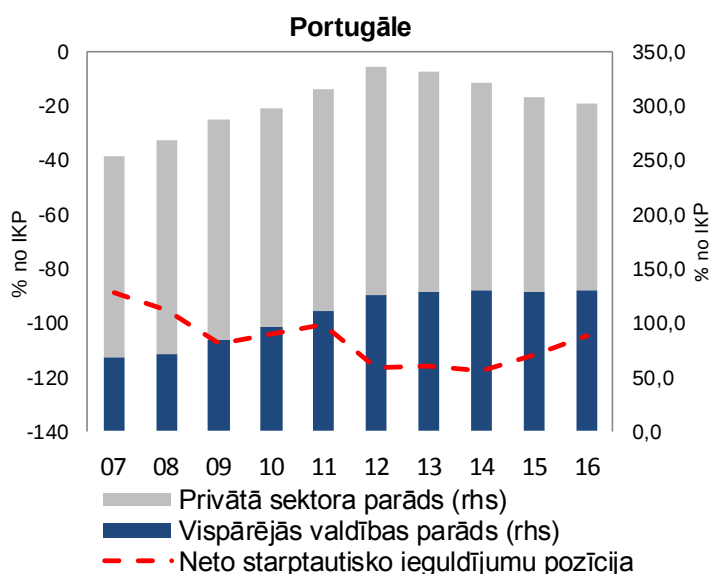

Avots: Komisijas dienesti

Portugāle. Komisija 2017. gada februārī secināja, ka Portugālē ir *pārmērīga makroekonomikas nelīdzsvarotība*, jo īpaši saistībā ar ārējo saistību lielo uzkrājumu, publiskā un privātā sektora parādu, banku sektora neaizsargātību un darba tirgus korekciju procesu zema produktivitātes pieauguma apstākļos. Atjauninātajā rādītāju kopsavilkumā vairāki rādītāji pārsniedz indikatīvo robežvērtību, proti, neto starptautisko ieguldījumu pozīcija (NIIP), valsts parāds, privātā sektora parāds, bezdarba līmenis un reālās mājokļu cenas.

Tekošajā kontā pēdējos gados ir neliels pārpalikums, kas sekmē negatīvās NIIP pakāpenisku samazināšanos. Tomēr

A21. grafiks. NIIP, privātā sektora parāds un valsts parāds

Avots: Eurostat

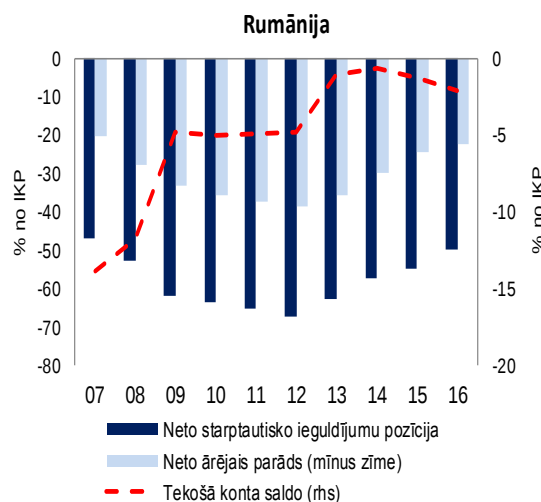
korekciju temps joprojām nav pietiekams, lai stimulētu ilgtspējīgāku ārējo pozīciju. Cenu konkurētspēja, kas iepriekšējos gados uzlabojās, 2016. gadā nedaudz pasliktinājās, bet eksporta rādītāji saglabājās stabili. Gan publiskā, gan privātā sektora parāds joprojām ir ļoti augsts, radot lielu procentu slogu, savukārt ieguldījumu īpatsvars ekonomikā ir ļoti zems. Lai gan privātajā sektorā aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanās notiek samērā strauji, valsts parāda attiecība pēdējo gadu laikā ir bijusi diezgan stabila, bet paredzams, ka tā turpmāk pakāpeniski samazināsies. Augstais ieņēmumus nenesošo aizdevumu līmenis, kas tomēr samazinās, zems ienesīgums un zemi kapitāla rādītāji liecina par banku sektora neaizsargātību. Darba tirgus būtiski uzlabojas, tomēr joprojām ir problēmas, kas saistītas ar prasmēm un segmentāciju. Turklāt vāja produktivitātes dinamika ierobežo valsts izaugsmes potenciālu.

Kopumā rādītāju ekonomiskā interpretācija izgaismo problēmas, kas attiecas uz nelīdzsvarotību uzkrājumu mainīgajos lielumos un to korekciju tempu; problēmas jo īpaši rada ārējais parāds, publiskā un privātā sektora parāds, banku sektora neaizsargātība un vājš produktivitātes pieaugums, kā arī zināma darba tirgus neelastība. Tāpēc Komisija, ņemot vērā arī februārī konstatēto pārmērīgo nelīdzsvarotību, uzskata par lietderīgu turpināt analizēt makroekonomikas risku saglabāšanos un pārraudzīt progresu pārmērīgās nelīdzsvarotības novēršanā.

Rumānija. Iepriekšējā MNKP kārtā Rumānijā netika konstatēta makroekonomikas nelīdzsvarotība. Atjauninātajā rādītāju kopsavilkumā pāris rādītāji pārsniedz indikatīvo robežvērtību, proti, neto starptautisko ieguldījumu pozīcija (NIIP) un reālās mājokļu cenas.

Tekošā konta deficīts 2016. gadā samazinājās liela privātā patēriņa rezultātā, bet liels IKP pieaugums ļāva uzlabot negatīvo NIIP, jo īpaši samazinot neto ārējo parādu. Atspoguļojot attīstības dinamiku, lielākā daļa no NIIP attiecas uz neto ārvalstu tiešo ieguldījumu saistībām, kas mazina ārējos riskus. Eksporta tirgus daļu pieaugums joprojām ir spēcīgs, un 2016. gadā tās ievērojami pieauga, neraugoties uz izmaksu konkurētspējas pasliktināšanos. Būtiskais algu pieaugums vidējā termiņā turpināsies, un tas varētu radīt papildu spiedienu uz izmaksu konkurētspēju. Privātā sektora parāds ir mērens un samazinās. Reālo mājokļu cenu korekcija 2015. gadā tika apvērsta, un 2016. gadā cenas atsāka pieaugt. Banku sektors joprojām ir labi kapitalizēts un likvīds. Ieņēmumus nenesošo aizdevumu

A22. grafiks. NIIP un tekošā konta saldo

Avots: Komisijas dienesti

apjomam, šķiet, ir izteikta lejupejoša tendence, un nešķiet, ka tie radītu risku finanšu stabilitātei, neraugoties uz samērā augstu līmeni. Valsts parāds 2016. gadā nedaudz samazinājās un joprojām ir salīdzinoši zems. Tomēr fiskālais deficīts vidējā termiņā saglabāsies augstā līmenī, negatīvi ietekmējot valsts parāda dinamiku. Bezdarba līmenis 2016. gadā samazinājās, atspoguļojot pieprasījuma pieaugumu darba tirgū, bet ekonomiski aktīvā darbaspēka līmenis nedaudz samazinājās, neraugoties uz spēcīgu ekonomikas izaugsmi.

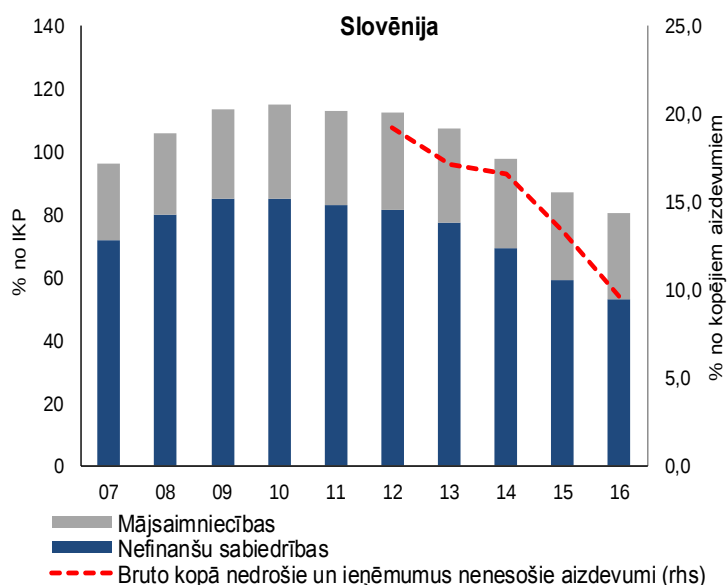
Kopumā rādītāju ekonomiskā interpretācija izgaismo problēmas, kas attiecas uz ārējo pozīciju un fiskālās politikas stabilitāti, bet šķiet, ka makroekonomikas riski ir ierobežoti. Komisija šajā posmā neveiks papildu padziļinātu analīzi saistībā ar MNNP.

Slovēnija. Komisija 2017. gada februārī secināja, ka *Slovēnijā ir makroekonomikas nelīdzsvarotība*, jo īpaši saistībā ar fiskālajiem riskiem un neaizsargātību, ko rada banku sektora un uzņēmumu parādsaitības. Atjauninātajā rādītāju kopsavilkumā pāris rādītāji pārsniedz indikatīvo robežvērtību, proti, neto starptautisko ieguldījumu pozīcija (NIIP) un valsts parāds.

Liels tekošā konta pārpalikums 2016. gadā turpināja palielināties, jo ieguldījumu līmenis joprojām bija vājš. Līdz ar to negatīvā NIIP ir ievērojami uzlabojusies, un tagad tā ir ļoti tuvu robežvērtībai. Eksporta tirgus daļas 2016. gadā palielinājās, ko veicināja minimāls vienības darbaspēka izmaksu pieaugums un reālā efektīvā valūtas kursa ļoti mērenais palielinājums. Privātā sektora parāds turpināja samazināties, jo īpaši uzņēmumu sektorā, bet aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanās spiediens beidzas. Tomēr ieguldījumu līmenis joprojām ir zems. Banku sektors ir nostabilizējies, un banku rentabilitāte atlabst, turklāt ieņēmumus nenesošo aizdevumu īpatsvars turpina samazināties, un gaidāmi turpmāki samazinājumi. Valsts parāds joprojām ir liels, bet 2016. gadā samazinājās. Prognozētās novecošanas izmaksas turpina apdraudēt fiskālo stabilitāti vidējā termiņā un ilgtermiņā. Darba tirgus vēl vairāk uzlabojās, ņemot vērā IKP un eksporta pastāvīgo pieaugumu. Tomēr darba ražīgums saglabājas zemā līmenī.

Kopumā rādītāju ekonomiskā interpretācija izgaismo problēmas, kas attiecas uz ilgtermiņa fiskālo stabilitāti un banku nozares darbības rādītājiem. Tāpēc Komisija, ņemot vērā arī 2017. gada februārī konstatēto nelīdzsvarotību, atzīst par lietderīgu turpināt analizēt nelīdzsvarotības saglabāšanos vai tās novēršanu.

A23. grafiks. *Privātā sektora parāds un ieņēmumus nenesošie aizdevumi*

Avots: Eurostat un ECB

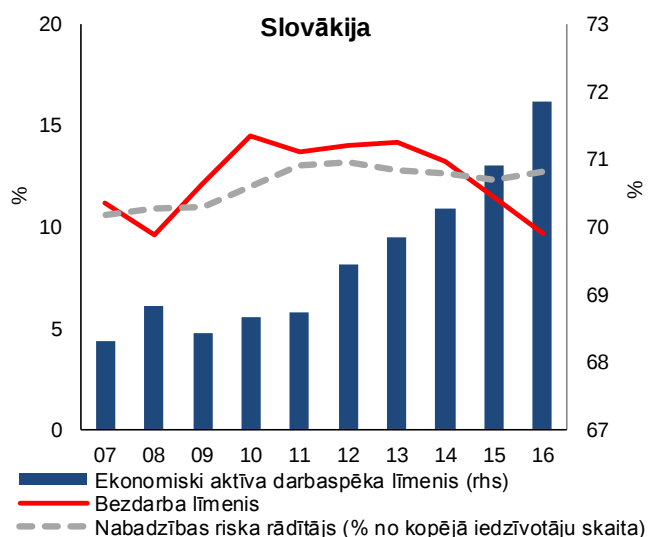
Slovākija. Iepriekšējā MNNP kārtā Slovākijā netika konstatēta *makroekonomikas nelīdzsvarotība*. Atjauninātajā rādītāju kopsavilkumā vairāki rādītāji pārsniedz indikatīvo robežvērtību, proti, neto starptautisko ieguldījumu pozīcija (*NIIP*), reālās mājokļu cenas un bezdarba līmenis.

Tekošā konta saldo 2016. gadā kļuva nedaudz negatīvs pēc tam, kad tas vairākus gadus bija uzlabojies. *NIIP* joprojām ir izteikti negatīva un pārsniedz indikatīvo robežvērtību. Tomēr saistītie riski joprojām ir ierobežoti, jo liela daļa ārvalstu saistību attiecas uz ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem, jo īpaši autobūves nozarē, kas paplašinās, savukārt neto ārējā parāda līmenis joprojām ir salīdzinoši zems. Vienības darbaspēka nominālās izmaksas turpināja pieaugt mērenā tempā, tādējādi paaugstinot konkurētspēju un veicinot eksporta tirgus daļu ievērojamu pieaugumu. Nekustamā īpašuma cenu pieaugums, pirms kura bija vērojama gadiem ilga

cenu mērenība, 2016. gadā pastiprinājās, ko veicināja liels kredītu pieaugums mājokļa iegādei, kas veicināja arī privātā sektora parāda attiecības pieauguma tendenci. Valsts parāda attiecība 2016. gadā turpināja samazināties no jau mērena līmeņa. Galvenokārt ārvalstu īpašumā esošais banku sektors joprojām bija noturīgs un labi kapitalizēts. Turpmāku bezdarba samazināšanos papildināja ekonomiski aktīvā darbaspēka līmeņa pieaugums, jo ir palielinājušās iepriekš neaktīvu personu nodarbinātības izredzes. Tomēr, lai gan bezdarba situācija attiecībā uz jauniešiem un mazāk aizsargātām grupām uzlabojas, tā joprojām ir problēma.

Kopumā rādītāju ekonomiskā interpretācija norāda uz problēmām, kas attiecas uz norisēm mājokļu tirgū, kaut arī ar ierobežotiem riskiem, savukārt strukturālais bezdarbs joprojām ir problēma. Tāpēc Komisija šajā posmā neveiks papildu padziļinātu analīzi saistībā ar MNNP.

A24. grafiks. *Darba tirgus un sociālie rādītāji*

Avots: Eurostat

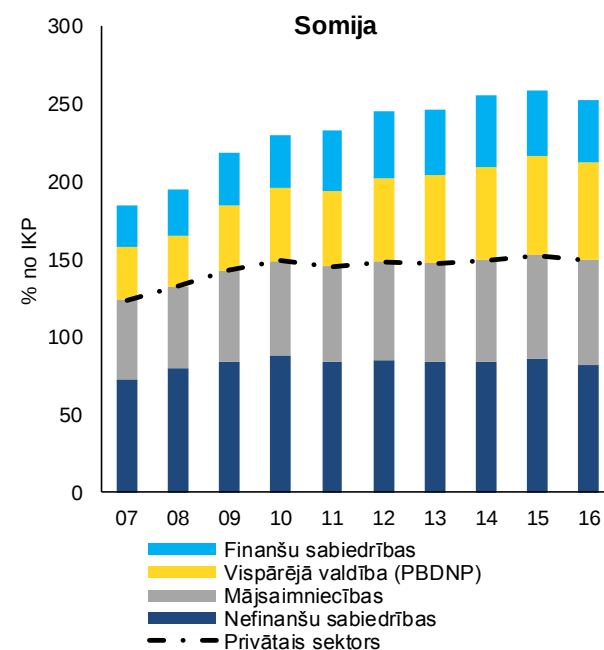
Somija. Komisija 2017. gada februārī konstatēja, ka Somijā *vairs nav makroekonomikas nelīdzsvarotības*. Atjauninātajā rādītāju kopsavilkumā vairāki rādītāji pārsniedz indikatīvo robežvērtību, proti, eksporta tirgus daļas, privātā sektora parāds un valsts parāds, kā arī ilgstošā bezdarba līmeņa pieaugums.

Tekošā konta deficīts 2016. gadā nedaudz pieauga, palielinoties iekšzemes pieprasījumam, bet paredzams, ka tas turpmākajos gados uzlabosies. Pēc vairākiem gadiem, kuros neto starptautisko ieguldījumu pozīcija nedaudz pasliktinājās vērtēšanas efekta dēļ, 2016. gadā tā uzlabojās. Uzkrātie eksporta tirgus daļu zaudējumi 2016. gadā pierīma, ko veicināja izmaksu konkurētspējas rādītāju nesēnā pakāpeniskā uzlabošanās: vienības darbaspēka nominālās izmaksas nedaudz samazinājās, palielinoties produktivitātes pieaugumam. Tomēr joprojām liela problēma ir ārpusizmaksu konkurētspēja. Privātā sektora parāda attiecība pret IKP 2016. gadā nedaudz samazinājās, bet vēl joprojām ir augsta. Privātajam sektoram piešķirto kredītu pieaugums ir palēninājies, lai gan labvēlīgi kredīšanas nosacījumi, zemas procentu likmes un labākas

ekonomikas perspektīvas nākotnē varētu paātrināt privātā sektora kredītu pieaugumu, kas var ierobežot aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanos. Finanšu sektors joprojām ir labi kapitalizēts, tādējādi ierobežojot finanšu stabilitātes riskus, un hipotēku un mājokļu tirgus rādītāji liecina par samazinātiem riskiem mājāsaimniecību sektora parādam. Valdības fiskālajai politikai un labākām ekonomikas perspektīvām būtu jāpalīdz samazināt publiskā sektora parāda attiecību, kas 2016. gadā stabilizējās. 2016. gadā pakāpeniski paplašinājās nodarbinātība un samazinājās bezdarba līmenis pēc saimnieciskās aktivitātes palielināšanās. Jauniešu bezdarba līmenis nesēn ir sācis samazināties, un ilgstošā bezdarba līmenis 2016. gadā stabilizējās.

Kopumā rādītāju ekonomiskā interpretācija izgaismo problēmas, kas saistītas ar konkurētspēju un privātā sektora parādu, bet reizē tā liecina par uzlabošanās tendencēm un ierobežotiem riskiem. Attiecīgi Komisija šajā posmā neveiks papildu padziļinātu analīzi saistībā ar MNNP.

A25. grafiks. *Parāds pa tautsaimniecības nozarēm*

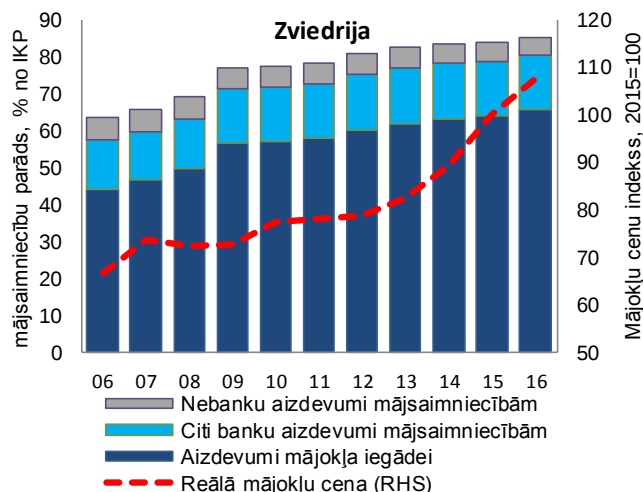
Avots: Eurostat

Zviedrija. Komisija 2017. gada februārī secināja, ka Zviedrijā ir *makroekonomikas nelīdzsvarotība*, jo īpaši mājokļu cenu pastāvīgs pieaugums no jau tā pārāk augsta līmeņa apvienojumā ar mājstaimniecību parāda pastāvīgu pieaugumu. Atjauninātajā rādītāju kopsavilkumā vairāki rādītāji pārsniedz indikatīvo robežvērtību, proti, eksporta tirgus daļas, privātā sektora parāds un mājokļu cenu pieaugums.

Tekošā konta pārpalikums joprojām ir augsts, bet nepārsniedz robežvērtību, galvenokārt atspoguļojot lielus privātā sektora ietaupījumus. Neto starptautisko ieguldījumu pozīcija turpināja uzlaboties un tagad ir izteikti pozitīva. Uzkrātie eksporta tirgus daļu zaudējumi joprojām pārsniedz robežvērtību, bet vidēja termiņa tendence liecina par pakāpenisku uzlabojumu sakarā ar pasaules tirdzniecības palēnināšanos. Šos zaudējumus radīja vājš ārējais pieprasījums, nevis konkurētspējas problēmas, jo vienības darbaspēka izmaksu pieaugums joprojām bija ierobežots. Privātā sektora parāds kopumā ir stabili augstā līmenī, un riski galvenokārt ir saistīti ar mājstaimniecību parādu. Mājstaimniecību parāds turpina palielināties, apdraudot makroekonomikas stabilitāti, ņemot vērā augošās mājokļu cenas. Mājokļu cenas un mājstaimniecību parādsaistības ievērojami palielināja parāda finansēta mājokļa īpašumam labvēlīgs nodokļu režīms, zemas hipotekāro aizdevumu procentu likmes un Zviedrijas hipotekāro aizdevumu tirgus īpašās iezīmes. Attiecībā uz piedāvājumu ierobežojumi attiecībā uz jaunu ēku būvniecību joprojām ir problēma, lai gan ieguldījumi dzīvojamās ēkās turpina strauji pieaugt. Neraugoties uz mājstaimniecību parāda augsto līmeni, šķiet, ka banku riski patlaban ir ierobežoti, jo aktīvu kvalitāte un ienesīgums joprojām ir augsti. Bezdarba līmenis turpina lēnām samazināties, ko veicina izaugsmes apstākļu uzlabošanās.

Kopumā rādītāju ekonomiskā interpretācija izgaismo arvien pastāvošās bažas, kas attiecas uz augstu privātā sektora parāda līmeni un norisēm mājokļu sektorā. Tāpēc Komisija, ņemot vērā arī februārī konstatēto nelīdzsvarotību, atzīst par lietderīgu turpināt analizēt nelīdzsvarotības saglabāšanos vai tās novēršanu.

A26. grafiks. *Mājstaimniecību parāds un mājokļu cenu indekss*

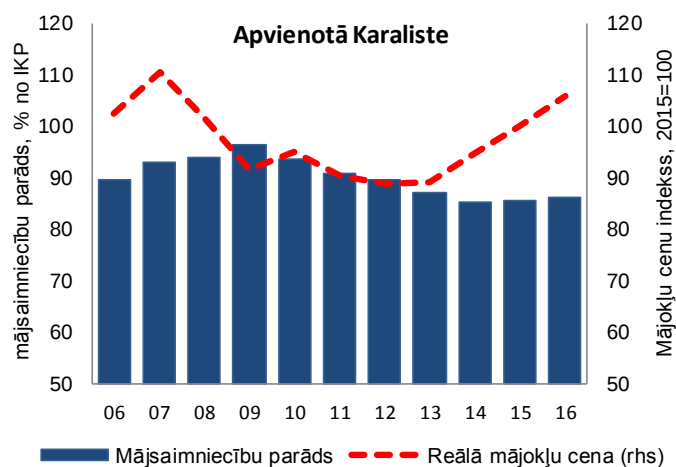

Avots: Eurostat un ECB

Apvienotā Karaliste. Iepriekšējā MNNP kārtā Apvienotajā Karalistē *netika konstatēta makroekonomikas nelīdzsvarotība*. Atjauninātajā rādītāju kopsavilkumā vairāki rādītāji pārsniedz indikatīvo robežvērtību, proti, tekošā konta deficīts, privātā sektora parāds un valsts parāds.

2016. gadā sterliņu mārciņas vērtības kritums ievērojami uzlaboja Apvienotās Karalistes neto starptautisko ieguldījumu pozīciju, tuvinot to līdzsvaram. Tomēr, lai gan cenu konkurētspēja, kuru novērtē pēc reālā efektīvā valūtas kursa, ir ievērojami palielinājusies sterliņu mārciņas vērtības krituma dēļ, līdz šim neto tirdzniecības reakcija uz vājāku sterliņu mārciņu ir bijusi neapmierinoša. 2016. gadā saglabājās būtiskais tekošā konta deficīts, pakļaujot Apvienoto Karalisti ievērojamām ārējā finansējuma vajadzībām. Pēc pakāpeniskas aizņemto līdzekļu

A27. grafiks. *Mājsaimniecību parāds un mājokļu cenu indekss*

Avots: Eurostat

īpatsvara samazināšanās vairāku gadu garumā privātā sektora parāda attiecība pret IKP palielinājās un joprojām ir augsta. Jo īpaši joprojām ir cieši jāuzrauga mājsaimniecību parāds. Reālās mājokļu cenas turpināja pieaugt no jau augsta līmeņa, lai gan tiek prognozēts, ka mājokļu cenu pieaugums turpmāk būs mērens. Publiskā sektora parāds 2016. gadā bija gandrīz stabils, bet bažas joprojām rada tā augstā attiecība pret IKP. Turpinājās spēcīga nodarbinātības izaugsme, ko papildināja bezdarba samazināšanās, lai gan darba ražīgums joprojām ir zems.

Kopumā rādītāju ekonomiskā interpretācija izgaismo problēmas, kas attiecas uz privātā sektora parādu, mājokļu tirgu un ekonomikas ārējo dimensiju. Šīs problēmas, šķiet, īstermiņā rada ierobežotus riskus stabilitātei. Attiecīgi Komisija šajā posmā neveiks papildu padziļinātu analīzi saistībā ar MNNP.

1.1. tabula. MNNP 2016. gada rādītāju kopsavilkums

2016. gads	Ārējā nelīdzsvarotība un konkurētspēja					Iekšējā nelīdzsvarotība						Nodarbinātības rādītāji		
	Tekošā konta saldo – % no IKP (3 gadu vidējais rādītājs)	Neto starptautisko ieguldījumu pozīcija (% no IKP)	Reālais efektīvais valūtas kurss – 42 tirdzniecības partneri, SPCI deflators (3 gadu % izmaiņas)	Eksporta tirgus daļa – % no pasaules eksporta (5 gadu % izmaiņas)	Vienības darbaspēka nominālās izmaksas (2010=100) (3 gadu % izmaiņas)	Mājokļu cenu indekss (2015=100), deflēts (1 gada % izmaiņas)	Privātā sektora kredītu plūsma, konsolidēta (% no IKP)	Privātā sektora parāds, konsolidēts (% no IKP)	Vispārējās valdības bruto parāds (% no IKP)	Bezdarba līmenis (3 gadu vidējais rādītājs)	Kopējās finanšu sektora saistības, nekonsolidētas (1 gada % izmaiņas)	Ekonomiski aktīvā darbaspēka līmenis – % no kopējā iedzīvotāju skaita vecumā no 15 līdz 64 gadiem (3 gadu izmaiņas procentpunktos)	Ilgstošā bezdarba līmenis – % no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita vecumā no 15 līdz 74 gadiem (3 gadu izmaiņas procentpunktos)	Jauniešu bezdarba līmenis – % no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita vecumā no 15 līdz 24 gadiem (3 gadu izmaiņas procentpunktos)
Robežvērtība	-4/6 %	-35 %	±5 % (EZ) ±11 % (ārpus EZ)	-6 %	9 % (EZ) 12 % (ārpus EZ)	6 %	14 %	133 %	60 %	10 %	16,5 %	-0,2 pp	0,5 pp	2 pp
BE	-0,3	51,2	-0,4	-2,3	-0,6	1,0 p	13,3	190,1	105,7	8,3	1,2	0,1	0,1	-3,6
BG	1,8	-47,0	-4,7	8,2	9,5 p	7,1 p	4,0	104,9	29,0	9,4	11,1	0,3	-2,9	-11,2
CZ	0,5	-24,6	-3,7	2,9	2,9	6,7 p	4,4	68,7	36,8	5,1	14,5	2,1	-1,3	-8,4
DK	8,4	54,8	-1,5	-4,2	3,4	4,2	-10,4	210,7	37,7	6,3	3,3	1,9 b	-0,4 b	-1,0
DE	8,1	54,4	-2,6	2,8	5,2	5,4	3,8	99,3	68,1	4,6	5,2	0,3	-0,6	-0,7
EE	1,4	-37,1	4,5	-0,7	13,4	3,8	5,9	115,4	9,4	6,8	7,2	2,4	-1,7	-5,3
IE	5,5	-176,2	-6,6	59,8	-20,5	6,6 p	-19,0	278,1	72,8	9,5	2,5	0,7	-3,6	-9,6
EL	-1,0	-139,4	-3,9	-19,0	-3,3 p	-2,0 e	-1,7 p	124,7 p	180,8	25,0	-16,6	0,7	-1,5	-11,0
ES	1,4	-83,9	-4,3	2,2	0,4 p	4,7	-1,0 p	146,7 p	99,0	22,1	0,9	-0,1	-3,5	-11,1
FR	-0,7	-15,7	-3,1	-2,4	1,4 p	1,0	6,2 p	146,9 p	96,5	10,3	4,3	0,7	0,2	-0,3
HR	2,9	-70,1	0,1	8,1	-5,9 d	2,1	-0,1 e	106,1 e	82,9	15,6	2,5	1,9	-4,4	-18,1
IT	2,1	-9,8	-3,4	-2,8	1,9	-0,8 p	0,6	113,6	132,0	12,1	3,2	1,5	-0,2	-2,2
CY	-3,6	-127,8	-6,5	-3,0	-6,2 p	1,6	10,2 p	344,6 p	107,1	14,7	0,7	-0,2	-0,3	-9,8
LV	-0,3	-58,9	4,9	9,3	16,5	7,4	0,3	88,3	40,6	10,1	5,8	2,3	-1,7	-5,9
LT	-0,3	-43,2	5,4	5,4	14,7	4,5	4,3	56,2	40,1	9,2	16,3	3,1	-2,1	-7,4
LU	5,0	34,7	-1,5	26,2	2,5	5,9	1,5	343,6	20,8	6,3	7,5	0,1	0,4	2,2
HU	3,6	-65,0	-5,0	-0,4	3,3	13,6	-3,6	77,0	73,9	6,5	19,5	5,4	-2,5	-13,7
MT	6,7	47,6	-2,5	8,7	-0,1	4,8 p	11,1	128,4	57,6	5,3	1,7	4,1	-1,0	-2,0
NL	8,8	69,1	-2,3	0,1	-1,1 p	4,4	1,5 p	221,5 p	61,8	6,8	5,3 p	0,3	0,0	-2,4
AT	2,2	5,6	1,0	-4,0	5,8	7,2	3,2	124,0	83,6	5,8	-2,4	0,7	0,6	1,5
PL	-1,0	-60,7	-5,0	18,1	2,1 p	2,5	4,7	81,6	54,1	7,6	8,9	1,8	-2,2	-9,6
PT	0,3	-104,7	-1,9	5,8	0,9 p	6,1	-2,2 p	171,4 p	130,1	12,6	-0,2	0,7	-3,1	-9,9
RO	-1,3	-49,9	-2,5	23,6	6,0 p	6,5	0,6 p	55,8 p	37,6	6,5	7,6	0,7	-0,2	-3,1
SI	5,1	-36,9	-0,5	4,0	0,7	3,6	-0,8	80,5	78,5	8,9	3,2	1,1	-0,9	-6,4
SK	-0,7	-62,4	-1,6	7,3	3,5	7,0	9,2	94,7	51,8	11,5	8,5	2,0	-4,2	-11,5
FI	-1,2	-2,3	0,5	-14,1	2,1	-0,3	2,2	149,3	63,1	9,0	4,5	0,7	0,6	0,2
SE	4,6	11,2	-9,2	-7,9	2,0	7,6	7,6	188,5	42,2	7,4	9,0	1,0	-0,1	-4,7
UK	-5,5	-1,1	0,2	-0,1	3,1	5,5	8,2	168,1	88,3	5,4	11,6	0,9	-1,4	-7,7

Apzīmējumi: b – pārtraukums sērijā; e – aplēse; p – provizorisks.

1) Nodarbinātības rādītājus skatīt 2016. gada BMZ 2. lpp. 2) Mājokļu cenu indekss e = attiecībā uz EL avots ir VCB. 3) Vienības darbaspēka nominālās izmaksas attiecībā uz HR: d – nodarbinātības datus izmantots valsts jēdziens, nevis iekšzemes jēdziens. 4) Privātā sektora parāds, privātā sektora kredītplūsma: samazinājums attiecībā uz IE salīdzinājumā ar 2015. gadu galvenokārt atspoguļo lielu starptautisku uzņēmumu pārstrukturēšanu un domicila maiņu.

Avoti: Eiropas Komisija, Eurostat un Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts (reālais efektīvais valūtas kurss), Starptautiskā Valūtas fonda dati, pasaules ekonomikas attīstības perspektīvas (pasaules eksporta sērija).

2.1. tabula. Palīgrādītāji, 2016. gads

2016. gads	Reālais IKP (1 gada % izmaiņas)	Bruto pamatkapitāla veidošana (% no IKP)	Bruto iekšzemes izdevumi par pētniecību un izstrādi (% no IKP)	Tekošais plus kapitāla kots (Neto aizdevumi/aizņēmumi) (% no IKP)	Neto ārējais parāds (% no IKP)	Ārvalstu tiešie ieguldījumi zinošajā ekonomikā – plūsmas (% no IKP)	Ārvalstu tiešie ieguldījumi zinošajā ekonomikā – uzkrājumi (% no IKP)	Energo produktu neto tirdzniecības balance (% no IKP)	Reālais efektīvais valūtas kurss – eurozonas tirdzniecības partneri (3 gadu % izmaiņas)	Eksporta rādītāji salīdzinājumā ar attiecīgajām ekonomikām (5 gadu % izmaiņas)	Tirdzniecības nosacījumi (5 gadu % izmaiņas)	Eksporta tirgus daļa pēc apjoma (1 gada % izmaiņas)	Darba ražīgums (1 gada % izmaiņas)	Vienības darbaspēka nominālās izmaksas (2010=100) (10 gadu % izmaiņas)	Vienības darbaspēka izmaksu rādītāji attiecībā pret eurozonu (10 gadu % izmaiņas)	Mājokļu cenu indekss (2015=100) – nominālais (3 gadu % izmaiņas)	Mājokļu būvniecība (% no IKP)	Privātā sektora parāds, nekonsolidēts (% no IKP)	Finanšu sektora aizņemto līdzekļu īpatsvars, nekonsolidēts (parāda un pašu kapitāla attiecība, %)
BE	1,5	23,4	2,5 p	0,2	-26,6	8,0	214,5	-2,2	2,1	-5,0	2,0	5,2	0,2	17,6	1,5	3,8 p	5,9	225,5	192,6
BG	3,9	18,6	0,8 p	7,5	-9,5	2,2	88,3	-2,4	-4,6	5,1	3,0	5,8	3,4 p	77,5 p	52,1	11,6 p	2,7	117,0	475,6
CZ	2,6	25,0	1,7 p	2,2	-13,5	3,3	75,0	-2,1	-3,6	-0,0	3,6	2,2	1,3	17,0	-0,9	14,2 p	3,7	77,5	530,0
DK	1,7	20,1	2,9 e	7,3	-7,3	2,1	52,5	0,0	-0,2	-6,9	2,6	0,2	0,0	20,9	4,4	16,2	4,4	221,3	158,9
DE	1,9	20,0	2,9 e	8,4	-14,6	1,5	41,7	-1,5	0,4	-0,1	6,6	0,3	0,6	19,0	3,2	14,5	5,9	105,9	367,2
EE	2,1	22,3	n. p.	3,0	-11,7	3,2	99,8	-1,0	0,4	-3,5	3,0	1,8	1,8	64,4	38,6	27,3	4,8	126,6	359,1
IE	5,1	31,8	1,2 e	2,3	-368,6	25,8	503,3	-1,1	-0,9	55,3	0,4	2,3	2,3	-23,6	-28,8	39,6 p	2,1	300,2	72,3
EL	-0,2 p	11,7 p	1,0 p	-0,5	137,5	1,6	16,0	-1,7 p	-3,2	-21,2	6,1 p	-4,1 p	-0,7 p	1,9 p	-11,5	-14,2 e	0,6 p	124,7 p	1354,2
ES	3,3 p	20,0 p	n. p.	2,2	88,8	2,6	59,7	-1,5 p	-2,2	-0,7	0,0 p	2,5 p	0,7 p	5,9 p	-8,4	8,7	4,6 p	165,8 p	452,0
FR	1,2 p	22,0 p	n. p.	-0,9	37,5	1,7	44,8	-1,4 p	0,1	-5,1	6,0 p	-0,5 p	0,5 p	15,9 p	-0,1	-2,0	6,0 p	188,7 p	347,5
HR	3,0 e	19,9 e	0,9 p	3,5	40,9	3,7	57,7	-2,7 e	-1,0	5,1	1,7 e	3,3 e	2,7 d	4,3 d	-5,1	-3,6	n. p.	130,6 e	375,9
IT	0,9	17,1	n. p.	2,6	55,1	1,0	25,9	-1,6	-0,7	-5,5	7,5	0,1	-0,3	16,4	0,6	-7,6 p	4,4	116,5	751,4
CY	3,0 p	17,5 p	n. p.	-4,7	152,0	13,0	1061,6	-3,4 p	-3,3	-5,7	0,0 p	1,6 p	-1,1 p	3,0 p	-7,9	-2,9 p	4,6 p	345,6 p	76,3
LV	2,1	18,2	0,4 p	2,4	28,8	0,9	58,1	-2,3	-0,1	6,2	-0,1	1,8	2,4	56,6	27,2	11,1	2,0	96,9	643,0
LT	2,3	18,9	0,7 p	0,4	24,7	2,3	41,3	-2,6	-0,7	2,4	5,6	1,2	0,4	28,0	5,3	16,3	3,0	63,3	547,5
LU	3,1	17,2	n. p.	4,4	-1875,5	23,2	8938,5	-2,5	-0,2	22,7	-1,0	0,4	0,0	28,4	7,8	16,6	3,2	410,1	54,0
HU	2,2	19,2	1,2	6,2	9,5	55,6	260,8	-3,2	-5,1	-3,2	2,6	1,1	-0,4	23,2	9,1	33,6	2,4	92,5	75,8
MT	5,5	23,8	0,6 p	7,4	-222,0	22,3	1736,5	-9,0	2,1	5,6	1,4	1,2	1,8	22,1	6,9	14,6 p	3,9	194,8	35,4
NL	2,2 p	19,9 p	n. p.	8,8	43,7	19,6	598,9	-0,7 p	-0,4	-2,7	1,8 p	2,0 p	1,1 p	14,7 p	1,7	9,9	4,0 p	231,3 p	119,8 p
AT	1,5	23,1	3,1 p	2,0	19,5	-7,8	66,6	-1,9	2,4	-6,7	2,1	-0,4	0,2	24,1	4,8	17,8	4,2	142,2	191,0
PL	2,9	18,1	n. p.	0,8	32,1	3,6	50,2	-1,4	-5,5	14,8	4,9	6,5	2,3 p	21,1 p	2,3	4,4	3,0	86,4	321,0
PT	1,5 p	15,3 p	1,3 p	1,7	94,5	4,5	76,1	-1,6 p	0,5	2,8	7,8 p	1,8 p	-1,1 p	2,6 p	-11,2	15,1	2,5 p	185,0 p	394,9
RO	4,6 p	22,7 p	n. p.	0,4	22,5	3,3	44,8	-0,9 p	-2,6	20,1	4,8 p	6,0 p	5,5 p	44,0 p	20,3	6,7	2,5 p	57,2 p	406,7
SI	3,1	17,6	n. p.	4,5	29,0	3,2	37,1	-2,1	-1,6	1,1	3,0	4,1	1,2	20,6	1,7	-2,8	2,1	88,1	399,3
SK	3,3	21,2	0,8	0,5	28,4	4,0	65,6	-2,6	-2,0	4,3	-2,2	3,9	0,9	16,1	-1,7	14,0	2,4	92,6	571,6 e
FI	1,9	21,5	2,8	-1,3	51,8	-1,8	49,9	-1,4	0,5	-16,5	5,4	-1,0	1,4	26,4	8,1	0,3	6,1	176,4	293,1
SE	3,3	24,0	3,3 p	4,4	45,6	2,9	80,3	-0,8	-7,7	-10,5	1,8	1,0	1,6	25,0	8,4	34,4	5,1	231,6	185,3
UK	1,8	16,4	n. p.	-6,0	n. p.	11,2	74,5	-0,5	5,1	-2,9	7,3	-1,2	0,4	20,4	2,9	22,4	3,6	168,2	686,6

Apzīmējumi: e – aplēse; p – provizorisks.

1) Mājokļu cenu indekss e = attiecībā uz EL avots ir VCB. 2) Oficiālais nosūtīšanas termiņš 2016. gada datiem par bruto iekšzemes izdevumiem par pētniecību un izstrādi ir 2017. gada 31. oktobris, bet dati tika iegūti 2017. gada 24. oktobrī. 3) Vienības darbaspēka nominālās izmaksas un darba ražīgums attiecībā uz HR: d – nodarbinātības datus izmantots valsts jēdziens, nevis iekšzemes jēdziens. 4) Privātā sektora parāds, privātā sektora kredītplūsma: samazinājums attiecībā uz IE par 2015. gadu galvenokārt atspoguļo lielu starptautisku uzņēmumu pārstrukturēšanu un domicila maiņu. Avoti: Eurostat, Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts (reālais efektīvais valūtas kurss), Starptautiskā Valūtas fonda dati, pasaules ekonomikas attīstības perspektīvas (pasaules eksporta sērija).

2.1. tabula (turpinājums). Palīgbrīdītāji, 2016. gads

2016. gads	Nodarbinātības līmenis (1 gada % izmaiņas)	Ekonomiski aktīvā darbaspēka līmenis – % no kopējā iedzīvotāju skaita vecumā no 15 līdz 64 gadiem (%)	Ilgstošā bezdarba līmenis – % no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita vecumā no 15 līdz 74 gadiem (%)	Jauniešu bezdarba līmenis – % no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita vecumā no 15 līdz 24 gadiem (%)	Jaunieši, kas nestrādā, nemācās un neapgūst arodu – % no kopējā iedzīvotāju skaita vecumā no 15 līdz 24 gadiem		Nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļautās personas – % no kopējā iedzīvotāju skaita		Nabadzības riskam pakļautās personas pēc sociālajiem pārvedumiem – % no kopējā iedzīvotāju skaita		Dzīvi materiāli nenodrošinātās personas – % no kopējā iedzīvotāju skaita		Personas, kas dzīvo mājāsaimniecībās ar ļoti zemu darba intensitāti – % no kopējā iedzīvotāju skaita vecumā no 0 līdz 59 gadiem	
					%	3 gadu izmaiņas pp	%	3 gadu izmaiņas pp	%	3 gadu izmaiņas pp	%	3 gadu izmaiņas pp	%	3 gadu izmaiņas pp
BE	1,3	67,6	4,0	20,1	9,9	-2,8	20,7	-0,1	15,5	0,4	5,5	0,4	14,6	0,6
BG	0,5 p	68,7	4,5	17,2	18,2	-3,4	40,4 b	-7,6 b	22,9 b	1,9 b	31,9 b	-11,1 b	11,9 b	-1,1b
CZ	1,3	75,0	1,7	10,5	7,0	-2,1	13,3	-1,3	9,7	1,1	4,8	-1,8	6,7	-0,2
DK	1,7	80,0 b	1,4 b	12,0	5,8 b	-0,2b	16,7	-1,6	11,9	0,0	2,6	-1,0	10,6	-1,3
DE	1,3	77,9	1,7	7,1	6,7	0,4	19,7	-0,6	16,5	0,4	3,7	-1,7	9,6	-0,3
EE	0,3	77,5	2,1	13,4	9,1	-2,2	24,4	0,9	21,7	3,1	4,7	-2,9	5,8	-2,6
IE	2,8	70,5	4,2	17,2	13,0	-3,1	n. p.	n. p.	n. p.	n. p.	7,5 e	-2,4 e	n. p.	n. p.
EL	0,5 p	68,2	17,0	47,3	15,8	-4,6	35,6	-0,1	21,2	-1,9	22,4	2,1	17,2	-1,0
ES	2,5 p	74,2	9,5	44,4	14,6	-4,0	27,9	0,6	22,3	1,9	5,8	-0,4	14,9	-0,8
FR	0,6 p	71,4	4,6	24,6	11,9	0,7	18,2	0,1	13,6	-0,1	4,4	-0,5	8,4	0,3
HR	0,3 d	65,6	6,6	31,8	16,9	-2,7	27,9	-2,0	19,5	0,0	12,5	-2,2	13,0	-1,8
IT	1,3	64,9	6,7	37,8	19,9	-2,3	n. p.	n. p.	n. p.	n. p.	11,9 p	-0,4 p	n. p.	n. p.
CY	3,1 p	73,4	5,8	29,1	16,0	-2,7	27,7	-0,1	16,1	0,8	13,6	-2,5	10,6	2,7
LV	-0,3	76,3	4,0	17,3	11,2	-1,8	28,5	-6,6	21,8	2,4	12,8	-11,2	7,2	-2,8
LT	2,0	75,5	3,0	14,5	9,4	-1,7	30,1	-0,7	21,9	1,3	13,5	-2,5	10,2	-0,8
LU	3,0	70,0	2,2	19,1	5,4	0,4	19,7 bp	0,7 bp	16,5 bp	0,6 bp	1,6 bp	-0,2 bp	6,6 bp	0,0 bp
HU	2,6	70,1	2,4	12,9	11,0	-4,5	26,3	-8,5	14,5	-0,5	16,2	-11,6	8,2	-5,4
MT	3,7	69,1	1,9	11,0	8,5	-1,4	20,1	-3,9	16,5	0,8	4,4	-5,1	7,3	-1,7
NL	1,1 p	79,7	2,5	10,8	4,6	-1,0	16,7 b	0,8 b	12,7 b	2,3 b	2,6 b	0,1 b	9,7 b	0,4 b
AT	1,2	76,2	1,9	11,2	7,7	0,4	18,0	-0,8	14,1	-0,3	3,0	-1,2	8,1	0,3
PL	0,6 p	68,8	2,2	17,7	10,5	-1,7	21,9	-3,9	17,3	0,0	6,7	-5,2	6,4	-0,8
PT	1,6 p	73,7	6,2	28,2	10,6	-3,5	25,1	-2,4	19,0	0,3	8,4	-2,5	9,1	-3,1
RO	-0,9 p	65,6	3,0	20,6	17,4	0,4	38,8 p	-3,1 p	25,3 p	2,3 p	23,8	-6,0	8,2	0,6
SI	1,9	71,6	4,3	15,2	8,0	-1,2	18,4	-2,0	13,9	-0,6	5,4	-1,3	7,4	-0,6
SK	2,4	71,9	5,8	22,2	12,3	-1,4	18,1	-1,7	12,7	-0,1	8,2	-2,0	6,5	-1,1
FI	0,5	75,9	2,3	20,1	9,9	0,6	16,6	0,6	11,6	-0,2	2,2	-0,3	11,4	2,4
SE	1,7	82,1	1,3	18,9	6,5	-1,0	18,3	1,9	16,2	1,4	0,8	-0,6	8,5	1,4
UK	1,4	77,3	1,3	13,0	10,9	-2,3	22,2	-2,6	15,9	0,0	5,2	-3,1	11,3	-1,9

Apzīmējumi: b – pārtraukums sērijā; e – aplēse; p – provizorisks.

1) Jaunieši, kas nestrādā, nemācās un neapgūst arodu: attiecībā uz ES (Spāniju) neformālās izglītības darbību klasifikācijas izmaiņas; attiecībā uz FR datus ietekmē 2013. gadā ieviestās izmaiņas anketā un Francijas aizjūras departamentu (DROM) iekļaušana. 2) Oficiālais nosūtīšanas termiņš 2016. gada datiem par nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautām personām ir 2017. gada 30. novembris, bet dati tika iegūti 2017. gada 24. oktobrī. 3) Nodarbinātības līmenis attiecībā uz HR: d – nodarbinātības datus izmantots valsts jēdziens, nevis iekšzemes jēdziens.

Avots: Eiropas Komisija, Eurostat.